

DANMARKS UDENRIGSØKONOMI 2011

DANMARKS
STATISTIK

Danmarks udenrigsøkonomi

2011

4. december 2012

I forhold til oprindelig version er der:
rettet i figur 1.10
og
rettet i ombrydning af sider

DANMARKS
STATISTIK

Danmarks udenrigsøkonomi 2011

Udgivet af Danmarks Statistik

3. december 2012

Oplag: 120

Printet hos PRinfoParitas

Illustration omslag: Bee-Line

Trykt udgave:

Pris: 100,00 kr. inkl. 25 pct. moms

Kan købes på

www.schultzboghandel.dk/

distribution@rosendahls-schultzgrafisk.dk

Tlf. 43 22 73 00

ISBN 978-87-501-2037-7

ISSN 1904-0989

Pdf-udgave:

Kan hentes gratis på www.dst.dk/publ/UdenrigsOko

ISBN 978-87-501-2038-4

ISSN 1904-0997

Adresse:

Danmarks Statistik

Sejrøgade 11

2100 København Ø

Tlf. 39 17 39 17

E-post: dst@dst.dk

www.dst.dk

Signaturforklaring

$\begin{matrix} 0 \\ 0,0 \end{matrix} \}$ Mindre end $\frac{1}{2}$ af den anvendte enhed

- . Tal kan efter sagens natur ikke forekomme
- .. Oplysning for usikker til at angives
- ... Oplysning foreligger ikke
- Nul

xxx

© Danmarks Statistik 2012

Du er velkommen til at citere fra denne publikation.

Angiv dog kilde i overensstemmelse med god skik.

Det er tilladt at kopiere publikationen til privat brug.

Enhver anden form for hel eller delvis gengivelse eller mangfoldiggørelse af denne publikation er forbudt uden skriftligt samtykke fra Danmarks Statistik.

Kontakt os gerne, hvis du er i tvivl. Når en institution har indgået en kopieringsaftale med COPY-DAN, har den ret til - inden for aftalens rammer - at kopiere fra publikationen.

Forord

Danmarks udenrigsøkonomi giver en kortfattet, bred samfundsmæssig beskrivelse af Danmarks økonomiske samkvem med udlandet. Ønskes der yderligere datainformation, kan disse findes på nettet i www.statistikbanken.dk under temaerne *Udenrigshandel* samt *Nationalregnskab* og *betalingsbalance*. Her er der adgang til alle de data, som Danmarks Statistik løbende offentliggør. Det er nemt, og det er gratis.

Dette års publikation er den fjerde i rækken, der har erstattet de to tidligere publikationer *Udenrigshandel - Varer og tjenester* og *Udenrigshandel - Detaljeret varehandel*.

Publikationen er udarbejdet af en redaktionsgruppe i kontoret for Udenrigsøkonomi og færdigredigeret af fuldmægtig Agnes Nansen Urup og afdelingsleder Bente Ottosen, mens tabelafsnittet er udarbejdet af afdelingsleder Jytte Jeppesen og afdelingsleder Pia Nielsen.

Danmarks Statistik, december 2012

Jan Plovsing / Søren Schiønning Andersen

Indhold

Sammenfatning	5
1. Tema: Danmark på de nye vækstmarkeder	7
1.1 Introduktion	7
1.2 Vareeksport til BRIK- og højvækstlandene	10
1.3 Tjenesteeksport til BRIK- og højvækstlandene	22
1.4 Mister dansk vareeksport markedsandele til højvækstlande?	27
1.5 Hvilke hovedtræk tegner sig?	30
2. Danmark i det åbne samfund	33
2.1 Danmarks konkurrenceevne	37
2.2 Mængde- og prisudviklingen i udenrigshandlen	38
2.3 Bytteforholdet	39
3. Betalingsbalancen	40
3.1 Danskere og udlændinge	42
3.2 Betalingsbalancen og Kapitalbalancen	43
4. Den samlede udenrigshandel	45
4.1 Udenrigshandel med varer	46
4.2 Udenrigshandel med tjenester	56
5. Hvordan statistikken produceres	61
5.1 Udenrigshandel med varer	61
5.2 Udenrigshandel med varer i betalingsbalance-statistikken	65
5.3 Udenrigshandel med tjenester	66
6. Korttidsstatistik	68
7. Supplerende tabeller	72

Sammenfatning

*Temakapitel om
Danmarks eksport til
de nye
vækstmarkeder*

Eksporten udgør en stigende andel af den danske økonomi. Derfor bliver danskernes velstand mere og mere afhængig af virksomhedernes evne til at konkurrere på de globale markeder. Men størstedelen af dansk eksport kommer ikke langt omkring. I 2011 endte tre fjerdedele af Danmarks vareeksport i Europa. For tjenesteeksporten aftog europæiske lande 60 pct., mens 40 pct. blev købt af fjernere liggende lande.

*Danske
eksportvirksomheder
står overfor en
dobbelte udfordring*

Den globale økonomi gennemgår i disse år grundlæggende forandringer, hvor nye vækstøkonomier bliver mere betydningsfulde. Danske virksomheder står derfor over for en dobbelt udfordring: at erobre nye fjerne vækstmarkeder samtidig med at markedsandele på de traditionelle nærmarkeder skal forsvares. Hvordan har de klaret den udfordring? Klarer dansk eksport sig ligeså godt som vores nabolandes på de nye vækstmarkeder? Hvilke danske varer og tjenester køber BRIK- og højvækstlandene flest af? I hvor høj grad er dansk eksport til vores traditionelle nærmarkeder presset af de nye vækstlande? Det er nogle af de spørgsmål, som belyses i det indledende temakapitel.

*Eksporten til
vækstmarkederne
stiger hurtigere end
den samlede eksport*

Kapitlet viser bl.a., at dansk eksport til de nye vækstmarkeder stiger hurtigere end den samlede danske eksport. Men det viser også, at vores nabolandes vareeksport generelt klarer sig bedre på de nye vækstmarkeder. Til gengæld er Danmark bedre end vores nabolande til at afsætte tjenester på de nye vækstmarkeder. Kina er dansk vareeksports største BRIK-marked efterfulgt af Rusland, Brasilien og Indien, men Brasilien er det hurtigst voksende. Blandt de andre højvækstlande er Polen dansk vareeksports største vækstmarked.

*Danmark mister
markedsandele på
vores nærmarkeder
mens BRIK- og
højvækstlandenes
stiger*

Danmark mister markedsandele på de fleste af vores nærmarkeder. Især er Danmarks andel af den finske vareimport faldet, men også på de andre nære markeder, med undtagelse af Storbritannien, er Danmarks markedsandele faldende. Samtidig vokser BRIK-landenes markedsandele på Danmarks traditionelle nærmarkeder. Også højvækstlandenes andel af Danmarks nærmarketers vareimport er stigende.

*Stigende samhandel
med udlandet*

Dansk økonomi er i højere og højere grad blevet sammenflettet med den globale økonomi. Dette afspejles af, at den danske udenrigshandel udgør en stigende andel af den samlede danske økonomi. I 1971 udgjorde importen af varer og tjenester 31 pct. af BNP. I 2011 var denne andel vokset til 48 pct. Væksten i dansk eksport har været endnu større. I 1971 udgjorde eksporten af varer og tjenester 28 pct. af BNP. Denne andel var vokset til 53 pct. i 2011.

*Tjenestehandlen
er vokset stærkest*

Globaliseringen har medført, at Danmarks tjenestehandel er vokset betydelig hurtigere end varehandlen. I første halvdel af 1970'erne udgjorde importen af tjenester kun 6 pct. af BNP. I de seneste fem år har denne andel udgjort 17 pct. For eksporten kan man se samme udvikling. I begyndelsen af 1970'erne udgjorde tjenesteeksporten 8 pct. af BNP, mens andelen udgjorde 20 pct. i perioden 2007-2011. Især i de seneste ti år er udviklingen gået stærkt.

<i>Fra underskud til overskud</i>	Danmark havde et stort betalingsbalanceunderskud frem til midt i 1980'erne. Herefter vendte den økonomiske udvikling, og Danmark fik en lang periode med betalingsbalanceoverskud. Det medførte, at Danmark kunne begynde at afvikle den betydelige udlandsgæld, som siden 1960'erne var blevet oparbejdet. Danmark fik nedbragt sin nettogæld, således at landet stort set var gældfrit ved udgangen af 2005.
<i>Handelsbalance-overskud på 84 mia. kr. i 2011</i>	I 2011 havde Danmark et overskud på varehandlen på 84 mia. kr. Vareeksporten var på 597 mia. kr., og vareimporten beløb sig til 513 mia. kr. Efter de store fald i 2009 er udenrigshandlen igen steget væsentligt, og eksporten er tilbage på niveauet før krisen, mens importen halter lidt efter.
<i>Udenrigshandel med varer domineres af få lande</i>	Danmark handler med flere end 200 lande, men det er få lande som dominerer handlen – der er en klar overvægt af EU-lande blandt de ti største eksport- og importlande. Tyskland, Sverige og Storbritannien har med en samlet andel af Danmarks udenrigshandel på næsten 40 pct. en særlig betydning for Danmarks varehandel med udlandet. Blandt de ti største eksportmarkeder er de eneste ikke-EU-lande USA, Norge og Kina, mens Kina og Norge er de eneste importlande i top ti.
<i>Hovedtræk ved handlen med udlandet</i>	Danmarks varehandel med udlandet kan karakteriseres ved, at importen domineres af varer til forbrug og til anvendelse i industrien og andre erhverv, mens eksporten består af landbrugsprodukter, olie og en bred vifte af industriprodukter. Farmaceutiske og kemiske produkter samt maskiner og instrumenter er de store varegrupper i industrieksporten, men også beklædning, møbler og fødevarer er betydende eksportvarer.
<i>Fortsat stort overskud på tjenestehandlen</i>	Overskuddet på tjenestehandlen med udlandet var i 2011 på lidt over 41 mia. kr. Overskuddet på tjenestehandlen har været stigende i de seneste år, men faldt væsentligt i 2009 som følge af den globale økonomiske krise. I 2010 steg overskuddet igen væsentligt for at falde lidt i 2011. Danmark eksporterede tjenester for 358 mia. kr. i 2011, mens importen af tjenester udgjorde 317 mia. kr.
<i>USA, Tyskland og Sverige dominerer tjenestehandlen</i>	På eksportsiden var USA også i 2011 Danmarks vigtigste handelspartner på tjenestoområdet, med tjenester inden for søtransport som langt den vigtigste gruppe. På importsiden var Tyskland også i 2011 den vigtigste handelspartner. Søtransport er også i forhold til Tyskland en dominerende tjenestegruppe, men også rejser og vejtransport er meget væsentlige i den danske import af tjenesteydelser fra Tyskland.
<i>Søtransport er væsentligste tjenestepost</i>	Søtransport er Danmarks suverænt vigtigste tjenestehandelsaktivitet. Lidt over halvdelen af Danmarks tjenesteeksport kom fra denne aktivitet, der i 2011 udgjorde 180 mia. kr.
<i>Uddybende oplysninger om statistikken i kapitel 5-7</i>	I kapitel 5 beskrives, hvorledes statikken på udenrigshandel med varer og tjenester produceres, og kapitel 6 om korttidsstatistik beskriver en række forhold omkring anvendeligheden af korttidsstatistik. I kapitel 7 findes en række uddybende tabeller om Danmarks udenrigsøkonomi.

1. Tema: Danmark på de nye vækstmarkeder

1.1 Introduktion

*Eksportens betydning
for danskernes
velstand stiger*

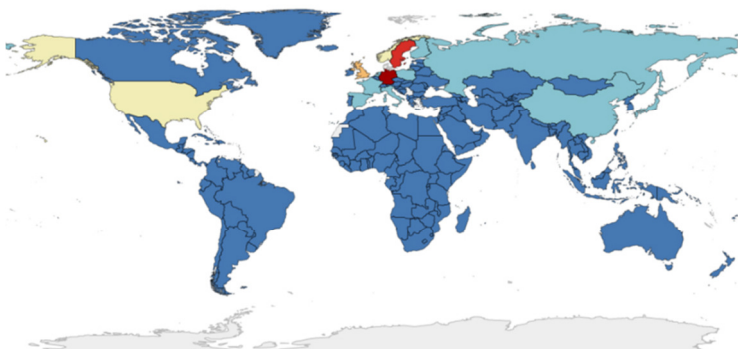
Eksporten af varer og tjenester udgør en stigende del af den danske økonomi. Derfor bliver danskernes velstand mere og mere afhængig af virksomhedernes evne til at afsætte deres varer og tjenester på de globale markeder.

*Danmark eksporterer
mest til Europa*

Men størstedelen af den danske eksport kommer ikke særligt langt omkring. I 2011 endte tre fjerdedele af Danmarks vareeksport i et europæisk land, mens kun en fjerdedel nåede længere væk. For tjenester er billedet lidt anderledes. I 2011 aftog europæiske lande 60 pct. af Danmarks tjensteeksport, mens 40 pct. blev købt af fjernere liggende lande, især USA.

Figur 1.1a

Danmarks udenrigshandel med varer

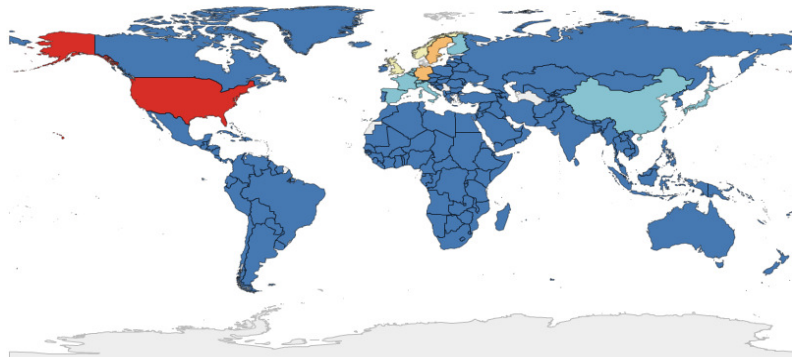

Anm.: Danmark eksporterer mest til de røde lande og mindst til de mørkeblå lande.

Kilde: <http://www.dst.dk/uhvmap>

Figur 1.1b

Danmarks udenrigshandel med tjenester

Anm.: Danmark eksporterer mest til de røde lande og mindst til de mørkeblå lande.

Kilde: <http://www.dst.dk/uhtmap>

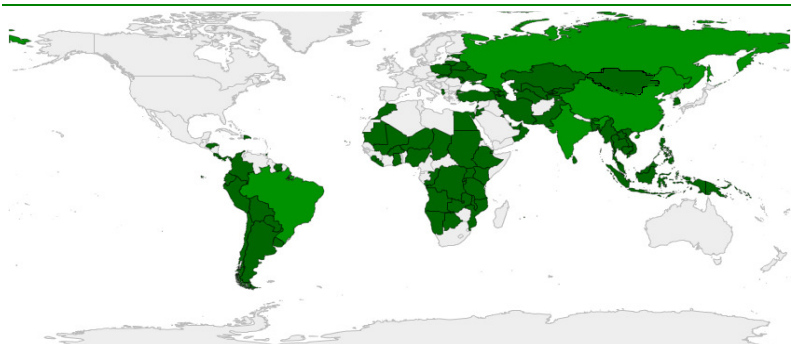
*Stor økonomisk vækst
i lande uden for
vores nærmarkeder*

Dansk eksport er altså først og fremmest afhængig af vores nærmarkeder (her defineret som EU-landene Finland, Nederlandene, Storbritannien, Sverige og Tyskland) og deres udvikling. Derfor står dansk eksport overfor en udfordring. Den globale økonomi gennemgår i disse år en udvikling, hvor de nye vækstøkonomier bliver mere betydningsfulde. BRIK-landene (Brasilien, Rusland, Indien og Kina) er allerede store og betydelige spillere i den globale økonomi. I 2011 havde de tilsammen 15 pct. af verdens BNP, ifølge IMF. IMF forventer, at de i 2017 vil overgå EU's samlede økonomi.

*Væksten sker nu
uden for EU
og Nordamerika*

Så det går stærkt i BRIK-landene, og meget fokus har været rettet mod dem. Men de er ikke de eneste. Udover BRIK-landene havde 92 lande en gennemsnitlig årlig vækst på 4 pct. eller mere i perioden 2002-2011 (af de fire BRIK-lande havde alle undtagen Brasilien en gennemsnitlig vækst på over 4 pct. i perioden). Figur 1.2 giver et overblik over den geografiske spredning af BRIK- og højvækstlandene (se bilag A for en liste over landene).

Figur 1.2 BRIK- og højvækstlandene

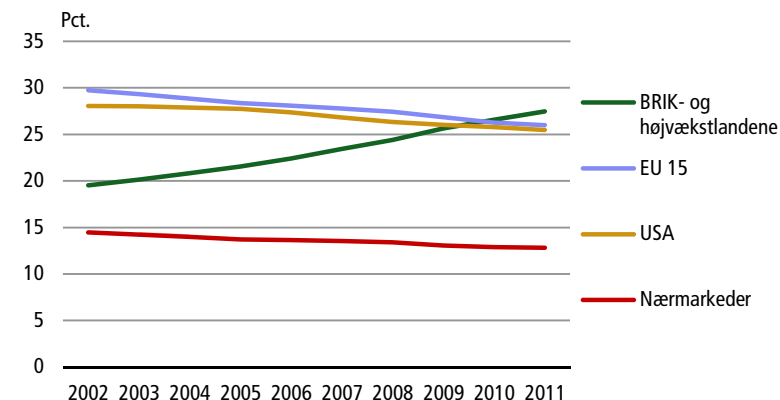

Anm.: BRIK-lande markeret med lysegrønt. Højvækstlandene med mørkegrønt.
Kilde: Eurostat/Comext

*Øget konkurrence på
nærmarkederne
fra BRIK- og
højvækstlande*

BRIK- og højvækstlandene har stået for en betydelig del af den globale vækst over de seneste ti år, og deres andel af det globale BNP stiger støt, mens EUs og USAs falder tilsvarende. Ikke kun fordi den finansielle krise i 2008 og den efterfølgende økonomiske afmatning har ramt væksten USA og EU hårdt, men også på grund af strukturelle forandringer som befolkningsudvikling, spredning af viden og teknologi samt øget handel og adgang til kapital.

Figur 1.3 Andel af global BNP

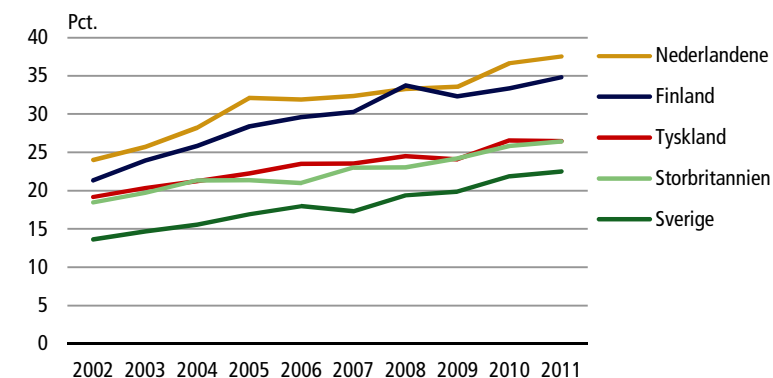
Kilde: Economic Research Service

Dansk eksport skal længere væk for at få del i væksten

Fælles for vækstlandene er, at de med enkelte undtagelser (som fx Polen) ligger længere væk fra Danmark end vores traditionelt største eksportmarkeder. Dansk eksport har altså skullet ud på fjernere markeder, end de har været vant til for at få del i de seneste ti års globale vækst. Samtidig er konkurrencen på Danmarks traditionelle eksportmarkeder øget i takt med, at vækstøkonomiernes markedsandele i disse lande stiger.

Figur 1.4

BRIK- og højvækstlandenes andel af nærmarkedernes vareimport, markedsandel, pct.

Kilde: Eurostat/Comext

Nye udfordringer for dansk eksport

Danske eksportvirksomheder står dermed i stigende grad over for en dobbelt udfordring: at erobre nye fjerne vækstmarkeder samtidig med at markedsandele på de traditionelle nærmarkeder skal forsvares. Hvordan har de klaret den udfordring? Klarer dansk eksport sig ligeså godt som vores nabolandes på vækstmarkederne? Hvilke danske varer og tjenester køber BRIK- og højvækstlandene flest af? I hvor høj grad er dansk eksports position på de traditionelle eksportmarkeder presset af eksportvirksomheder fra de nye vækstlande?

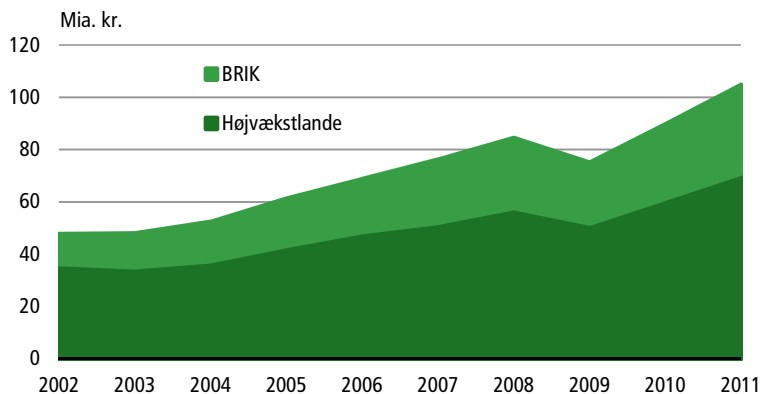
Det er nogle af de spørgsmål, som dette temakapital vil belyse ved at kigge nærmere på, hvordan dansk eksport har klaret sig på de fire BRIK-markeder samt de 92 markeder, der voksede med mere end 4 pct. mellem 2002 og 2011.

Datagrundlaget er fortrinsvis baseret på Eurostats statistik over EU-landenes udenrigshandel. Da Eurostat opgør udenrigshandlen med varer efter lidt andre principper end Danmark, vil der forekomme små forskelle på tallene for Danmarks udenrigshandel med varer i temakapitlet i forhold til resten af publikationen (se evt. afsnit 5.1.2 for redegørelse for de metodiske forskelle).

Mens data for varehandelen i dette kapitel relaterer sig til perioden 2002-2011, så er datagrundlaget for tjenestehandelen begrænset til perioden 2005-2011 for data med Statistikbanken som kilde. Data for tjenestehandel med Eurostat som kilde er begrænset til perioden 2005-2010. Samtidig er data for Finlands tjenestehandel udeladt grundet manglende data, mens data for Tysklands tjenestehandel er mangelfuld. Højvækstlandene er ikke omfattet af data for tjenestehandel med Eurostat som kilde.

1.2 Vareeksport til BRIK- og højvækstlandene

Figur 1.5. Danmarks vareeksport til BRIK- og højvækstlandene

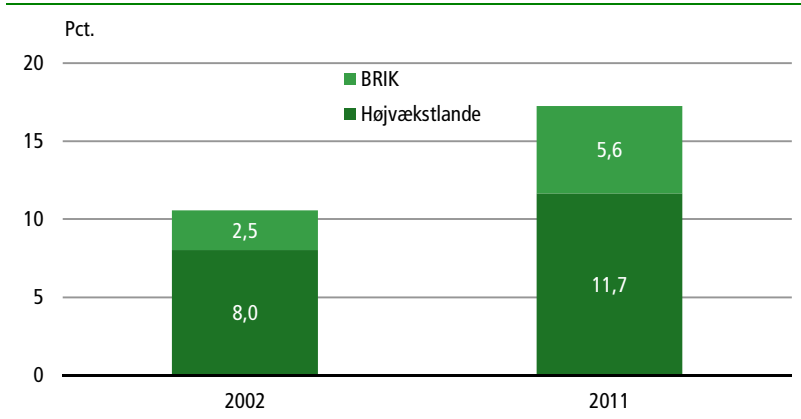

Kilde: Eurostat, Comext

Stigende dansk vareeksport til BRIK- og højvækstlandene

Danmarks vareeksport til BRIK- og højvækstlandene er stigende. Mens eksporten til højvækstlandene samlet udgør den største værdi, er det eksporten til BRIK-landene, der vokser hurtigst. I 2002 udgjorde eksporten til BRIK- og højvækstlandene sammenlagt 47,7 mia. kr., mens den ni år senere i 2011 var steget til 104,8 mia. kr. – en stigning på 120 pct. i løbende priser. I samme periode steg eksporten til BRIK-landene fra 11,5 mia. kr. til 34,0 mia. kr. eller 196 pct., mens eksporten til højvækstlandene steg fra 36,2 mia. kr. til 70,8 mia. kr., dvs. en stigning på 95 pct.

Figur 1.6 BRIK- og højvækstlandenes andel af Danmarks eksport

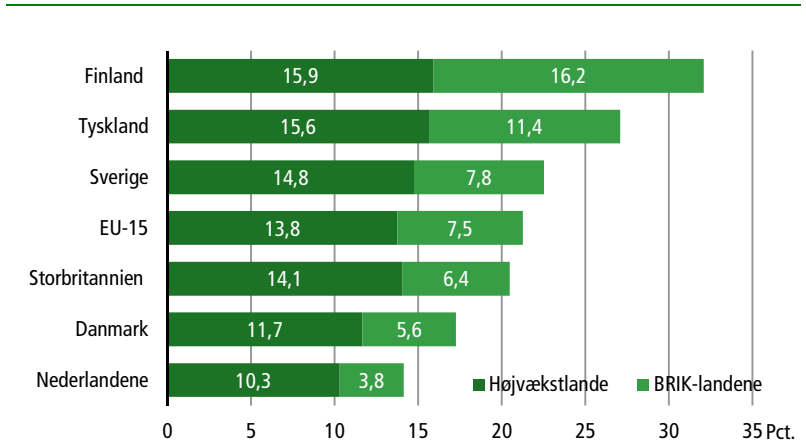
Kilde: Eurostat/Comext

BRIK- og højvækstlandene udgjorde 17,3 pct. af vareeksporten i 2011

Den danske vareeksport til BRIK- og højvækstlandene vokser hurtigere end den samlede vareeksport. De aftager med andre ord en stigende andel af Danmarks vareeksport. I 2002 stod de til sammen for 10,5 pct. af vareeksporten, et tal der i 2011 var steget til 17,3 pct.

Figur 1.7

Vareeksport til BRIK- og højvækstlandene i pct. af samlet eksport. 2011

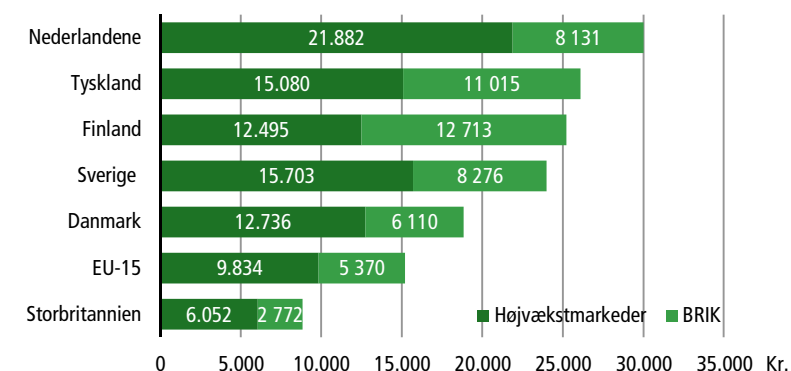

Kilde: Eurostat/Comext

På trods af en stor stigning i eksporten klarer vores naboer sig bedre på de nye markeder

Selvom Danmarks vareeksport til BRIK- og højvækstlandene er steget betydeligt igennem de seneste ti år, har Danmarks nabolande imidlertid endnu bedre fat i disse markeder. Især finske virksomheder er dygtige til at afsætte deres varer til BRIK- og højvækstlandene. Men også virksomheder i Tyskland, Sverige og Storbritannien eksporterer en større andel af deres varer til BRIK- og højvækstlandene end deres danske konkurrenter. Sammenlignes der med EU-15-landene er danske virksomheder også bagud. Kun i forhold til Nederlandene har Danmark en højere andel af eksporten, der går til BRIK- og højvækstmarkederne.

Figur 1.8 Vareeksport til BRIK- og højvækstlandene pr. indbygger. 2011

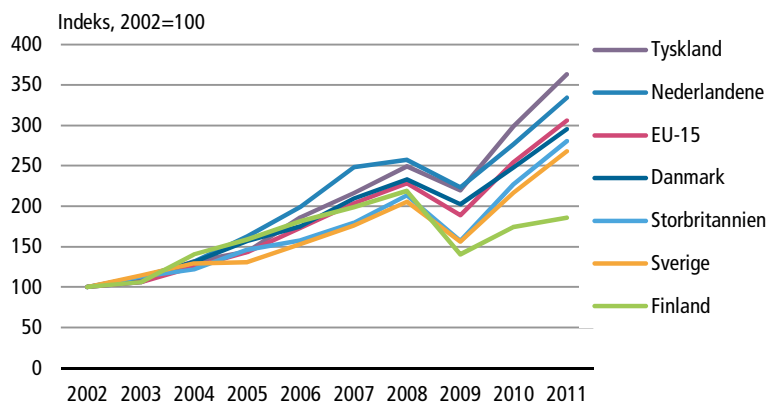

Kilde: Eurostat/Comext

Nederlandene eksporterer mest målt pr, indbygger

Billedet nuanceres dog, hvis man ser på omfanget af den samlede vareeksport pr. indbygger. Nederlandene er nemlig det land, der formår at sælge flest varer pr. indbygger til disse lande. Blandt vores nabolande er det kun Storbritannien, der har en lavere vareeksport pr. indbygger til BRIK- og højvækstmarkederne end Danmark.

Figur 1.9 Væksten i den samlede vareeksport til BRIK-landene. 2002-2011

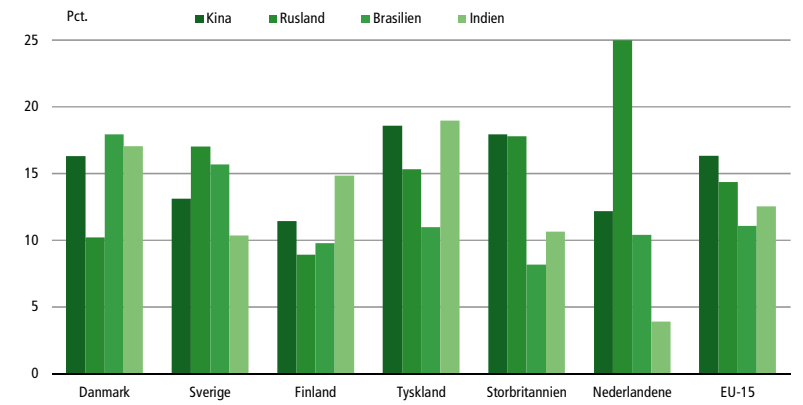

Kilde: Eurastat/Comext

Tyskland har klaret sig bedst

Danmarks vareeksport til BRIK- og højvækstlandene ligger altså markant lavere i forhold til konkurrenterne i landene omkring os. Og udviklingen i Danmarks vareeksport til BRIK- og højvækstlandene i perioden 2002-2011 ligger under både Tyskland, Nederlandene og EU-15-landene. Til gengæld har Storbritannien og Sverige haft en svagere vækst end Danmark. Finlands vareeksport til BRIK-landene har siden 2008 tabt terræn og Finland endte med at have den laveste vækst i tiårsperioden.

Figur 1.10 Gennemsnitlig årlig vækst i vareeksporten til BRIK-landene. 2002-2011

Kilde: Eurostat/Comext. I oprindelig version var der indsat samme værdier for Storbritannien og Nederlandene, er nu rettet.

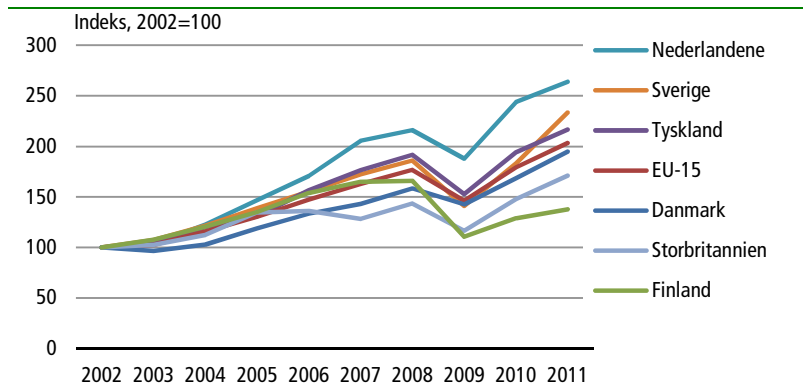
Stor stigning i dansk eksport til Brasilien og Indien

Med en årlig gennemsnitlig vækst på knap 18 pct. var Brasilien det hurtigst voksende BRIK-marked for dansk vareeksport i perioden 2002-2011. Tilsvarende steg eksporten til Indien og Kina med over 16 pct. Vareeksporten til Rusland steg mindst med omkring 10 pct.

Danmark taber terræn på det russiske marked

I samme periode steg Tysklands og Storbritanniens vareeksport til Kina hurtigere end den danske. Til gengæld var de danske eksportvirksomheder bedre til at omsætte væksten i Brasilien til øget vareeksport end vores nabolandes, og kun Tysklands vareeksport til Indien steg hurtigere end Danmarks. Bortset fra Finland steg alle vores nabolandes vareeksport til Rusland hurtigere end den danske.

Figur 1.11 Væksten i den samlede vareeksport til højvækstlandene. 2002-2011

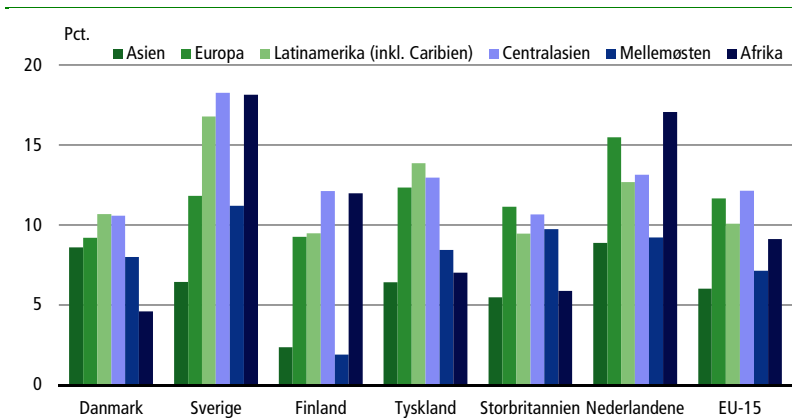
Kilde: Eurostat/Comext

Nederlandene, Sverige og Tyskland bedre end Danmark

Heller ikke i forhold til højvækstlandene er den danske vareeksport i front. Nederlandene har klaret sig markant bedre gennem hele perioden 2002-2011, mens Sverige især i de seneste år har haft en væsentlig større stigning i vareeksporten til disse markeder end Danmark. Også Tyskland og EU-15 landene som helhed har øget deres salg af varer til høj-

vækstlandene mere end Danmark. Kun Storbritannien og især Finland, har haft en lavere vækst end Danmark. Trods en svagere vækst er omfanget af den finske vareeksport til både BRIK- og højvækstmarkederne dog større end den danske.

Figur 1.12 Gennemsnitlig årlig vækst i vareeksporten til højvækstlandene fordelt på verdensdele (ekskl. BRIK). 2002-2011

Kilde: Eurostat/Comext

Danmark også med i Latinamerika og Centralasien

Danmarks vareeksport til højvækstlandene steg i perioden 2002-2011 mest til landene i Latinamerika og Centralasien. Men Danmark har haft en lavere vækst i vareeksporten til de centralasiatiske højvækstlande end alle vores nabolande. Endvidere har Nederlandene, Sverige og Tyskland alle haft større stigninger i deres vareeksport til de latinamerikanske højvækstmarkeder.

Mindst vækst i Danmarks vareeksport til afrikanske højvækstlande

Sammen med Nederlandene har Danmark haft den største vækst i vareeksporten til de asiatiske højvækstlande blandt vore naboer. Til gengæld er kun Finlands vareeksport til de europæiske højvækstmarkeder vokset langsommere end Danmarks, og vores nabolande har generelt været markant bedre til at øge deres vareeksport til de afrikanske højvækstlande.

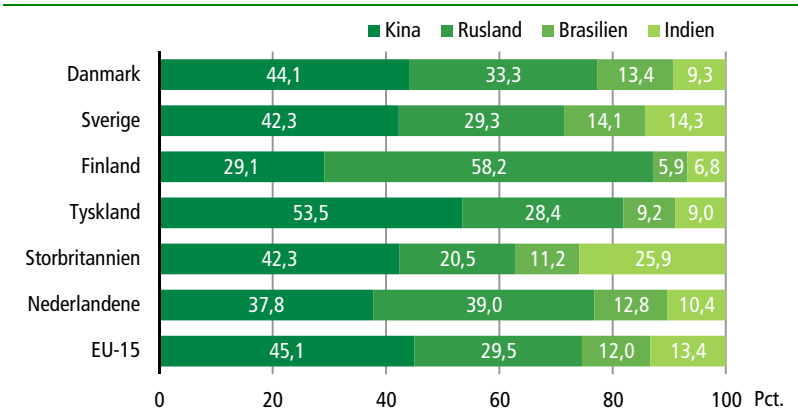
1.2.1 Hvilke BRIK- og højtækstlande eksporterer Danmark flest varer til?

Kina er dansk vareeksports største BRIK-marked

Kina er dansk vareeksports største BRIK-marked med 44,1 pct. af den samlede danske vareeksport til BRIK-landene. Rusland er det næststørste BRIK-marked med 33,3 pct., mens både Brasilien og Indien er markant mindre med hhv. 13,4 pct. og 9,3 pct.

Figur 1.13

Andel af vareeksporten til BRIK-landene. 2011

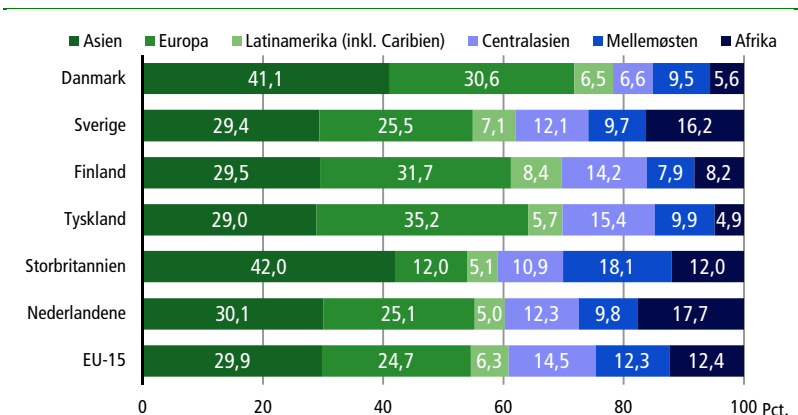

Kilde: Eurostat/Comext

Kina er ligeledes det største BRIK-marked for Storbritannien, Sverige, Tyskland og EU-15-landene som helhed. Finlands største aftager af landets vareeksport er dets store nabo i øst, Rusland, som også er Nederlandenes vigtigste BRIK-marked. Storbritannien afsætter markant mere af landets vareeksport til BRIK-landene i Indien end de andre referencelande.

Figur 1.14

Vareeksport til højtækstlandene fordelt på verdensdele (ekskl. BRIK). 2011

Kilde: Eurostat/Comext

*Asien er det største
højvækst marked
for Danmark*

Den største andel – 41,1 pct. – af den danske vareeksport til højvækstlandene aftages af asiatiske lande. De europæiske højvækstlande aftager 30,6 pct., mens den resterende vareeksport til højvækstlandene – knap 30 pct. – er fordelt med 9,5 pct. til Mellemøsten, 6,6 pct. til Centralasien og 5,6 pct. til Afrika.

*Danmarks
nabolandes
vareeksport er
bredere fordelt*

Vareeksporten fra vores nabolande til højvækstmarkederne er i højere grad spredt ud over de forskellige verdensdele end den danske. Asien er den vigtigste verdensdel for Nederlandene, Storbritannien, Sverige og gruppen af EU-15-lande, mens størstedelen af Finlands og Tysklands vareeksport til højvækstlande afsættes i Europa. For Storbritanniens vareeksport er de mellemøstlige højvækstlande vigtigere end de europæiske. Generelt afsætter vores nabolande en større del af deres vareeksport til højvækstmarkederne i Centralasien og Afrika. Især Nederlandene, Storbritannien og Sverige sælger flere varer end Danmark til højvækstlandene i Afrika.

Tabel 1.1

De ti største BRIK- og højvækstmarkeder for Danmark og vores nabolande. 2011

Danmark			Finland			Nederlandene		
	eksport mia. kr.	kr. pr. indbygger		eksport mia. kr.	kr. pr. indbygger		eksport mia. kr.	kr. pr. indbygger
1 Polen	15,6	2 814	Rusland	39,8	7 397	Polen	70,8	4 252
2 Kina	15,0	2 694	Kina	19,9	3 696	Rusland	52,9	3 175
3 Rusland	11,3	2 032	Polen	11,7	2 184	Kina	51,1	3 071
4 Hongkong	9,1	1 643	Estland	10,0	1 856	Tyrkiet	37,1	2 227
5 Singapore	7,3	1 317	Tyrkiet	5,9	1 094	Nigeria	28,7	1 722
6 Brasilien	4,6	818	Indien	4,7	866	Sydkorea	27,5	1 652
7 Tyrkiet	3,9	700	Sydkorea	4,2	787	Singapore	22,2	1 335
8 Sydkorea	3,9	693	Brasilien	4,0	753	Arab. Emir. ¹ ..	18,2	1 091
9 Indien	3,1	566	Ukraine	2,9	544	Brasilien	17,4	1 043
10 Litauen	2,8	509	Arab. Emir. ¹ ..	2,9	541	Taiwan	16,9	1 016

Storbritannien			Sverige			Tyskland		
	eksport mia. kr.	kr. pr. indbygger		eksport mia. kr.	kr. pr. indbygger		eksport mia. kr.	kr. pr. indbygger
1 Kina	73,3	1 174	Kina	32,9	3.499	Kina	481,4	5 888
2 Hongkong	47,1	753	Polen	26,1	2.773	Polen	323,9	3 962
3 Indien	44,8	717	Rusland	22,8	2.422	Rusland	255,7	3 128
4 Arab. Emir. ¹ ..	42,3	678	Tyrkiet	13,6	1.449	Tyrkiet	149,6	1 830
5 Polen	35,9	574	Indien	11,1	1.184	Sydkorea	86,6	1 059
6 Rusland	35,6	570	Brasilien	11,0	1.171	Brasilien	82,8	1 012
7 Tyrkiet	33,2	530	Estland	9,0	951	Indien	80,7	987
8 Singapore	30,6	490	Sydkorea	7,4	790	Slovakiet	77,2	945
9 Sydkorea	21,1	337	Thailand	7,3	774	Arab. Emir. ¹ ..	55,4	677
10 Brasilien	19,5	312	Singapore	6,9	735	Singapore	47,6	582

¹ Forenede Arabiske Emirater

Kilde: Eurostat/Comext

*Polen er det vigtigste
højvækstland
for Danmark*

Blandt højvækstlandene var Polen den største aftager af danske eksportvarer i 2011. BRIK-landet Kina indtog pladsen som det næststørste vækstmarked i 2011, mens et andet BRIK-land, Rusland, var det tredje største. Først på sjettepladsen over de største vareeksportmarkeder blandt vækstlandene finder vi den tredje BRIK, Brasilien. Hongkong, Singapore, Tyrkiet og Sydkorea var alle større aftagere af danske eksportvarer end den fjerde BRIK, Indien. Litauen var det tiende største højvækstmarked for dansk vareeksport.

*Polen, Kina og
Rusland er vigtigt
for vores nabolande*

Polen, Kina og Rusland var de tre største BRIK- og højvækstmarkeder for Danmarks nabolande med undtagelse af Storbritannien, der sælger flere varer til Hongkong, Indien og de Forenede Arabiske Emirater end til Polen og Rusland. Kina var det største marked for Storbritannien, Sverige og Tyskland, mens Polen var Nederlandenes største marked. Finland eksporterede flest varer til nabolandet Rusland.

<i>Danmarks nabolande er bedre end Danmark på visse vækstmarkeder</i>	Syv lande, heraf fire europæiske, er blandt vores nabolandes største vækstmarkeder, men er ikke på den danske liste over de ti største vækstmarkeder. Estland er Finlands fjerde og Sveriges syvende største vækstmarked, mens Slovakiet er Tysklands ottende største og Ukraine er Finlands niende største vækstmarked. De Forenede Arabiske Emirater er Storbritanniens fjerde største vækstmarked og er ligeledes blandt Finlands, Nederlandenes og Tysklands ti største vækstmarkeder. Thailand er Sveriges tiende største vækstmarked, mens Nigeria og Taiwan er blandt Nederlandenes største vækstmarkeder.
<i>Danmarks eksport til BRIK mindre end vores nabolandes</i>	Danmarks efterslæb på BRIK-markederne understreges af, at blandt landene i vores nærområde er det kun Storbritannien, der eksporterer mindre pr. indbygger til Kina og Rusland. Og kun Finland og Storbritannien klarer sig dårligere på det brasilianske marked målt pr. indbygger, mens ingen af nabolandene eksporterer mindre pr. indbygger til Indien end Danmark.
<i>Danmark har godt fat i Hongkong og Singapore</i>	Blandt højvækstmarkederne har den dansk vareeksport godt fat i Hongkong og Singapore og kun Nederlandene formår at eksportere flere varer pr. indbygger til Singapore end Danmark. Til gængæld eksporterer kun Storbritannien mindre pr. indbygger til Sydkorea og Tyrkiet. Og både Nederlandene og Tyskland sælger mere pr. indbygger til Polen, som er dansk vareeksports største vækstmarked.
<i>Danmarks klarer sig dårligere på de europæiske vækstmarkeder</i>	Sammenlignet med vores nabolande halter den danske vareeksport til BRIK- og højvækstlandene altså ikke kun bagefter i forhold til de fjernere liggende markeder i fx Asien, Latinamerika og Afrika. Også på de europæiske vækstmarkeder formår Danmarks nabolande med undtagelse af Storbritannien generelt at sælge flere varer pr. indbygger.
<i>Danske eksportvirksomheders deltagelse i globale værdikæder måske undervurderet</i>	Man skal dog huske på, at en stor del af vareeksporten sker i form af halvfabrikata til virksomheder i andre lande. En del af disse produkter indgår så i disse landes færdige eksportprodukter. På den måde ender et ukendt omfang af den danske vareeksport i BRIK- og højvækstlandene som dele af andre landes eksport. Danske eksportvirksomheders deltagelse i de globale værdikæder, der forbinder vækstmarkederne med Nordeuropa, afspejles altså ikke udtømmende i udenrigshandelsstatistikken, der "kun" omfatter den direkte eksport. Det samme argument kan imidlertid også gælde for de lande, vi sammenligner os med, og data viser da også, at andelen af færdigvarer i den danske eksport er højere end de lande, vi her sammenligner med, jf. figur 1.15 og 1.16.

1.2.2 Hvilke varer eksporterer Danmark til BRIK- og højvækstlandene?

<i>Medicin og maskiner dominerer ...</i>	I Danmarks eksport til BRIK-landene udgør <i>medicinske og farmaceutiske produkter</i> den største varegruppe. Men betragtes de forskellige varegrupper af maskiner o. lign. (dvs. <i>maskiner og -tilbehør til industrien, specialmaskiner til forskellige industrier, tekniske / videnskabelige instru-</i>
--	---

menter og kraftmaskiner og motorer) under ét dominerer disse grupper vareeksporten til BRIK-landene. Også fødevarer og varegruppen *jern og stål* udgør en betydelig del af eksporten til BRIK-landene.

... men også
fødevarer er
godt med på
BRIK-markederne

Sammenlignes 2011 med 2002, ses at især de danske virksomheder, der eksporterer *medicinske og farmaceutiske produkter* har formået at udnytte væksten i BRIK-landene til at øge deres vareeksport markant til disse lande. Men også producenter af forskellige former for maskiner eksporterer mere til BRIK-landene nu end før. Fabrikanten af *kød og kødvarer* har ligeledes udnyttet væksten til deres fordel, mens eksporten af *Fisk, krebsdyr, bløddyr og varer deraf* til BRIK-landene kun er steget en smule i tiårsperioden og derfor er røget fra femte til tiendepladsen på listen over Danmarks mest eksporterede varegrupper til BRIK-landene.

Tabel 1.2 De mest eksporterede vare til BRIK- og højvækstlandene fra Danmark

		2011			2002
SITC		mia. kr.	SITC		mia. kr.
BRIK			BRIK		
54	Medicinske og farmaceutiske produkter	5,0	74	Maskiner og -tilbehør til industrien i.a.n.	1,7
74	Maskiner og -tilbehør til industrien i.a.n.	4,3	72	Specialmaskiner til forskellige industrier	1,0
01	Kød og kødvarer	2,9	01	Kød og kødvarer	0,8
72	Specialmaskiner til forskellige industrier	2,3	71	Kraftmaskiner og motorer	0,8
87	Tekniske og videnskabelige instrumenter i.a.n.	1,6	03	Fisk, krebsdyr, bløddyr og varer deraf	0,7
71	Elektriske maskiner og app. i.a.n., tilbehør	1,6	77	Elektriske maskiner og app.i.a.n., tilbehør	0,4
71	Kraftmaskiner og motorer	1,4	87	Tekniske og videnskabelige instrumenter i.a.n.	0,4
04	Korn og kornvarer	1,1	54	Medicinske og farmaceutiske produkter	0,3
67	Jern og stål	1,1	04	Korn og kornvarer	0,3
03	Fisk, krebsdyr, bløddyr og varer deraf	0,9	89	Diverse forarbejdede varer, i.a.n.	0,3
Højvækstlandene			Højvækstlandene		
21	Huder, skind og pelsskind, uberedte	7,0	74	Maskiner og -tilbehør til industrien i.a.n.	3,3
54	Medicinske og farmaceutiske produkter	6,3	21	Huder, skind og pelsskind, uberedte	2,3
74	Maskiner og -tilbehør til industrien i.a.n.	6,0	72	Specialmaskiner til forskellige industrier	2,2
79	Andre transportmidler	5,5	77	Elektriske maskiner og app. i.a.n., tilbehør	2,0
01	Kød og kødvarer	3,8	65	Tekstilgarn, tekstilstof, tekstilvarer	1,7
72	Specialmaskiner til forskellige industrier	3,7	02	Mejeriprodukter og fugleæg	1,6
02	Mejeriprodukter og fugleæg	2,6	76	App. til telekom., lydoptagelse og -gengivelse	1,5
77	Elektriske maskiner og app. i.a.n., tilbehør	2,3	54	Medicinske og farmaceutiske produkter	1,5
71	Kraftmaskiner og motorer	2,2	01	Kød og kødvarer	1,4
87	Tekniske og videnskabelige instrumenter i.a.n.	1,9	71	Kraftmaskiner og motorer	1,2

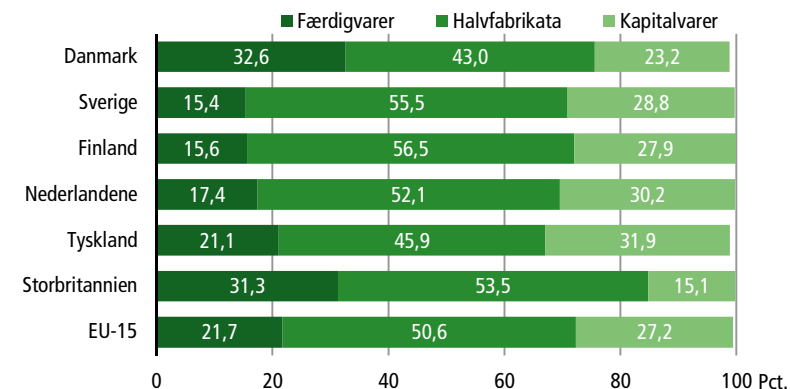
*Minkskind er
Danmarks største
eksportvare til
højvækstlandene ...*

De danske producenter af minkskind, som dominerer varegruppen *hud, skind og pelsskind*, har nydt godt af højvækstlandenes fremgang og har tredoblet deres eksport til disse lande fra 2002-2011. Størstedelen af minkskindene sælges til Hongkong. Også producenter af *medicinske og farmaceutiske produkter* har øget deres eksport til højvækstmarkederne i de seneste ti år. Ikke så markant som til BRIK-landene, men nok til at være den næststørste gruppe af danske eksportvarer til højvækstlandene i 2011. I 2002 var denne gruppe kun den syvende mest eksporterede til disse lande.

... men
også maskiner
og fødevarer
er godt med

Også forskellige typer af maskiner og apparater er blandt de mest eksporterede varer til højvækstlandene. Varegruppen *andre transportmidler*, som bl.a. indeholder skibe og fly, er den fjerde mest eksporterede varegruppe fra Danmark til højvækstlandene. To grupper af fødevarer, *kød og kødvarer* samt *mejeriprodukter og fugleæg*, er også blandt Danmarks mest eksporterede varer til højvækstlandene.

Figur 1.15 Vareeksport til BRIK-landene fordelt på varearter. 2011

Anm.: Varearten fremkommer ved en gruppering af BEC klassifikationen (se evt. mere om BEC i afsnit 5.1.3). Summerer ikke til 100 pct. da kategorien *øvrige* er udeladt.

Kilde: Eurostat/Comext

Danmark eksporterer
meget halvfabrikata
til BRIK-landene

Størstedelen – 43,0 pct. – af Danmarks eksport til BRIK-landene består af halvfabrikata, næsten en tredjedel udgøres af færdigvarer, mens lidt over en femtedel udgøres af kapitalvarer (fx maskiner, bygningsmaterialer og redskaber).

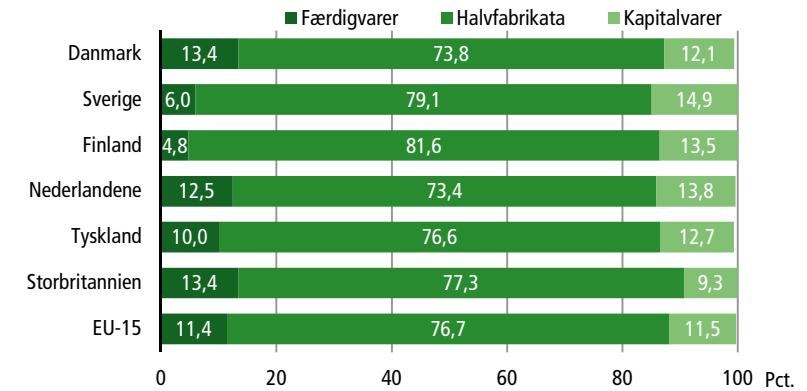
Halvfabrikata
dominerer også
nabolandenes
eksport til BRIK

Halvfabrikata udgør over halvdelen af alle vores nabolandes vareeksport til BRIK-landene med undtagelse af Tyskland. Ingen af landene har en større andel af færdigvarer end Danmark. Til gengæld har kun Storbritannien en mindre andel af kapitalvarer.

Øget salg af færdig-
varer til BRIK-landene

Hvis man laver en fordeling for 2002 svarende til den i figur 1.15 og sammenligner med 2011, vil tallene vise en lille generel forskydning mod en større andel af færdigvarer og en mindre andel af halvfabrikata i både Danmarks og vores nabolandes eksport til BRIK-landene.

Figur 1.16 Vareeksport til højvækstlandene fordelt på varearter. 2011

Anm.: Varearten fremkommer ved en gruppering af BEC klassifikationen (se evt. mere om BEC i afsnit 5.1.3). Summerer ikke til 100 pct. da kategorien *øvrige* er udeladt.

Kilde: Eurostat/Comext

Halvfabrikata dominerer også vareeksporten til højvækstlandene

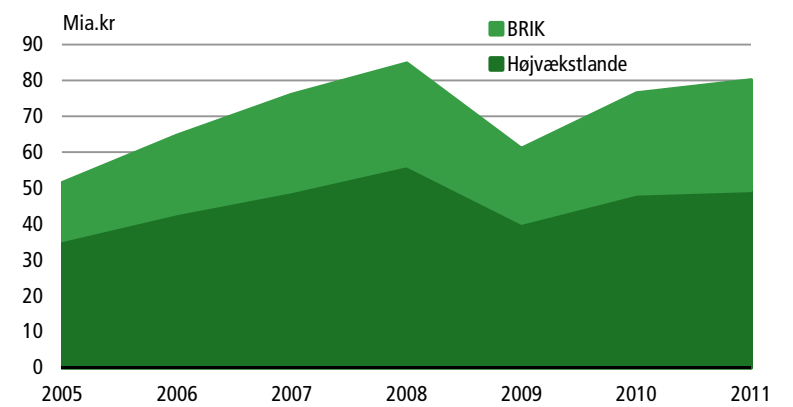
Den danske vareeksport til højvækstlandene domineres af halvfabrikata med næsten trefjerdedele. Resten er fordelt næsten ligeligt mellem færdigvarer og kapitalvarer. Halvfabrikata fylder således markant mere i Danmarks vareeksport til højvækstlandene end til BRIK-landene. Det billede gentager sig hos vores nabolande, hvor halvfabrikata også udgør den klart største del af vareeksporten til højvækstlandene.

Øget salg af halvfabrikata til højvækstlandene

Hvis man igen lavede en fordeling for 2002 (svarende til den i figur 1.16) og sammenligner med 2011, vil man se en markant forskydning mod en større andel af halvfabrikata, og mindre andele af både færdigvarer og kapitalvarer.

1.3 Tjenesteeksport til BRIK- og højvækstlandene

Figur 1.17 Danmarks tjenesteeksport til BRIK- og højvækstlandene

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

Stigning på 56 pct. i tjenesteeksporten til de nye markeder

I 2005 eksporterede Danmark tjenester for 51,3 mia. kr. til BRIK- og højvækstlandene. Seks år senere i 2011 udgjorde tjenesteeksporten til de samme lande 80,0 mia. kr. – en stigning på 55,8 pct. i løbende priser, men stadig mindre end i 2008, hvor tjenesteeksporten til BRIK- og højvækstlandene havde sit foreløbige højdepunkt med 84,7 mia. kr.

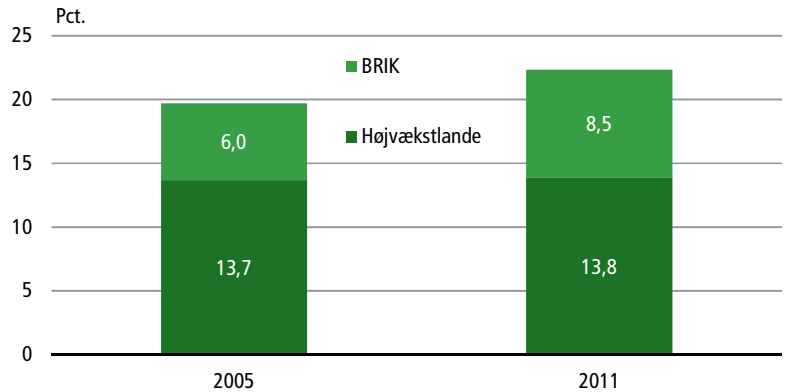
Eksporten til BRIK-landene øget med 95 pct.

Som det også var tilfældet med vareeksporten, har tjenesteeksporten til højvækstlandene størst omfang, men det er eksporten til BRIK-landene, der stiger mest. Fra 2005 til 2011 steg eksporten af tjenester til højvækstlandene fra 35,6 mia. kr. til 49,5 mia. kr., en stigning på 39,2 pct. I samme periode steg tjenesteeksporten til BRIK-landene fra 15,7 mia. kr. til 30,4 mia. kr., en stigning på 94,6 pct.

Søtransportens dominerende rolle har betydning for sammenligninger

Når vi ser på tal for Danmarks samlede eksport af tjenester, er det imidlertid vigtigt at huske på den dominerende rolle som søtransporten spiller med ca. halvdelen af den samlede tjenesteeksport. Når man sammenligner med udviklingen i andre lande, skal man således huske, at landene har meget forskellige udgangspunkter. Desuden betyder det, at en generelt stigende handel med varer – og ikke mindst øget oversøisk handel – også vil øge den danske tjenestehandel mere end lande uden stor handel med transporttjenester.

Figur 1.18 BRIK- og højvækstlandenes andel af Danmarks samlede tjenesteeksport

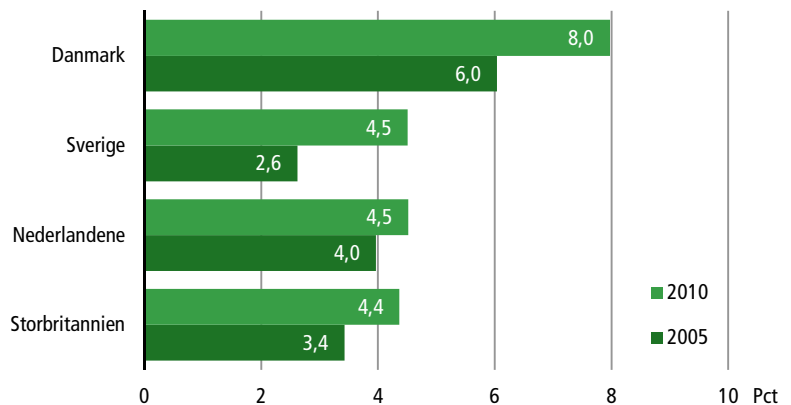

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

*De nye markeder
aftager 23 pct. af
dansk tjenesteeksport*

BRIK- og højvækstlandene aftager en stigende del af den samlede danske tjenesteeksport. Således stod de tilsammen for 19,7 pct. af tjenesteeksporten i 2005, en andel der i 2011 var steget til 22,9 pct. Omfanget af den danske tjenesteeksport til BRIK- og højvækstlandene er noget lavere end den tilsvarende vareeksport, men de nye vækstmarkeders andel af eksporten er større for tjenesternes vedkommende end for varernes.

Figur 1.19 Tjenesteeksport til BRIK-landene i pct. af samlet tjenesteeksport

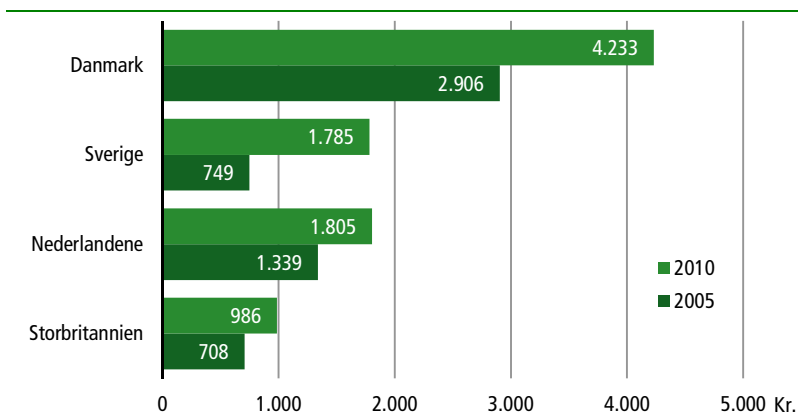

Kilde: Eurostat/Comext

*Danmarks
tjenesteeksport
dobbelt så stor*

Danmarks eksport af tjenester til BRIK-landene er næsten dobbelt så stor som vores nabolandes set i forhold til andelen af landenes samlede tjenesteeksport. Samtidig har Danmark i høj grad formået at øge andelen af tjenesteeksporten til BRIK-landene fra 2005 til 2010.

Figur 1.20 Tjenesteeksport til BRIK-landene pr. indbygger

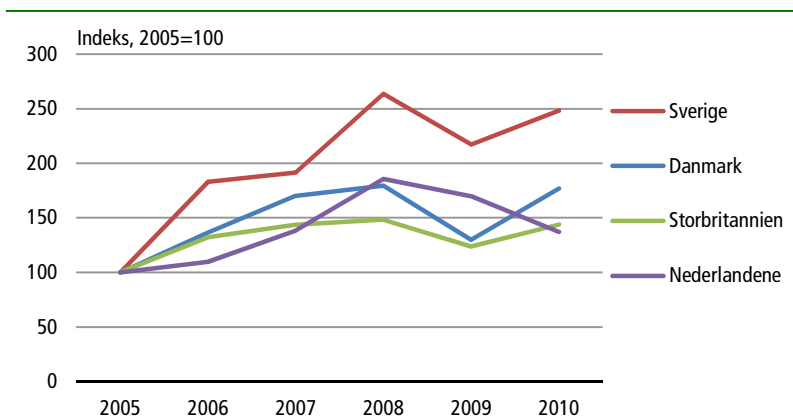

Kilde: Eurostat/Comext

Danmark har et solidt forspring

Det billede forstærkes, når man ser på omfanget af tjenesteeksporten målt pr. indbygger. Danmark har et solidt forspring til nabolandene, og kun Sverige har formået, relativt set, at øge tjenesteeksporten mere end Danmark fra 2005 til 2010.

Figur 1.21 Tjenesteeksporten til BRIK-landene

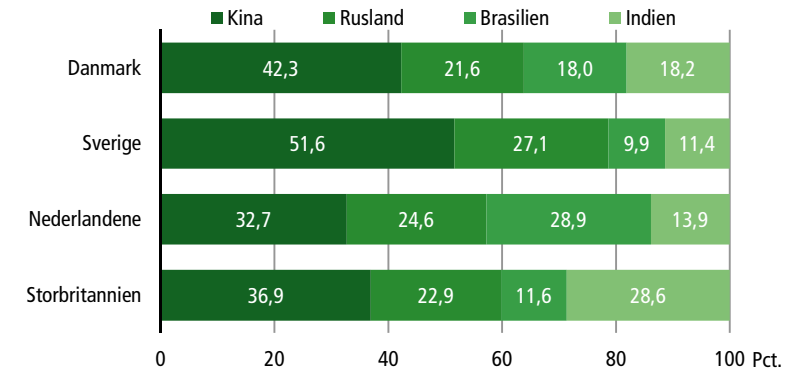

Kilde: Eurostat/Comext

Sveriges tjenesteeksport steg hurtigere end Danmarks

Sveriges tjenesteeksport steg hurtigere end både Danmarks, Nederlandenes og Storbritanniens i perioden 2005-2010. Især har Nederlandene har haft svært at udnytte væksten på BRIK-markederne til at øge tjenesteeksporten, ikke mindst efter den finansielle krise i 2008.

Figur 1.22 **BRIK-landes andel af den samlede tjenesteeksport til BRIK-landene. 2010**

Kilde: Eurostat/Comext

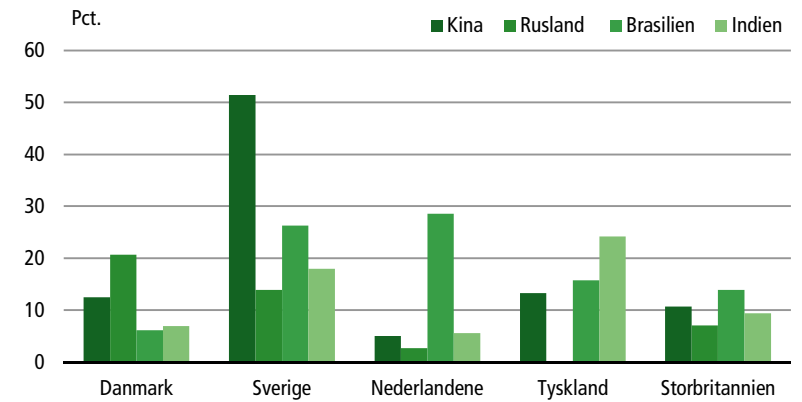
Kina er Danmarks største BRIK-marked

Med en andel på 42,3 pct. af den samlede tjenesteeksport til BRIK-landene er Kina klart det største danske BRIK-marked. Rusland er det næststørste med 21,6 pct., Indien det tredje største med 18,2 pct. og Brasilien det mindste med 18,0 pct.

Kina er endnu vigtigere for Sverige

Sverige eksporterer en større andel af deres tjenesteeksport – 51,6 pct. til Kina end Danmark, mens Kina ikke dominerer helt så meget i Storbritanniens og Nederlændenes tjenesteeksport med en andel på hhv. 36,9 pct. og 32,7 pct. Storbritannien har en relativ stor andel af deres tjenesteeksport til Indien.

Figur 1.23 **Gennemsnitlig årlig vækst i tjenesteeksporten til BRIK-landene. 2005-2010**

Kilde: Eurostat/Comext

Rusland er det hurtigst voksende danske BRIK-marked

Med en gennemsnitlig årlig vækst på ca. 20 pct. var Danmarks tjenesteeksport til Rusland den hurtigst voksende blandt BRIK-landene i perioden 2005-2010. Tjenesteeksporten til Kina steg næstmest, mens væksten til både Brasilien og Indien var noget mindre.

Sverige har øget eksporten til Kina med 50 pct. om året

Sveriges tjenesteeksport til Kina voksede med en gennemsnitlig årlig vækst på over 50 pct. i den samme periode, men også Sveriges tjenesteeksport til de resterende BRIK-lande steg pænt, især til Brasilien. Den tyske tjenesteeksport til Indien steg mere end alle andre referencelandes, mens Nederlandenes tjenesteeksport til Brasilien var den hurtigst voksende. Til gengæld var landets vækst i tjenesteeksporten til de resterende BRIK-lande markant mindre.

Tabel 1.3

De mest eksporterede tjenester til BRIK- og højvækstlandene fra Danmark

	2011		2005
	mia. kr.		mia. kr.
BRIK		BRIK	
Søtransport	24,9	Søtransport	12,8
Andre forretningstjenester	2,4	Andre forretningstjenester	1,1
Royalties og licenser	1,7	Royalties og licenser	0,5
Rejser	0,5	Rejser	0,3
Audiovisuelle tjenester samt tjenester ifm. uddannelse, sundhed, kultur og rekreation	0,3	Luftransport	0,3
Højvækstlande		Højvækstlande	
Søtransport	35,0	Søtransport	24,5
Andre forretningstjenester	5,6	Andre forretningstjenester	4,0
Royalties og licenser	2,9	Royalties og licenser	1,4
Anden transport (end sø- og luft)	1,1	Anden transport (end sø- og luft)	0,8
Luftransport	0,6	Luftransport	0,8

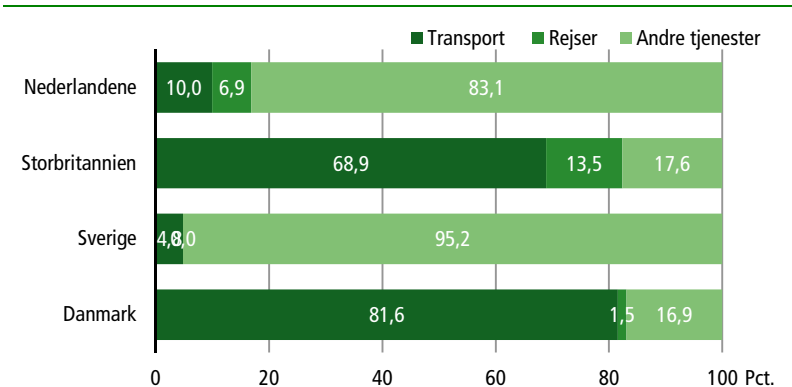
Kilde: Eurostat/Commext

Søtransport er den vigtigste danske eksporttjeneste

Danmarks tjenesteeksport er i meget høj grad domineret af søtransport. Det gælder også tjenesteeksporten til BRIK- og højvækstlandene. Og bortset fra at *audiovisuelle tjenester* har erstattet lufttransport, er der ikke sket nogen forskydninger i top fem over de mest eksporterede tjenester mellem 2005 og 2010.

Figur 1.24

Tjenesteeksport til BRIK-landene efter tjenestegrupper. 2011

Kilde: Eurostat/Comext

Storbritanniens tjenesteeksport til BRIK-landene domineres, ligesom Danmarks, af *transport*. Derimod er Sveriges og Nederlandenes tjenesteeksport domineret af *andre tjenester*. Kun for Storbritannien og til dels Nederlandene har *rejser* en nævneværdig andel.

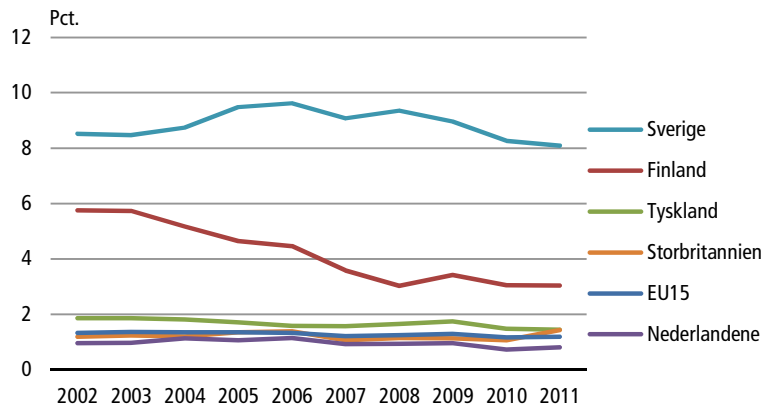
1.4 Mister dansk vareeksport markedsandele til højvækstlande?

Danmark mister markedsandele på nærmarkederne

Danmark mister markedsandele på de fleste af vores nærmarkeder set i forhold til deres samlede vareimport. Især er Danmarks andel af den samlede finske vareimport faldet, men også på de andre nære markeder, med undtagelse af Storbritannien, er Danmarks andel af den samlede vareimport faldene.

Figur 1.25

Danmarks andel af nærmarkedernes samlede import

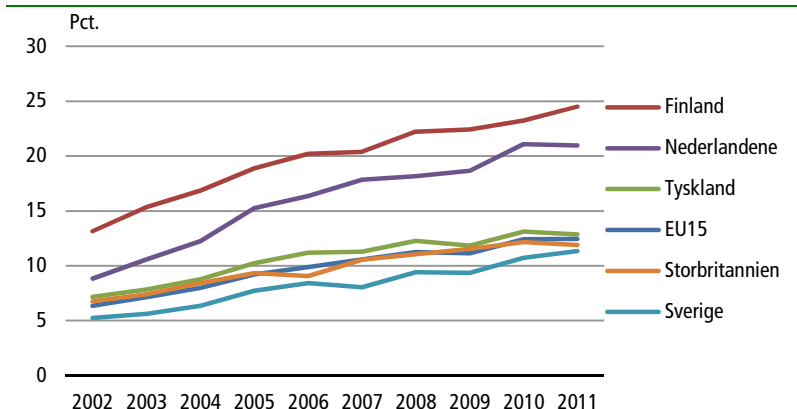

Kilde: Eurostat/Comext

BRIK- og højvækstlandene bliver mere og mere konkurrencedygtige

Der kan være adskillige grunde til Danmarks faldende markedsandele på vores nærmarkeder. Men en nærliggende forklaring kunne være at de nye vækstmarkeder ikke kun repræsenterer eksportmuligheder, men også øget konkurrence på de traditionelle markeder i takt med at eksportvirksomheder fra BRIK- og højvækstlandene bliver mere og mere konkurrencedygtige. En anden forklaring kan være, at udflytningen af danske virksomheder, eller udflytning af dele af produktionen, har ændret handelsmønstret.

Figur 1.26 **BRIK-landenes andel af nærmarkedernes samlede import**

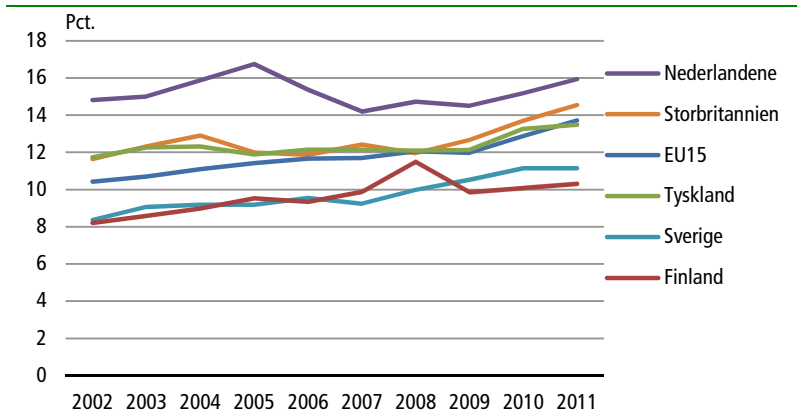

Kilde: Eurostat/Comext

*BRIK-landenes
importandel vokser*

I hvert fald vokser BRIK-landenes andel af Danmarks nærmarkeders samlede vareimport. Især Finland og Nederlandene køber en stigende andel af deres varer i BRIK-landene, men tendensen er den samme for alle nærmarkederne. Dog ses en et lille fald i BRIK-landenes andel af Nederlandenes, Storbritanniens og Tysklands samlede vareimport fra 2010 til 2011.

Figur 1.27 **Højvækstlandenes andel af nærmarkedernes samlede import**

Kilde: Eurostat/Comext

Også højvækstlandenes andel af Danmarks nærmarkeders vareimport er steget fra 2002 til 2011, dog har væksten været både langsommere og mere svingende end BRIK-landenes. Højvækstlandenes andel af især Finlands, men også Nederlandenes, samlede import er mindre end BRIK-landenes. Ellers tegner højvækstlandene sig generelt for en nogenlunde lige stor andel af nærmarkedernes import som BRIK-landene.

Tabel 1.4 Nærmarkedernes import fra Danmark, BRIK- og højvækstlandene fordelt på vareart

	Færdigvarer		Halvfabrikata		Kapitalvarer	
	2002	2011	2002	2011	2002	2011
	Pct.					
Danmark						
EU-15	42,7	39,4	42,0	47,0	15,1	13,2
Finland	29,0	48,0	51,8	35,5	19,2	16,5
Nederlandene	41,3	34,5	38,8	53,9	19,6	10,1
Storbritannien ...	30,5	36,5	55,3	50,0	14,2	13,5
Sverige	40,0	36,9	48,7	52,4	11,3	10,7
Tyskland	53,3	39,9	34,7	43,3	11,7	15,9
BRIK-landene						
EU-15	30,0	24,0	51,0	58,4	18,8	17,5
Finland	7,4	6,4	79,1	87,7	13,4	5,9
Nederlandene	27,1	16,6	48,5	54,4	23,8	29,0
Storbritannien ...	26,9	37,1	44,6	43,3	28,5	19,0
Sverige	32,6	20,7	53,1	67,9	14,4	11,3
Tyskland	42,4	23,0	38,5	56,5	18,9	20,0
Højvækstlandene						
EU-15	30,6	22,4	52,6	65,6	16,3	11,7
Finland	21,7	21,9	64,3	68,7	13,9	9,4
Nederlandene	35,2	17,8	47,2	60,5	16,7	21,7
Storbritannien ...	21,2	28,1	55,5	56,1	23,3	15,5
Sverige	34,3	29,0	49,6	49,0	16,1	22,0
Tyskland	37,5	25,5	46,0	60,8	16,2	12,5

Anm.: Varearten fremkommer ved en gruppering af BEC klassifikationen (se evt. mere om BEC i afsnit 5.1.3). Summerer ikke til 100 pct., da kategorien øvrige er udeladt.

Kilde: Eurostat/Comext

*Halvfabrikata
dominerer
nærmarkedernes
import*

Importerer vores nærmarkeder den samme type varer fra BRIK- og højvækstlandene, som fra Danmark? Som det ses i tabel 1.4, så er nærmarkedernes vareimport fra BRIK- og højvækstlandene fordelt på vareart en smule mere koncentreret på halvfabrikata end deres vareimport fra Danmark. Og nærmarkederne importerer generelt en større andel af færdigvarer fra Danmark.

*Global integration af
produktionsprocesser
- og øget
konkurrence*

Fra 2002 til 2011 faldt Danmarks eksport af færdigvarer til Danmarks nærmarkeder, når der ses bort fra Storbritannien og Finland, mens eksporten af halvfabrikata steg. Den samme overordnede udvikling ses i BRIK- og højvækstlandenes eksport til Danmarks nærmarkeder. Dette illustrerer dels, at der sker en stigende global integration af produktionsprocesser, og dels kunne det type på, at eksportvirksomheder fra Danmark og BRIK- og højvækstlandene i stigende grad spiller den samme rolle i vores nærmarkeds eksportværdikæder og dermed ligger i indbyrdes konkurrence.

1.5 Hvilke hovedtræk tegner sig?

<i>Dansk vareeksport til BRIK- og højvækstlandene</i>	Danmarks vareeksport til BRIK- og højvækstlandene stiger hurtigere end vores samlede vareeksport. I 2002 udgjorde eksporten til BRIK- og højvækstlandene sammenlagt 47,7 mia. kr., mens den ni år senere i 2011 var steget til 104,8 mia. kr. – en stigning på 119,6 pct. i løbende priser. Og mens de i 2002 til sammen aftog for 10,5 pct. af vareeksporten, så stod de i 2011 for 17,3 pct.
<i>Vareeksporten til højvækstlandene er størst, men BRIK stiger hurtigt</i>	Mens eksporten til højvækstlandene samlet udgør den største værdi, er det eksporten til BRIK-landene der stiger hurtigst. I perioden 2002-2011 steg eksporten til BRIK-landene fra 11,5 mia. kr. til 34,0 mia. kr., mens eksporten til højvækstlandene steg fra 36,2 mia. kr. til 70,8 mia. kr.
<i>Nabolandenes vareeksport til vækstmarkederne er større ...</i>	Virksomheder i Finland, Tyskland, Sverige og Storbritannien eksporterer en større andel af deres varer til BRIK- og højvækstlandene end deres danske konkurrenter. Nederlandene sælger flest varer pr. indbygger til disse lande, mens kun Storbritannien har en lavere vareeksport pr. indbygger til BRIK- og højvækstmarkederne end Danmark.
<i>... og stiger generelt hurtigere</i>	Udviklingen i Danmarks vareeksport til BRIK-landene har været langsommere end Tysklands, Nederlandenes og EU-15-landene som helhed, men hurtigere end Finlands, Storbritannien og Sveriges. Udviklingen i Danmarks vareeksport til højvækstlandene overgås af Nederlandene, Sverige, Tyskland og EU-15-landene som helhed. Kun Finlands og Storbritanniens stiger langsommere.
<i>Kina er Danmarks største BRIK-marked ...</i>	Med en værdi på 15,0 mia.kr i 2011 var Kina dansk vareeksports største BRIK-marked efterfulgt af Rusland, Brasilien og Indien. Men med en gennemsnitlig årlig vækst på ca. 18 pct. mellem 2002-2011 er Brasilien det hurtigst voksende marked efterfulgt af Indien, Kina og Rusland.
<i>... men vi eksporterer mere til højvækstlandet Polen</i>	Polen er dansk vareeksports største højvækstmarked med en værdi på 15,6 mia.kr. i 2011. Også højvækstlandene Hongkong, Singapore, Tyrkiet og Sydkorea er betydelige markeder for den danske vareeksport. Og de er alle større end BRIK-markedet Indien.
<i>Medicin og maskiner dominerer vareeksporten til BRIK ...</i>	I Danmarks eksport til BRIK-landene udgør medicinske og farmaceutiske produkter den største varegruppe. Men betragtes de forskellige varegrupper af maskiner o. lign. under ét, dominerer de vareeksporten til BRIK-landene. Også fødevarer og varegruppen jern og stål udgør en betydelig del af eksporten til BRIK-landene.
<i>... mens minkskind er den største eksportvare til højvækstlandene</i>	Danske producenter af minkskind har nydt godt af højvækstlandenes fremgang og har tredoblet deres eksport til disse lande fra 2002-2011. Også producenter af medicinske og farmaceutiske produkter har øget deres eksport til højvækstmarkederne i de seneste ti år. Ikke så markant som til BRIK-landene, men nok til at udgøre den næststørste gruppe af danske eksportvarer til højvækstlandene

<i>Også tjeneste-eksporten til BRIK- og højvækstlandene stiger</i>	I 2005 eksporterede Danmark tjenester for 51,3 mia. kr. til BRIK- og højvækstlandene. Seks år senere i 2011 udgjorde tjenesteeksporten til de samme lande 80,0 mia. kr., men den er stadig mindre end i 2008, hvor tjenesteeksporten til BRIK- og højvækstlandene havde sit foreløbige højdepunkt med 84,7 mia. kr.
<i>Tjenesteeksporten til BRIK-landene øget med 95 pct.</i>	Som det også var tilfældet med vareeksporten, har tjenesteeksporten til højvækstlandene størst omfang, men det er eksporten til BRIK-landene, der stiger mest. Fra 2005 til 2011 steg eksporten af tjenester til højvækstlandene fra 35,6 mia. kr. til 49,5 mia. kr., en stigning på 39,2 pct. I samme periode steg tjenesteeksporten til BRIK-landene fra 15,7 mia. kr. til 30,4 mia. kr., en stigning på 94,6 pct.
<i>Danmarks tjenesteeksport til BRIK dobbelt så stor som vores nabolandes</i>	Danmarks eksport af tjenester til BRIK-landene er næsten dobbelt så stor som vores nabolandes set i forhold til andelen af landenes samlede tjenesteeksport. Samtidig har Danmark i højere grad formået at øge andelen af tjenesteeksporten til BRIK-landene fra 2005 til 2010.
<i>Sveriges tjenesteeksport steg hurtigere end Danmarks</i>	Sveriges tjenesteeksport til BRIK-landene steg hurtigere end både Danmarks, Nederlandenes og Storbritanniens i perioden 2005-2010. Især har Nederlandene haft svært ved at udnytte væksten på BRIK-markederne til at øge tjenesteeksporten, ikke mindst efter den finansielle krise i 2008.
<i>Kina er den danske tjenesteeksports vigtigste BRIK ...</i>	Med en andel på 42,3 pct. af den samlede tjenesteeksport til BRIK-landene er Kina klart det største danske BRIK-marked. Rusland er det næststørste med 21,6 pct., Indien det tredje største med 18,2 pct. og Brasilien det mindste med 18,0 pct.
<i>... og er endnu vigtigere for Sverige</i>	Sverige eksporterer en større andel af deres tjenesteeksport til Kina end Danmark, mens Kina ikke dominerer helt så meget i Storbritanniens og Nederlandenes tjenesteeksport. Storbritannien eksporterer en markant større andel af deres tjenesteeksport til Indien.
<i>Dansk tjenesteeksport stiger hurtigst til Rusland</i>	Med en gennemsnitlig årlig vækst på ca. 20 pct. var Danmarks tjenesteeksport til Rusland den hurtigst voksende blandt BRIK-landene i perioden 2005-2010. Tjenesteeksporten til Kina steg næstmest, mens væksten til både Brasilien og Indien var noget mindre.
<i>Søtransport den vigtigste danske eksporttjeneste</i>	Danmarks tjenesteeksport til både BRIK- og højvækstlandene er i meget høj grad domineret af søtransport. Storbritanniens tjenesteeksport til BRIK-landene domineres, ligesom Danmarks, af transport. Derimod er Sveriges og Nederlandenes tjenesteeksport domineret af andre tjenester. Kun for Storbritannien, og til dels Nederlandene, har rejser en nævneværdig andel.
<i>Danmark mister markedsandele på vores nærmarkeder ...</i>	Danmark mister markedsandele på de fleste af vores nærmarkeder. Især er Danmarks andel af den samlede finske vareimport faldet, men også på de andre nære markeder, med undtagelse af Storbritannien, er Danmarks andel af den samlede vareimport faldene.

... mens BRIK- og
højvækstlandenes
stiger

Samtidig vokser BRIK-landenes andel af Danmarks nærmarkeders samlede vareimport. Især Finland og Nederlandene køber en stigende andel af deres varer i BRIK-landene, men tendensen er den samme for alle nærmarkederne. Også højvækstlandenes andel af Danmarks nærmarkederes vareimport stiger, dog har væksten været både langsommere og mere svingende end BRIK-landenes.

Bilag A. BRIK- og højvækstlandene

BRIK-landene	Centralasien	Afrika	Latinamerika
Brasilien	Armenien	Angola	<i>inkl. Caribien</i>
Indien	Aserbajdsjan	Botswana	Argentina
Kina	Georgien	Burkina Faso	Bolivia
Rusland	Kasakhstan	Congo (Dem. Rep.)	Brasilien
	Kirgisistan	Congo (Rep.)	Chile
Højvækst-landene	Tadsjikistan	Djibouti	Colombia
Europa	Tyrkiet	Egypten	Costa Rica
Albanien	Turkmenistan	Etiopien	Den Dominikanske
Estland	Usbekistan	Ghana	Republik
Hviderusland		Kap Verde	Ecuador
Litauen	Asien	Kenya	Honduras
Moldova	Bangladesh	Malawi	Panama
Polen	Bhutan	Mali	Paraguay
Rusland	Cambodja	Marokko	Peru
Slovakiet	Hongkong	Mauretanien	Surinam
Ukraine	Indien	Mauritius	Trinidad og Tobago
	Indonesien	Mozambique	Uruguay
Mellemøsten	Kina	Namibia	
Bahrain	Laos	Niger	
Forenede Arabiske	Malaysia	Nigeria	
Emirater	Maldiverne	Rwanda	
Iran	Mongoliet	São Tomé og Príncipe	
Jordan	Myanmar (Burma)	Sierra Leone	
Kuwait	Pakistan	Sudan	
Libanon	Papua Ny Guinea	Tanzania	
Oman	Philippinerne	Tchad	
Qatar	Singapore	Uganda	
	Solomon-øerne	Zambia	
	Sri Lanka	Ækvatorialguinea	
	Sydkorea		
	Taiwan		
	Thailand		
	Vietnam		
	Østtimor		

2. Danmark i det åbne samfund

Den økonomiske integration bliver større

Danmark er en lille åben økonomi med en stigende integration i det globale marked. Store dele af danskernes daglige forbrug indeholder varer og tjenester, som er importeret fra udlandet, og en meget væsentlig del af Danmarks eksport er baseret på importerede råstoffer og halvfabrikata. Det er vigtigt at fastslå, at det ikke kun er varer og tjenester, som påvirker dansk økonomi udefra. En stigende del af Danmarks økonomiske transaktioner med udlandet foregår i form af danskeres indtjening i udlandet og udlændinges indtjening i Danmark. Dette kan ske i form af både lønninger og afkast af investeringer. Dertil skal lægges ensidige overførsler af forskellig slags – fx udlændingehjælp og bidrag til og fra internationale organisationer.

Nationalregnskabet som statistisk pejlemærke

Den bedste måde at få et samlet overblik over Danmarks økonomiske relationer til udlandet er at se på nogle centrale størrelser i nationalregnskabet. Her kan man danne sig et godt billede af den samlede økonomi, mens detaljerne i udviklingen kan hentes i henholdsvis betalingsbalanceopgørelsen og udenrigshandelsstatistikken.

Udenrigsøkonomiens betydning kan bedst belyses ved nationalregnskabs forsyningsbalance. Denne balance bygger på det simple princip, at økonomiens tilgang er lig med økonomiens anvendelse.

Opstilling af en forsyningsbalance

I tabel 2.1 ses en oversigt over Danmarks forsyningsbalance med ti års mellemrum for årene 1971 til 2011. Tilgangen til økonomien er landets produktion, dvs. bruttonationalproduktet (BNP) plus det, som bliver importeret til landet (IM). Denne tilgang kan anvendes til privat forbrug (C), til offentligt forbrug (G), til private og offentlige bruttoinvesteringer, inkl. lagerforskydninger (I), samt til eksport (EX).

Tabel 2.1

Danmarks forsyningsbalance (løbende priser). 1971-2011

	1971	1981	1991	2001	2011	1971	1981	1991	2001	2011
	mia. kr.					pct. af BNP				
Tilgang i alt	179,5	587,6	1 163,9	1 877,8	2 654,8	130,6	136,6	133,1	140,6	148,2
BNP	137,5	430,1	874,4	1 335,6	1 791,5	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Import i alt (IM)	42,0	157,6	289,5	542,2	863,3	30,6	36,6	33,1	40,6	48,2
- varer	34,3	126,8	216,7	371,0	552,7	24,9	29,5	24,8	27,8	30,9
- tjenester	7,8	30,8	72,8	171,2	310,6	5,7	7,2	8,3	12,8	17,3
Endelig anvendelse i alt ..	179,5	587,6	1 163,9	1 877,8	2 654,8	130,6	136,6	133,1	140,6	148,2
Eksport i alt (EX)	38,2	159,5	337,0	630,9	956,8	27,8	37,1	38,5	47,2	53,4
- varer	27,5	116,7	238,8	420,7	593,4	20,0	27,1	27,3	31,5	33,1
- tjenester	10,8	42,8	98,2	210,2	363,4	7,8	10,0	11,2	15,7	20,3
Privat forbrug (C)	29,9	120,2	221,4	343,3	508,1	21,7	27,9	25,3	25,7	28,4
Offentligt forbrug (G)	76,8	236,4	442,3	631,7	874,5	55,9	55,0	50,6	47,3	48,8
Bruttoinvesteringer mv. (I) ..	34,7	71,6	163,2	272,0	315,3	25,2	16,7	18,7	20,4	17,6

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01

Anm.: Der er mindre definatorisk bestemte beløbsforskelle mellem nationalregnskab og betalingsbalance

Forsyningsbalancen på blanketform

Forsyningsbalancen kan opstilles på en såkaldt blanketform, som ser ud som følger:

$$\text{BNP} + \text{IM} = \text{C} + \text{G} + \text{I} + \text{EX},$$

der igen kan simplificeres til:

$$\text{BNP} = \text{C} + \text{G} + \text{I} + (\text{EX} - \text{IM}),$$

hvor (EX-IM) er overskuddet på vare- og tjenestebalancen.

Stor vækst i den samlede eksport og import

Både eksport og import spiller en stigende rolle for den danske økonomi. I 1971 udgjorde eksporten 27,8 pct. af BNP. Denne størrelse var i 2011 vokset til 53,4 pct. Ligeledes er importandelen vokset fra 30,6 pct. i 1971 til 48,2 pct. i 2011.

Tjenestehandlen er vokset mest

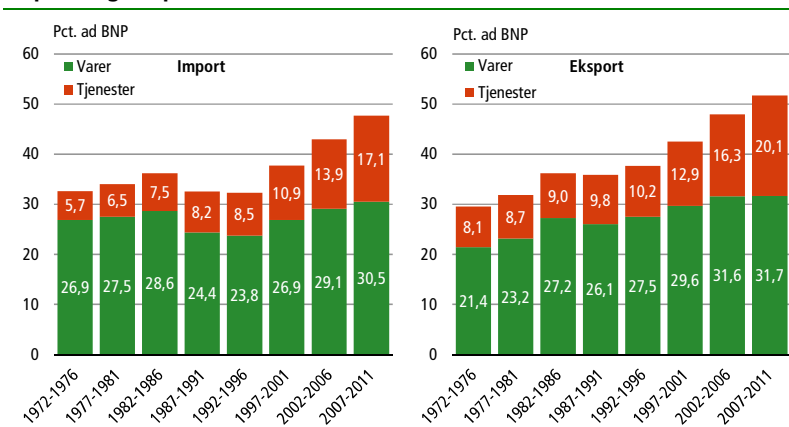
Der er samtidig sket en betragtelig forskydning mellem varer og tjenester, da tjenestehandlen, set over hele perioden, er vokset væsentligt kraftigere end varehandlen. I femårs perioden 1972 til 1976 udgjorde tjenestehandlen på eksportsiden 8,1 pct. af BNP. I femårsperioden 2007 til 2011 var denne andel vokset til 20,1 pct. Tilsvarende er tjenesteimporten vokset fra 5,7 pct. til 17,1 pct. i samme periode. Til forskel for varerne, har import- og eksportandelene for tjenestehandlen været stigende i alle femårs intervaller siden 1972.

Små afvigelser mellem NR og BB

Af tekniske årsager kan der forekomme små og ubetydelige beløbs- og procentmæssige afvigelser mellem nationalregnskabsopstillingen (NR) og betalingsbalanceopgørelsen (BB).

Figur 2.1

Import- og eksportandele. Femårs intervaller fra 1972 til 2011

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01

Fra produktion til indkomst

Det danske bruttonationalprodukt (BNP) viser ikke direkte hvor meget indkomst, der er optjent i Danmark. Det skyldes, at BNP også omfatter den værditilvækst, der er skabt af udenlandske produktionsfaktorer i form af udenlandsk arbejdskraft og udenlandsk ejet kapital i Danmark. Indkomsten fra disse faktorer sendes ud af Danmark i form af lønindkomst og kapitalafkast til udlandet, mens dansk ejet kapital i udlandet og danskere, der arbejder i udlandet, giver indkomst til Danmark. Ud-

viklingen fra bruttonationalprodukt (BNP) til bruttonationalindkomst (BNI) ses i tabel 2.2.

Tabel 2.2 Fra BNP til BNI (løbende priser). 1971-2011

	1971	1981	1991	2001	2011	1971	1981	1991	2001	2011
	mia. kr.					pct. af BNP				
Bruttonationalprodukt (BNP)	137,5	430,1	874,4	1 335,6	1 791,5	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
+ Aflønning af ansatte fra udlandet . .	0,6	2,1	5,1	5,8	6,8	0,4	0,5	0,6	0,4	0,4
- Aflønning af ansatte til udlandet. . .	0,1	0,6	1,6	6,2	16,9	0,1	0,1	0,2	0,5	0,9
+ Formueindkomst fra udlandet	0,9	8,2	48,7	83,6	148,4	0,7	1,9	5,6	6,3	8,3
- Formueindkomst til udlandet	1,0	18,4	81,9	108,5	99,1	0,7	4,3	9,4	8,1	5,5
- Produktions- og importskatter til udlandet	0,0	1,5	3,1	2,4	3,2	0,0	0,3	0,4	0,2	0,2
+ Subsidier fra udlandet	0,0	4,3	9,7	8,9	7,3	0,0	1,0	1,1	0,7	0,4
Bruttonationalindkomst (BNI)	137,9	424,1	851,1	1 316,8	1 834,8	100,3	98,6	97,3	98,6	102,4

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01

Betalingsbalanceunderskud skabte mindre indkomst

Det fremgår af tabel 2.2, at BNP og BNI med små variationer i det store og hele er sammenfaldende. I 1971 var indkomsten lidt større end produktionen, men i 1981, 1991 og 2001 var dette ikke tilfældet. Her var indkomsterne lidt mindre end produktionen, da Danmark i denne periode havde betydelige udgifter i form af udbetaling af formueindkomst til udlandet som følge af langvarige betalingsbalanceunderskud i de foregående perioder. Med betalingsbalanceoverskuddene fra slutningen af 1980'erne vendte udviklingen atter en gang, så indkomsten i 2011 igen er større end produktionen.

Stigende formueindkomst til og fra udlandet

Tabel 2.2 viser derudover tydeligt, at den internationale kapitalliberalisering i 1980'erne og 1990'erne har ført til en betydelig vækst i formueindkomst til og fra udlandet. I 1971 havde Danmark formueindkomst til og fra udlandet, der hver svarede til 0,7 pct. af BNP. Disse andele er vokset til henholdsvis 5,5 og 8,3 pct. i 2011. Dette afspejler en betydelig stigning i Danmarks aktiver og passiver over for udlandet.

Den disponible bruttonationalindkomst

Den indkomst Danmark har til rådighed til forbrug og opsparing, kaldet den disponible bruttonationalindkomst (disponible BNI), findes ved at trække de ensidige overførsler til og fra udlandet fra BNI. Ensidede overførsler er de økonomiske transaktioner, der ikke direkte modsvares af en modydelse, fx ulandsbistand, private gaver og bidrag til EU og internationale organisationer. For Danmarks vedkommende har det i de sidste 40 år været sådan, at Danmark har ydet mere, end landet har modtaget, hvilket betyder, at den disponible bruttonationalindkomst har været mindre end bruttonationalindkomsten (se tabel 2.3).

Tabel 2.3

Fra BNP til Nettofordringserhvervelse. 1971-2011

	1971	1981	1991	2001	2011	1971	1981	1991	2001	2011
	mia. kr.					pct. af BNP				
Bruttonationalprodukt (BNP)	137,5	430,1	874,4	1 335,6	1 791,5	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
+ lønninger, formueindkomst fra udlandet, netto	0,4	-8,7	-29,8	-25,3	39,2	0,3	-2,0	-3,4	-1,9	2,2
Bruttonationalindkomst (BNI)	137,9	424,1	851,1	1 316,8	1 834,8	100,3	98,6	97,3	98,6	102,4
+ ensidige overførsler fra udlandet, netto	-0,5	-6,9	-16,6	-28,0	-35,7	-0,4	-1,6	-1,9	-2,1	-2,0
Disp. bruttonationalindkomst (disp. BNI) ..	137,4	417,2	834,5	1 288,8	1 799,2	99,9	97,0	95,4	96,5	100,4
- privat og offentligt forbrug (C+G)	106,7	356,6	663,6	975,0	1 382,7	77,6	82,9	75,9	73,0	77,2
Bruttoopsparing (S)	30,7	60,6	170,9	313,8	416,5	22,3	14,1	19,5	23,5	23,2
- bruttoinvesteringer (I)	34,7	71,6	163,2	272,0	315,3	25,2	16,7	18,7	20,4	17,6
Betalingsbalancens løbende poster (BB) ..	-4,0	-11,0	7,6	41,8	101,2	-2,9	-2,6	0,9	3,1	5,6
+ kapitaloversførsler fra udlandet, netto	-0,3	-0,9	-0,2	0,5	4,0	-0,2	-0,2	0,0	0,0	0,2
Fordringserhvervelse, netto	-4,3	-11,9	7,5	41,9	105,9	-3,1	-2,8	0,9	3,1	5,9

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01

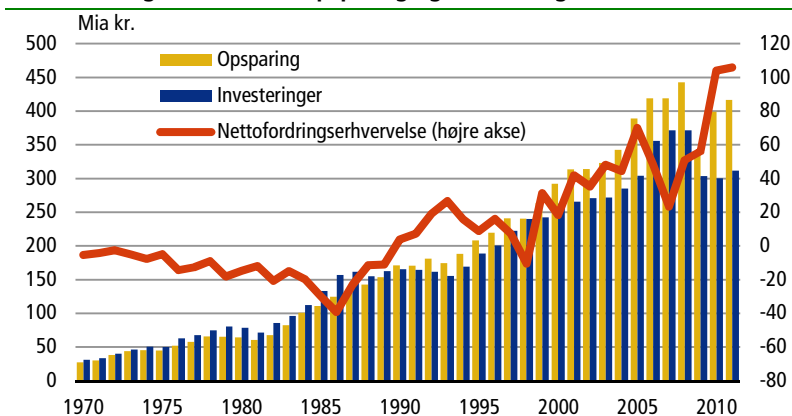
*Anvendelse
der overstiger BNI
resulterer i
underskud på
betalingsbalancen*

Når man trækker forbruget fra den disponible BNI fås opsparingen, og hvis investeringerne i en given periode er større end opsparingen, er det nødvendigt at få tilført økonomiske ressourcer udefra. Dette resulterer i et underskud på betalingsbalancens løbende poster, enten direkte ved øget import af varer og tjenester, eller indirekte ved stigende formueindkomst til udlandet, som følge af mere kapital på udenlandske hænder. Saldoen på betalingsbalancens løbende poster og saldoen på netto-kapitaloverførslerne lægges sammen for at få Danmarks nettofordringserhvervelse, som er et udtryk for Danmarks samlede tilgodehavende overfor udlandet i den givne periode.

Det fremgår af tabel 2.3, at der var underskud på betalingsbalancen i 1971 og 1981, hvor betalingsbalanceunderskuddet i 1981 udgjorde 2,6 pct. af bruttonationalproduktet. Herefter vendte udviklingen til overskud i 1991, og den har været gradvist stigende siden, således at betalingsbalanceoverskuddet i 2011 udgjorde 5,6 pct. af BNP.

Figur 2.2

Nettofordringserhvervelse, opsparing og investeringer. 1970-2011

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01

Danmark er gået fra et opsparingsunderskud til et opsparingsoverskud

Som det fremgår af figur 2.2, havde Danmark større investeringer end opsparing i perioden 1970 til 1990. Fra og med 1990, med en enkelt undtagelse i 1998, har Danmark derimod haft større opsparing end investeringer. Dette afspejles i et betydeligt overskud på nettofordrings-erhvervelsen, hvilket igen har ført til et betragteligt fald i Danmarks udlandsgæld (se afsnit 3.2).

2.1 Danmarks konkurrenceevne

Danmarks internationale konkurrenceevne

Danmarks internationale konkurrenceevne, dvs. danske virksomheders evne til at konkurrere på de internationale markeder, er ikke et entydigt begreb. Begrebet omfatter flere faktorer, men først og fremmest de danske virksomheders lønomkostninger og dermed den indenlandske produktivitet samt valutakursen.

Faktorer der påvirker konkurrenceevnen

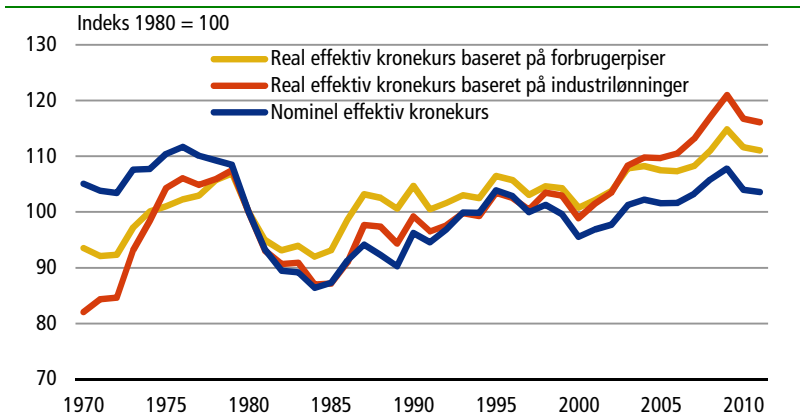
Konkurrenceevnen afhænger bl.a. af udviklingen i valutakurserne. Hvis for eksempel den amerikanske dollar stiger i forhold til den danske krone, forbedres de danske virksomheders konkurrenceevne umiddelbart over for de udenlandske virksomheder, der fastsætter deres priser i dollar. Hvis lønnen stiger hurtigere i Danmark end i udlandet, uden en tilsvarende produktivitetsstigning, forringes konkurrenceevnen – og omvendt. Når der skal findes et udtryk for den gennemsnitlige lønstigning i udlandet, vejes lønstigningen i de enkelte lande sammen med deres betydning for dansk udenrigshandel. Hvis danske arbejdspladser bliver mere produktive og dermed mere omkostningseffektive end tilsvarende udenlandske, uden en tilsvarende stigning i lønnen, forbedres den danske konkurrenceevne ligeledes.

Effektiv kronekurs

Beregning af effektiv kronekurs er et sammenvejet statistisk udtryk for, hvordan den danske krone ligger i forhold til vores vigtigste handelspartners valutaer. Forskellige beregninger af effektive kronekurser er vist i figur 2.3.

Figur 2.3

Effektive kronekurser. 1970-2011

Kilde: www.statistikbanken.dk/DNVALA

Nominel kronekurs

Den nominelle effektive kronekurs er et udtryk for den danske krones internationale værdi. Fra 2001 til 2011 er kursen steget med 7,0 pct. En stigning i den nominelle kronekurs er udtryk for en opskrivning (appreciering) og dermed alt andet lige en forringelse af Danmarks konkurrenceevne.

Reale effektive kronekurser

Den reale effektive kronekurs baseret på forbrugerpriserne sætter de danske forbrugerprisstigninger i forhold til vores samhandelslandes forbrugerprisstigninger. Tilsvarende måles de danske industrilønninger i forhold til vores samhandelspartners industrilønudvikling, når den effektive kronekurs er baseret på industrilønninger. Den lønmæssige konkurrenceevne er central for sammenhængen mellem efterspørgsel, beskæftigelse og betalingsbalancen. Danmark er blevet en stadig mere åben økonomi, og dermed er vores lønkonkurrenceevne blevet vigtigere. Af figur 2.3 fremgår det, at der gradvist siden 1994 er opstået et lille, men stigende gab mellem den nominelle og de reale kronekurser, hvilket signalerer at de danske forbrugerpriser og industrilønninger er steget kraftigere end hos de udenlandske konkurrenter.

Konkurrence er mere end pris

Det er vigtigt at understrege, at konkurrenceevne ikke kun kan udtrykkes i forskellige former for effektive valutakurser. Danmarks konkurrenceevne er også påvirket af mindre målbare faktorer såsom stabile indenlandske forhold, leverancesikkerhed, innovationskraft, design og kvalitet mv.

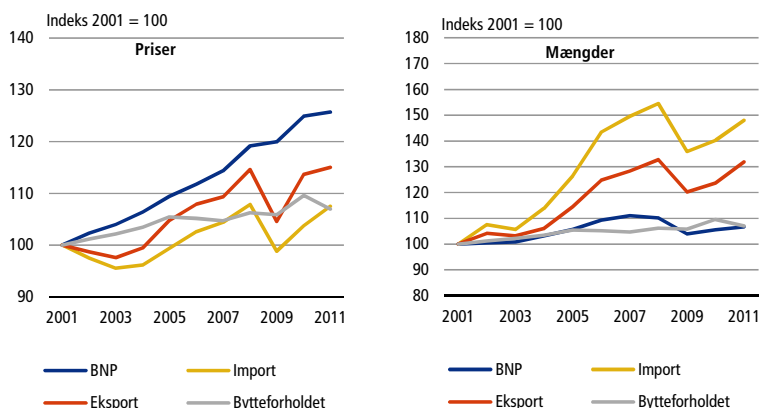
2.2 Mængde- og prisudviklingen i udenrigshandlen

Eksport- og importmængderne er steget mere end BNP

Når man skal analysere eksporten og importen, er det vigtigt at kunne vurdere pris- og mængdeændringer hver for sig. Til dette formål er der udviklet såkaldte kvantums- og enhedsværdiindeks, der viser udenrigshandlens mængde- og prisudvikling. På den måde kan man vurdere udviklingen mellem eksport- og importpriserne, men også om disse priser stiger mere eller mindre end de indenlandske priser.

Figur 2.4

Pris- og mængdeudvikling i udenrigshandel med varer og tjenester. 2001-2011

Det ses af figur 2.4, at både eksport- og importmængderne af varer og tjenester i de sidste ti år er steget mere end mængdeudviklingen i BNP. Eksport- og importpriserne er til gengæld steget mindre end det generelle indenlandske inflationsniveau (*BNP-prisstigninger*). Begge forhold indikerer, at en betydelig del af væksten i den indenlandske økonomi stammer fra udenrigshandlen, og at især importprisernes relativt afdæmpede vækst har bidraget til at holde den danske prisudvikling i ro.

Fra 2001 til 2011 kan man se, at BNP i faste priser (dvs. mængderne) er steget med 6,7 pct., mens priserne i samme periode steg med 25,7 pct. Eksport- og importmængderne steg i perioden med 31,8 og 48,1 pct. Disse store mængdemæssige stigninger skal ses i sammenhæng med, at eksport- og importpriserne kun steg moderat med hhv. 15,0 og 7,5 pct. fra 2001 til 2011.

2.3 Bytteforholdet

Forholdet mellem eksport- og importpriser kaldes bytteforholdet

Bytteforholdet stiger, hvis eksportpriserne stiger mere end importpriserne. Hvis Danmark har et faldende bytteforhold over for udlandet, betyder det groft sagt, at Danmark skal eksportere en større mængde varer for at kunne købe en uændret mængde varer i udlandet. Det modsatte gør sig gældende ved et stigende bytteforhold. Her kan Danmark importere flere varer og tjenester for en uændret eksportmængde. En parallel udvikling i eksport- og importpriser giver derimod et konstant bytteforhold.

Der er ofte en omvendt sammenhæng mellem bytteforhold og konkurrenceevne. Sammenhængen kræver dog en nærmere analyse af årsagerne til udviklingen, da bytteforholdsindekset ikke tager højde for de mængdeændringer, der opstår som følge af prisændringerne.

Bytteforholdet påvirkes af både indenlandske og udenlandske økonomiske forhold

Det er ofte sådan, at en stram økonomisk politik, der bekæmper den indenlandske løninflation, og som øger Danmarks internationale konkurrenceevne, får bytteforholdet til at falde, da importpriserne vokser mere end eksportpriserne. Omvendt vil en ekspansiv økonomisk politik, der får de indenlandske omkostninger og dermed eksportpriserne til at stige mere end importpriserne, drive bytteforholdet i vejret, men samtidig forringe Danmarks internationale konkurrenceevne.

Høj- og lavkonjunkturer

En international højkonjunktur vil kunne få danske eksportpriser til at stige mere end importpriserne. Dette vil med stabile indenlandske priser resultere i både en bytteforholds- og konkurrenceevneforbedring. I den sammenhæng vil en forbedring af bytteforholdet isoleret set være udtryk for en velstandsfremgang,

Tilsvarende kan en international lavkonjunktur få eksportpriserne til at stige mindre end importpriserne. Her vil resultatet være et samtidigt fald i både bytteforhold og konkurrenceevne.

I figur 2.4 fremgår det, at bytteforholdet steg gradvist frem til 2005. Fra 2005 til 2009 var forholdet stort set uændret, men fra 2009 til 2010 var der en stor stigning, som i 2011 blev afløst af et fald. Bytteforholdet ender 7,0 procentpoint højere sammenlignet med 2001.

3. Betalingsbalancen

Betalingsbalance- opgørelsen

Betalingsbalancen kan betragtes som et driftsregnskab, der viser Danmarks økonomiske transaktioner med udlandet i en given periode. Betalingsbalancen er i Danmark blevet opgjort siden 1934, og statistikken blev i 1949 for første gang tilpasset den internationale form, som anvendes af Den Internationale Valutafond (IMF). Gennem tiden er der foretaget større eller mindre ændringer af opgørelsesmetoderne.

Anbefalinger og faste regler

Den nuværende statistik bygger på IMF's 5. betalingsbalancemanual fra 1993, men det er EU-forordningen fra 2005 om betalingsbalancestatistik, der for den danske betalingsbalancestatistik er afgørende ved konkrete afgrænsninger og definitioner samt for detaljeringsgraden af de forskellige offentliggørelser.

Tabel 3.1 Danmarks betalingsbalance. 2007-2011

	2007	2008	2009	2010	2011
	mio. kr.				
A. Løbende indtægter i alt	1 091 583	1 171 910	948 960	1 055 308	1 133 712
Eksport af varer (fob)	547 867	582 965	486 626	533 188	593 394
Tjenester	334 182	369 981	300 686	348 987	357 844
Aflønning af ansatte	4 477	6 575	6 519	6 774	6 833
Formueindkomst	183 703	188 696	130 692	144 635	151 821
Løbende overførsler	21 354	23 693	24 437	21 724	23 821
B. Løbende udgifter i alt	1 068 536	1 121 388	892 413	951 660	1 032 515
Import af varer (fob)	545 724	578 762	439 275	479 815	538 077
Tjenester	293 836	317 924	279 892	300 037	316 991
Aflønning af ansatte	16 344	20 214	18 332	16 015	16 913
Formueindkomst	162 096	152 092	101 619	102 400	105 132
Løbende overførsler	50 536	52 396	53 294	53 392	55 403
C. Løbende poster, overskud (A-B)	23 048	50 522	56 547	103 648	101 197
D. Kapitalposter, overskud	257	374	-281	468	4 696
Ændring af nettopassiver					
E. Finansiell konto i alt	-22 295	16 246	-37 791	-297	-87 561
Direkte investeringer	-47 947	-58 316	-12 745	-64 314	-3 400
I udlandet	-112 254	-67 631	-33 872	611	-71 501
I Danmark	64 306	9316	21 127	-64 926	68 100
Porteføljainvesteringer	-32 035	52 738	69 763	-12 002	21 277
Fordringer	-146 540	-40 932	-126 344	-91 901	20 467
Forpligtelser	114 504	93 670	196 018	79 900	810
Derivater	853	29 043	13 696	27 699	3 863
Andre investeringer	56 685	37 137	63 655	74 482	-53 416
Fordringer	-249 074	-108 121	194 429	-46 887	46 423
Forpligtelser	305 757	145 259	-130 776	121 370	-99 839
Valutarenserven	155	-44 354	-172 070	-26 164	-55 885
F. Fejl og udeladelser (-C-D-E)	-1 012	-67 142	-18 475	-103 818	-18 332

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6 og Danmarks Nationalbank

Det dobbelte bogholderis princip

Betalingsbalancen opgøres efter det dobbelte bogholderis princip, hvilket indebærer, at enhver transaktion i princippet anføres både på regnskabs indtægtsside (kreditsiden) og på udgiftssiden (debetsiden). Det følger deraf, at summen af alle beløb posteret under indtægter er lig summen af alle beløb posteret under udgifter, når der ses bort fra unøjagtigheder i den statistiske opgørelse, de såkaldte fejl og udeladelser.

Posteringsen på betalingsbalancen grupperes i tre hovedkonti plus den særlige post, fejl og udeladelser:

Kontosystemet

A. Løbende konto (løbende poster)

omfatter transaktioner, som direkte påvirker den disponible indkomst og dermed forbruget af varer og tjenester.

B. Kapitalkonto (kapitalposter)

omfatter nogle særlige transaktioner af éngangskarakter.

C. Finansiell konto (finansielle poster)

vedrører transaktioner, som ændrer de finansielle aktiver og passiver over for udlandet. På den finansielle konto vil debetposteringsen være udtryk for en stigning i aktiverne, mens kreditposteringsen omvendt vil være udtryk for en stigning i passiverne.

D. Fejl og udeladelser

Beregnes residualt.

Løbende konto

Den løbende konto udtrykker, om der til forbrug og investering er anvendt mere eller mindre end de indkomster, som netto er til rådighed for residenterne i Danmark, jf. tabel 2.3 (residensbegrebet forklares i nedenstående afsnit 3.1). Et underskud på betalingsbalancens løbende poster er således udtryk for, at udlandet (ikke-residenterne) har stillet en del af deres økonomiske ressourcer til rådighed for Danmark, eller med andre ord at opsparingen er mindre end investeringerne. Dette forekommer sjældent uden en modydelse, idet udlandet normalt vil afkræve Danmark et afkast af de overførte ressourcer, fx i form af rentebetalinger på ydede lån. Den løbende konto er den delbalance, der som regel påkalder sig størst opmærksomhed – og i daglig tale er udtrykket over- eller underskud på betalingsbalancen synonymt med over- eller underskud på betalingsbalancens *løbende poster*.

Det fremføres ofte som ønskværdigt, at der ikke er underskud på de løbende poster. Det skal dog understreges, at dette er en politisk vurdering, der ikke behøver at være økonomisk velbegrundet. Det kan være økonomisk fornuftigt at have et periodevist underskud, hvis låntagningen i udlandet fx anvendes til opbygning af et kapitalapparat, der giver et højere afkast i fremtiden end det afkast, som skal betales for lånene.

Kapitalkontoen

På kapitalkontoen føres forskellige indtægter og udgifter af éngangskarakter. En hovedgruppe er afhændelse og erhvervelse af rettigheder som licenser og patenter mv. En anden hovedgruppe er kapitaloverførsler som fx tilskud til anlæg af en vej i et udviklingsland. Det meget store beløb i 2011 afspejler særlige følger af skybruddet i juli dette år. Skybruddet udløser store genforsikringsstatninger fra udlandet, der

som følge af, at skybruddet behandles som en usædvanlig hændelse, føres på kapitalkontoen. Beløbet, der indtil videre er ansat til 3,6 mia. kr. indtægtsføres i sin helhed i juli 2011.

<i>Finansielt konto</i>	Den finansielle konto dækker navnlig økonomiske transaktioner i forbindelse med overdragelse af ejendomsretten til et andet lands finansielle aktiver. I betalingsbalancen bliver den finansielle konto underopdelt i direkte investeringer, porteføljeinvesteringer, afledte instrumenter (derivater), andre investeringer (lån og indskud) samt ændringer i valutareserven. Sidstnævnte, som også kaldes international likviditet eller reservestillingen over for udlandet, svarer til Nationalbankens nettostilling over for udlandet.
<i>Fejl og udeladelser</i>	Fejl og udeladelser opstår som nævnt ved unøjagtigheder i den statistiske opgørelse. Disse kan følge af fejlagtige, mangelfulde eller dobbelte indberetninger i de statistiske indberetningssystemer eller af skævheder forbundet med de efterfølgende opregninger og den øvrige statistiske bearbejdning. Posten har karakter af en residualstørrelse, der får de bogholderimæssige sammenhænge til at stemme.

3.1 Danskere og udlændinge

<i>Ejerskab og transaktion</i>	I betalingsbalancestatistikken medtages værdien af en vare eller tjeneste principielt på det tidspunkt, hvor ejendomsretten til varen skifter hænder eller tjenesteydelsen foretages, idet selve betalingstidspunktet i denne forbindelse ikke har nogen betydning. For en række transaktioner er der imidlertid ofte et tidsmæssigt sammenfald mellem handlens gennemførelse og selve betalingen.
<i>Alle økonomiske transaktioner er omfattet</i>	Betalingsbalancen har til formål at registrere <i>alle</i> økonomiske transaktioner mellem Danmark og udlandet. Derfor er det af afgørende betydning for statistikken kvalitet at kunne afgrænse og operationalisere, hvad der hører til Danmark, og hvad der betragtes som udland. I den forbindelse taler man om <i>residenter</i> (danskere) og <i>ikke-residenter</i> (udlændinge). I betalingsbalancesammenhæng spiller statsborgerskab ingen rolle, idet det er opholdet (bosætningen) i landet og det økonomiske interessepunkt, der er afgørende kriterier i statistikken. Det er vigtigt i sammenhæng med den danske betalingsbalance at nævne, at Færøerne og Grønland betragtes som udland.
<i>Residente personer og virksomheder</i>	En <i>resident person</i> er en person, som er permanent bosiddende i Danmark, eller en person, som har været eller agter at være bosiddende i Danmark i mere end ét år. Undtaget herfor er dog studerende og personer i sygdomsbehandling, der forbliver residerter i deres hjemland, selv om de skulle opholde sig mere end ét år i Danmark i forbindelse med deres studier eller behandling.

En *resident virksomhed* er en virksomhed, som har et økonomisk interessepunkt (udøver eller forventes at udøve økonomiske aktiviteter) i Danmark gennem længere tid (mere end ét år). Det betyder, at

filialer eller datterselskaber i Danmark af udenlandske virksomheder regnes som residente (dvs. danske) virksomheder.

Alle andre personer eller virksomheder betragtes som ikke-residente (dvs. udenlandske) enheder.

I betalingsbalancesammenhæng indgår alle økonomiske transaktioner mellem residente og ikke-residente enheder, uanset om beløbet lyder eller betales i dansk eller fremmed valuta, og uanset hvilket betalingssted der benyttes. Det er alene det forhold, at der sker økonomiske transaktioner mellem residente og ikke-residente enheder, der er afgørende.

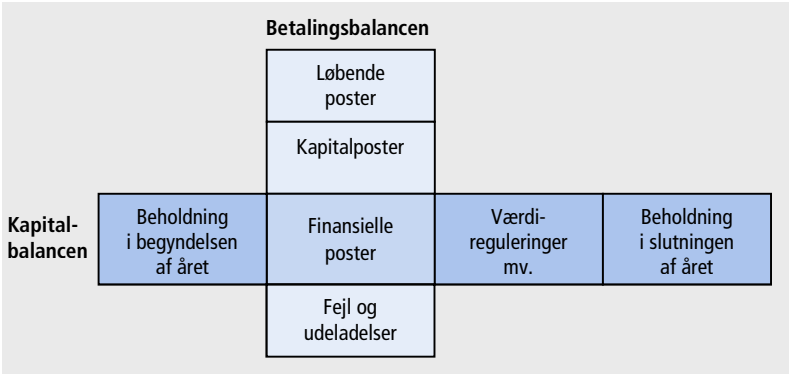
3.2 Betalingsbalancen og Kapitalbalancen

*Sammen-
hængende
system*

Betalingsbalancen er en opgørelse af værdien af de *transaktioner*, der sker i løbet af året (eller en anden periode) mellem Danmark og udlandet. *Kapitalbalancen* er en *beholdningsopgørelse*, der som et øjebliksbillede viser Danmarks samlede aktiver og passiver (formue og gæld) over for udlandet, fx ved udgangen af året.

Den principielle sammenhæng mellem de to opgørelser er vist i figur 3.1.

Figur 3.1 Principskitse over betalings- og kapitalbalancen

*Horisontal
og vertikal
sammenhæng*

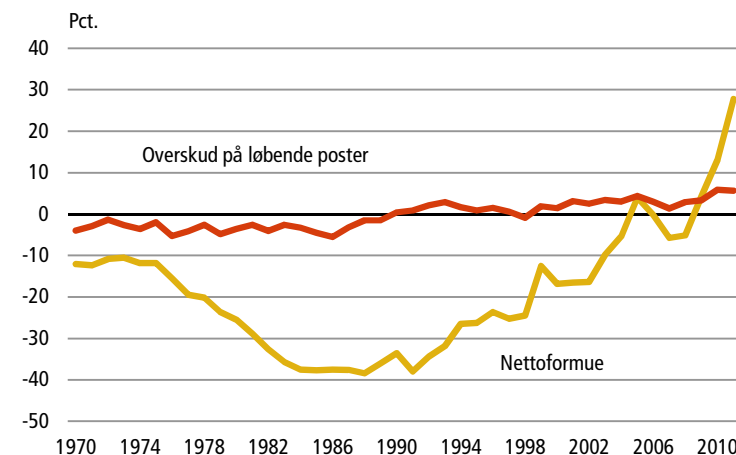
Et overskud på betalingsbalancens løbende poster viser sig alt andet lige som en tilvækst i de finansielle poster, fx i form af en forøgelse af udenlandske værdipapirer. Dette betyder, at Danmarks fordringer på udlandet stiger. Stigningen kan dog normalt ikke direkte aflæses af kapitalbalancen, da værdipapirer hen over perioden er genstand for kursændringer, og dertil kommer ændringer i valutakurserne. Men alt andet lige betyder et overskud på betalingsbalancens løbende poster, at Danmarks udlandsformue vil stige, mens omvendt udlandsgælden vil stige, når Danmark har underskud på betalingsbalancen.

*Reduceret
kontoform*

Sammenhængen mellem beholdnings- og strømstørrelserne er således:

Beholdning ved årets begyndelse
+ finansielle poster
+ værdireguleringer mv.
= Beholdning ved årets afslutning.

Figur 3.2 Betalingsbalance og nettoformue i forhold til BNP. 1970-2011

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01 , www.statistikbanken.dk/BOP6
og Danmarks Nationalbank

*Betalingsbalance
og nettoformue*

I figur 3.2 kan man se udviklingen i Danmarks nettoformue over for udlandet i sammenhæng med over- eller underskuddet på betalingsbalancens løbende poster siden 1970. Figuren bekræfter hovedreglen om, at overskud på de løbende poster på længere sigt fører til en forøgelse af formuen, mens et underskud bidrager til at øge gælden. Med det vedvarende løbende underskud på betalingsbalancen i 1970'erne og 1980'erne steg Danmarks nettogæld til at udgøre næsten 40 pct. af BNP. Da der i 1990'erne kom overskud på betalingsbalancens løbende poster, faldt nettogælden, således at Danmark stort set blev gældfri i 2005. Sammenhæng mellem udviklingen af betalingsbalancen og nettoformuen er, især på kort sigt, som nævnt påvirket af de forskellige værdireguleringer, der løbende foretages af formue og gæld.

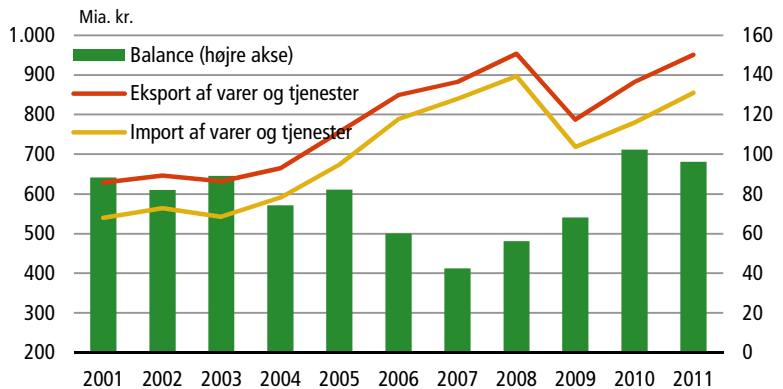
4. Den samlede udenrigshandel

*Stigning i
udenrigshandlen
med varer og
tjenester i 2011*

I 2011 beløb Danmarks samlede eksport af varer og tjenester sig til 951,2 mia. kr., mens importen af varer og tjenester var på 855,1 mia. kr. I forhold til 2010 var der en stigning på 7,8 pct. i eksporten og 9,6 pct. i importen. Det betyder, at eksporten næsten er på samme niveau som før den økonomiske krise i 2008, hvor handlen toppede, mens importen stadig halter lidt bagefter. Udviklingen i den samlede udenrigshandel kan ses i figur 4.1.

Figur 4.1

Den samlede udenrigshandel med varer og tjenester. 2001-2011

Kilde: www.statistikbanken.dk/BET6 og www.statistikbanken.dk/BOP6

*Overskud på
varer og tjenester
siden 1987*

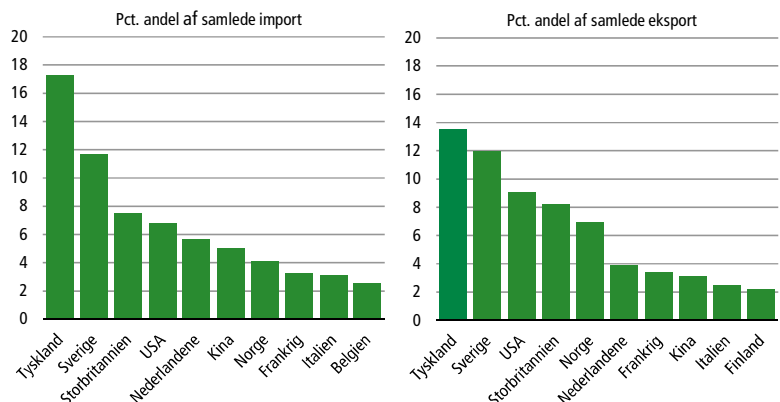
Danmark har siden 1987 haft overskud over for udlandet på handlen med varer og tjenester. I 2011 endte overskuddet på 96,2 mia. kr., hvilket er et fald på 6,0 pct. i forhold til 2010, som er året med det hidtil største overskud.

*Tjenestehandlen
udgør en
stigende andel*

I det seneste tiår har tjenestehandlen fået en stigende betydning. I 2011 udgjorde tjenestehandlen således 37,0 pct. af den samlede udenrigshandel, mens andelen i 2001 var på 32,5 pct.

Figur 4.2

Udenrigshandel med varer og tjenester, top 10 partnerlande. 2011

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

*Handlen
koncentreret på
få store
samhandelspartnere*

Udenrigshandlen med varer og tjenester er koncentreret på et begrænset antal store samhandelspartnere. Således udgør handlen med de ti største lande i eksporten og importen omkring to tredjedel af den samlede udenrigshandel. Bortset fra Norge, Kina og USA er der tale om EU-lande, og disse syv lande tegnede sig tilsammen for 49,3 pct. af eksporten og 51,1 pct. af importen i den samlede udenrigshandel i 2011.

Tabel 4.1

Udenrigshandel med varer og tjenester, største partnerlande. 2011

Land	Import			Land	Eksport		
	2011	Ændring	Andel		2011	Ændring	Andel
	mia. kr.	———— pct. ————			mia. kr.	———— pct. ————	
I alt	855,1	9,6	100,0	I alt	951,2	7,8	100,0
Tyskland	148,0	11,1	17,3	Tyskland	128,6	5,2	13,5
Sverige	99,9	7,9	11,7	Sverige	114,2	5,6	12,0
Storbritannien	64,0	17,5	7,5	USA	86,1	5,9	9,1
USA	58,0	4,3	6,8	Storbritannien	78,1	20,1	8,2
Nederlandene	48,7	10,2	5,7	Norge	66,1	5,7	6,9
Kina	43,4	1,9	5,1	Nederlandene	37,2	5,2	3,9
Norge	35,6	16,2	4,2	Frankrig	32,5	1,6	3,4
Frankrig	27,9	13,8	3,3	Kina	29,6	8,2	3,1
Italien	26,7	9,6	3,1	Italien	23,8	7,3	2,5
Belgien	21,6	11,8	2,5	Finland	20,7	3,0	2,2

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

Anm.: Ændring er i forhold til 2010, og andel er i forhold til den samlede eksport eller import.

4.1 Udenrigshandel med varer

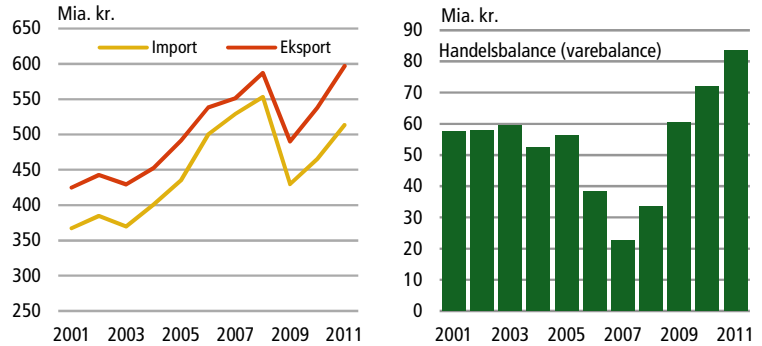
*Handlen
med udlandet
steg i 2011*

Danmarks udenrigshandel med varer oplevede en stor stigning i 2011. Eksporten steg med 11,0 pct., mens importen steg med 10,3 pct. Dermed fortsætter stigningen fra 2010 efter en kraftig tilbagegang i 2009, hvor eksporten faldt 16,5 pct. og importen faldt 22,3 pct.

*Stort
handelsoverskud*

I 2011 havde Danmark et overskud på varehandlen på 83,6 mia. kr., sammenlignet med 72,1 mia. kr. i 2010. Det store handelsoverskud blev skabt af, at eksporten var på 597,0 mia. kr., mens importen beløb sig til 513,4 mia. kr. i 2011.

Figur 4.3 Udenrigshandel med varer. 2001-2011

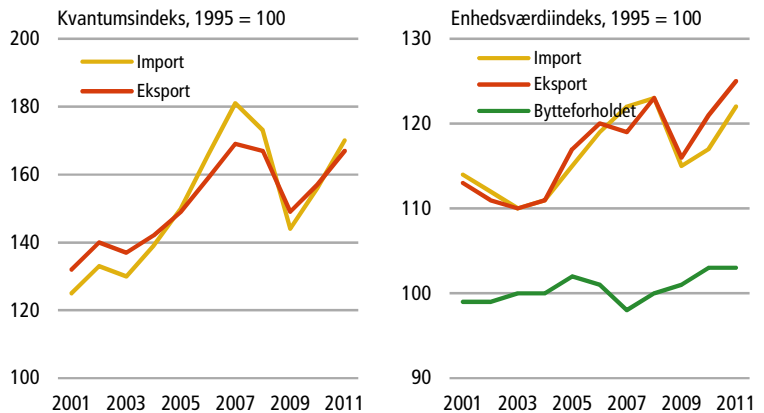

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC2Y

Både import og eksportmængden steg

Udviklingen i udenrigshandlen med varer kan opdeles i ændringer i mængder og i priser, jf. afsnit 2.2. Kvantumindekset, som belyser mængdeudviklingen, viser at både import- og eksportmængden steg i 2011 med hhv. 9,0 pct. og 6,4 pct.

Figur 4.4 Kvantumindeks, enhedsværdiindeks og bytteforhold for varer. 2001-2011

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC42 og www.statistikbanken.dk/BYT22

Både import- og eksportpriserne steg

Priserne – udtrykt ved enhedsværdiindekset – var i 2011 stigende for både importens og eksportens vedkommende. Importpriserne steg med 4,3 pct., mens eksportpriserne steg med 3,3 pct.

Uændret bytteforhold

På trods af, at importpriserne steg lidt mere end eksportpriserne i 2011 er bytteforholdet (som er relationen mellem de to) stort set uændret.

4.1.1 Samhandelspartnere

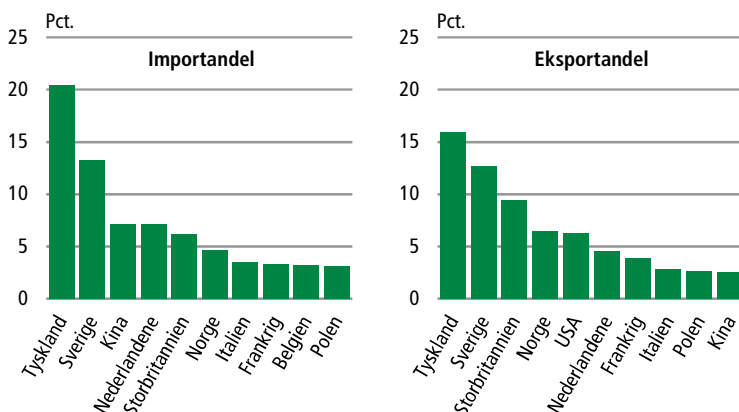
Varehandlen er koncentreret på få lande

Danmark handler med mere end 200 forskellige lande, men hovedparten af varehandlen er som nævnt koncentreret på nogle få dominerende lande. De ti største eksportmarkeder aftog 67,0 pct. af den samlede danske vareeksport i 2011, mens ti lande repræsenterede 71,6 pct. af vareimporten.

Udlandshandlen med varer domineres af tre lande

Der er en overvægt af EU-lande blandt de ti største eksport- og importlande. Tyskland, Sverige og Storbritannien har med en samlet andel af Danmarks eksport på 37,9 pct. og 39,9 pct. af importen en ganske særlig betydning for Danmarks varehandel med udlandet. Tre lande udenfor EU er med på top 10 listen for import og eksport, nemlig Norge, USA og Kina.

Figur 4.5 Udenrigshandel med varer, top 10 partnerlande. 2011

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

Polen er nu blandt de 10 største eksportmarkeder

Rangordningen mellem de ti største eksport- og importlande er præget af relativt få ændringer fra år til år. Den seneste udvikling er, at Polen er kommet ind på eksportens top 10 liste, mens Finland er gledet ud. Også for importen er Polen ny på top 10 listen, mens USA er gledet ud.

Kina tredje største importland

Blandt de mere vedvarende og betydningsfulde ændringer skal særligt fremhæves Kinas plads blandt importlandene. Siden Kina i 2000 for første gang var blandt de ti største importlande, er landet nu Danmarks tredjestørste importland. Kina er Danmarks 10. største eksportmarked.

Tabel 4.2 Udenrigshandel med varer, største partnerlande. 2011

Land	Import			Land	Eksport		
	2011	Ændring	Andel		2011	Ændring	Andel
	mia. kr.	pct.			mia. kr.	pct.	
I alt	513,4	10,3	100,0	I alt	597,0	11,0	100,0
Tyskland	104,8	9,6	20,4	Tyskland	94,8	6,4	15,9
Sverige	68,3	9,8	13,3	Sverige	75,6	4,7	12,7
Kina	36,3	-0,1	7,1	Storbritannien	56,0	28,7	9,4
Nederlandene	36,2	9,1	7,1	Norge	38,9	13,2	6,5
Storbritannien	31,9	14,9	6,2	USA	37,7	6,8	6,3
Norge	23,6	26,2	4,6	Nederlandene	26,8	12,9	4,5
Italien	17,8	11,2	3,5	Frankrig	23,0	5,0	3,9
Frankrig	16,9	12,0	3,3	Italien	16,5	9,6	2,8
Belgien	16,3	9,1	3,2	Polen	15,7	20,7	2,6
Polen	15,7	13,0	3,1	Kina	15,1	13,1	2,5

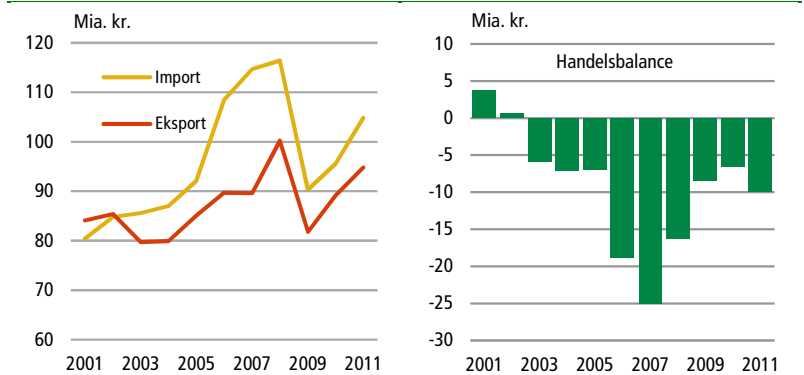
Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

Anm.: Ændring er i forhold til 2010, og andel er i forhold til den samlede eksport eller import.

*Tyskland
stadig den største
samhandelspartner*

Tyskland er fortsat Danmarks klart største samhandelspartner, selvom Tysklands andel af den samlede handel er faldet i de seneste ti år. Særligt har væksten i eksporten til Tyskland været mindre end stigningen i den samlede eksport, og den tyske andel af den samlede danske eksport er derfor faldet fra 19,8 pct. i 2001 til 15,9 pct. i 2011. Tysklands andel af den samlede danske import er i samme periode faldet fra 21,9 pct. til 20,4 pct., og dermed har danskernes køb af varer fra Tyskland næsten holdt trit med fremgangen i danskernes samlede varekøb i udlandet i det seneste tiår.

Figur 4.6 Varehandlen med Tyskland. 2001-2011

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC2Y

*Solidt underskud
på samhandlen
med Tyskland*

Udviklingen har ført til, at Danmark siden 2003 har haft et underskud på varehandlen med Tyskland. Underskuddet steg fra 5,9 mia. kr. i 2003 til 25,1 mia. kr. i 2007 – hvorefter underskuddet faldt i perioden 2008-2010. Underskuddet var på 10,0 mia. kr. i 2011.

Varehandlen pr. indbygger giver et andet billede af de største markeder

Ses den danske varehandel i forhold til de enkelte landes befolkningsantal, fås et andet billede af, hvilke lande Danmark har betydende samhandel med. I både eksporten og importen er det de nordiske lande og andre lande i Danmarks nærområde, som dominerer listerne.

Rollerne byttes om, når man ser på landenes størrelse

Når man fordeler import og eksport i forhold til indbyggertallet i de lande, som vi handler med, kan man således tydeligt se, at de nordiske lande spiller en betydelig rolle i samhandlen. Sverige og Norge er set i forhold til deres befolkningstal betydelige samhandelspartnere med Danmark. Hver svensker importerer i gennemsnit for cirka 8.000 kr. pr. år fra Danmark (dansk eksport), mens hver svensker i gennemsnit eksporterer for over 7.000 kr. pr. år til Danmark (dansk import). Omvendt kan man se, at Tyskland, der er Danmarks mest betydningsfulde samhandelspartner, rykker ned ad rangstigen, når samhandlen sættes i forhold til det tyske befolkningstal.

Tabel 4.3

Største partnerlande målt efter dansk varehandel pr. indbygger. 2011

Land	Import		Land	Eksport	
	Total	Pr. indb.		Total	Pr. indb.
	mia. kr.	kr.		mia. kr.	kr.
Sverige	67,7	7 165	Sverige	75,6	8 005
Norge	23,5	4 745	Norge	38,3	7 738
Nederlandene	36,2	2 168	Island	2,1	6 660
Island	0,6	2 013	Finland	13,7	2 548
Luxembourg	0,9	1 805	Nederlandene	26,8	1 606
Finland	8,7	1 620	Hongkong	9,2	1 296
Belgien	16,3	1 484	Tyskland	94,7	1 159
Estland	1,7	1 281	Irland	5,1	1 127
Tyskland	104,0	1 272	Estland	1,3	985
Irland	5,6	1 246	Storbritannien	55,2	884
Grønland	2,5	43 647	Grønland	3,1	54 088
Færøerne	1,0	20 782	Færøerne	2,2	46 591

Anm.: Udenrigshandlen er opgjort ekskl. skibe og fly mv. Kun lande, hvor samhandlen (eksport plus import) er større end 400 mio. kr. er medtaget. Befolkningstallene er for 2011 eller senest foregående år, ifølge FN (UNSTATS.UN.ORG) november 2012.

Grønland og Færøerne

I kraft af deres relativt lille befolkning og særlige tilknytning til Danmark har Grønland og Færøerne dog den ubetinget største varehandel med Danmark pr. indbygger.

Geografisk fordeling af udenrigshandlen med varer

Hovedparten af handlen med udlandet sker med samhandelspartnere geografisk tæt placeret på Danmark. Efter udvidelsen af EU med ti nye lande i 2004 og to nye i 2007 tegner EU-landene sig således for to tredjedele af Danmarks udenrigshandel med varer. Den resterende del af handlen foregår hovedsagelig med det øvrige Europa, Asien og Nordamerika. Udenrigshandlen med Afrika, Australien og Oceanien, Syd- og Mellemamerika og Mellemøsten er derimod af et meget beskedent omfang.

Tabel 4.4 Udenrigshandel med varer, geografisk fordeling. 2011

Landegruppe	Import			Eksport		
	2011	Ændring	Andel	2011	Ændring	Andel
	mia. kr.	pct.		mia. kr.	pct.	
I alt	513,4	10,3	100,0	597,0	11,0	100,0
EU-landene	361,0	10,7	70,3	381,8	10,4	63,9
Ikke-EU-lande	152,5	9,3	29,7	215,3	12,1	36,1
Øvrige Europa	48,4	28,6	9,4	69,2	14,1	11,6
Afrika	3,9	11,8	0,8	7,7	17,5	1,3
Nordamerika	19,4	-1,8	3,8	47,1	4,5	7,9
Syd- og Mellemamerika	10,8	6,5	2,1	13,6	2,7	2,3
Nær- og Mellemøsten	3,9	72,8	0,8	11,6	1,5	1,9
Øvrige Asien	63,2	-1,6	12,3	57,9	18,8	9,7
Australien og Oceanien	2,5	47,8	0,5	8,0	30,0	1,3

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y i særkørsel.

Anm.: Ændring er i forhold til 2010.

4.1.2 Udenrigshandlen med varer fordelt på varegrupper

*Hovedtræk
ved handlen
med udlandet*

Danmarks varehandel med udlandet kan i hovedtræk karakteriseres ved, at importen domineres af varer til forbrug og til anvendelse i industrien og andre erhverv, mens eksporten består af landbrugsprodukter, olie og en bred vifte af industriprodukter. Farmaceutiske og kemiske produkter samt maskiner og instrumenter er de store varegrupper i industrieksporten, men også beklædning, møbler og fødevarer er betydelige eksportvarer.

Tabel 4.5 Eksport af varer fordelt på varegrupper. 2011

SITC-varegruppe	Værdi	Ændring	Andel	
	2011	2011	2001	2011
	mia. kr.		pct.	
I alt	597,0	11,0	100,0	100,0
Næringsmidler og levende dyr	98,2	6,2	19,2	16,4
Drikkevarer og tobak	5,7	-3,4	1,1	1,0
Råstoffer, ikke spiselige (undtagen brændsel)	27,4	14,5	3,5	4,6
Mineral-, brændsel- og smørestoffer o.l.	60,8	16,1	6,9	10,2
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	3,7	32,1	0,4	0,6
Kemikalier og kemiske produkter	94,7	9,4	12,8	15,9
Bearbejdede varer, hovedsageligt halvfabrikata	56,8	15,6	10,4	9,5
Maskiner og transportmidler	149,5	12,1	28,1	25,0
Bearbejdede varer i.a.n.	91,2	8,3	16,5	15,3
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	8,9	32,0	1,2	1,5

Kilde: www.statistikbanken.dk/UHV7

Anm.: Ændring er i forhold til 2010, og andel er i forhold til den samlede eksport.

*Udviklingen i
varegruppe-
fordelingen
2001-2011*

Fra 2001 til 2011 steg eksporten af kemiske produkter mv. fra 12,8 pct. til en andel på 15,9 pct. En væsentlig del af denne varegruppe udgøres af medicinske og farmaceutiske produkter. Også brændselsstofferne andel steg - fra 6,9 pct. til 10,2 pct. Maskiner og transportmidlers andel af eksporten faldt fra 28,1 pct. i 2001 til 25,0 pct. i 2011. Ændringerne i de andre varegruppers andele i eksporten har været mindre i den seneste tiårsperiode.

Importsammensætningen har også ændret sig en del i de seneste ti år. Mest markant er udviklingen i importen af maskiner og transportmidler, hvis andel af importen er faldet fra 35,8 pct. til 29,6 pct. Omvendt har der været en stigende importandel for næringsmidler og brændselsstoffer mv.

*Underopdeling af
udenrigshandlen*

Både import og eksport kan opdeles i mere detaljerede varegrupper, som kan have interesse i belysning af Danmarks samlede udenrigshandel. Hvis man opstiller varehandlen i en rangorden på basis af varefortegnelsen SITC (se evt. afsnit 5.1.3 for information om SITC), kan væsentlige mønstre fremdrages.

Tabel 4.6 Import af varer fordelt på varegrupper. 2011

SITC-varegruppe	Værdi	Ændring	Andel	
	2011	2011	2001	2011
	mia.kr		pct.	
I alt	513,4	10,3	100,0	100,0
Næringsmidler og levende dyr	56,3	9,6	9,8	11,0
Drikkevarer og tobak	6,5	2,8	1,4	1,3
Råstoffer, ikke spiselige (undtagen brændsel) ...	16,1	13,3	3,4	3,1
Mineral-, brændsel- og smørestoffer o.l.	53,5	38,0	5,0	10,4
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	4,2	32,4	0,4	0,8
Kemikalier og kemiske produkter	59,1	10,9	10,7	11,5
Bearbejdede varer, hovedsageligt halvfabrikata	74,9	12,5	16,4	14,6
Maskiner og transportmidler	152,0	4,6	35,8	29,6
Bearbejdede varer i.a.n.	83,6	4,0	14,9	16,3
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	7,3	19,6	2,1	1,4

Kilde: www.statistikbanken.dk/UHV7

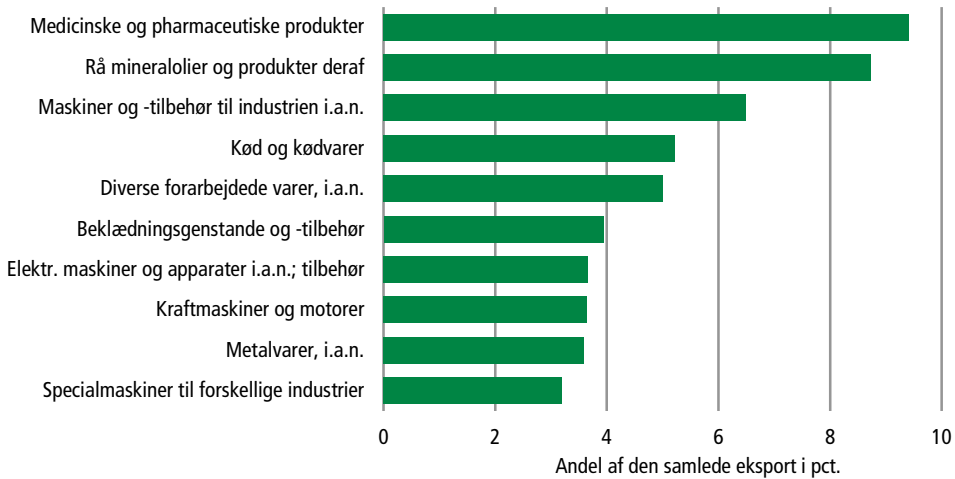
Anm: Ændring er i forhold til 2010, og andel er i forhold til den samlede import.

*Top tre
på det danske
eksportmarked*

Medicinske og farmaceutiske produkter er den SITC varegruppe, der fylder mest i den danske vareeksport. Med en eksport på 56,3 mia. kr. i 2011 udgjorde denne varegruppe 9,4 pct. af den samlede danske eksport. Næststørste eksportvaregruppe er råolie mv. med en eksport på 52,1 mia. kr., svarende til en andel på 8,7 pct. Tredjestørste varegruppe på det danske eksportmarked er en samlegruppe af forskellige maskiner til industrien.

*Største
varegrupper
i import*

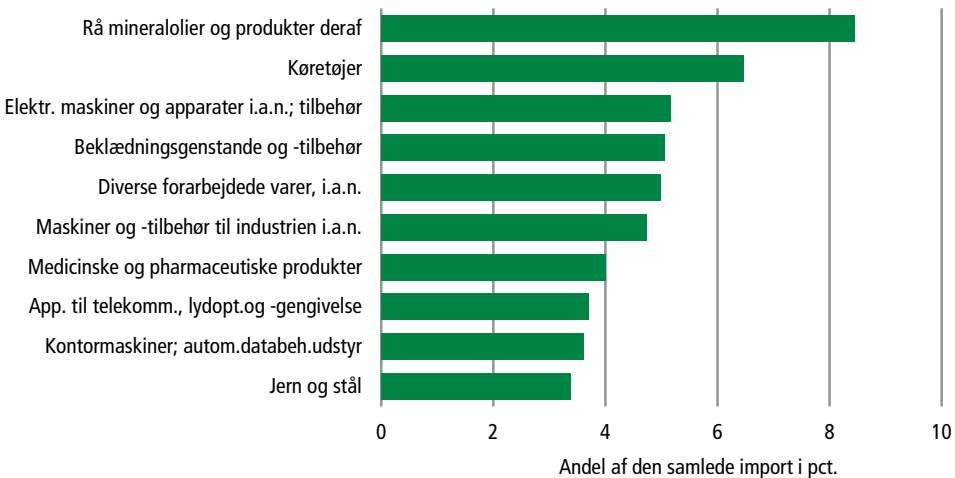
Råolie mv. ligger i toppen blandt SITC varegrupperne i importen, med en andel på 8,5 pct. af totalen. På de næste pladser følger køretøjer, tilhører til maskiner og apparater samt beklædningsgenstande.

Figur 4.7 Eksport af varer, 10 største SITC-varegrupper. 2011

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

Råolie er vigtig for dansk eksport

Råolie er en af de mest betydende varer i den danske udenrigshandel. Siden 1997 har Danmark været nettoeksportør af råolie (SITC-varekode 333). Eksporten af råolie var i 2011 på 30,8 mia. kr., hvilket er en stigning på 25 pct. i forhold til året før. Olieimporten steg med 38 pct. til 12,4 mia. kr. Dermed endte overskuddet på udenrigshandlen med råolie på 18,4 mia. kr. mod 15,6 mia. kr. året før.

Figur 4.8 Import af varer, 10 største SITC-varegrupper. 2011

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

*... stigning skyldes
store prisstigninger*

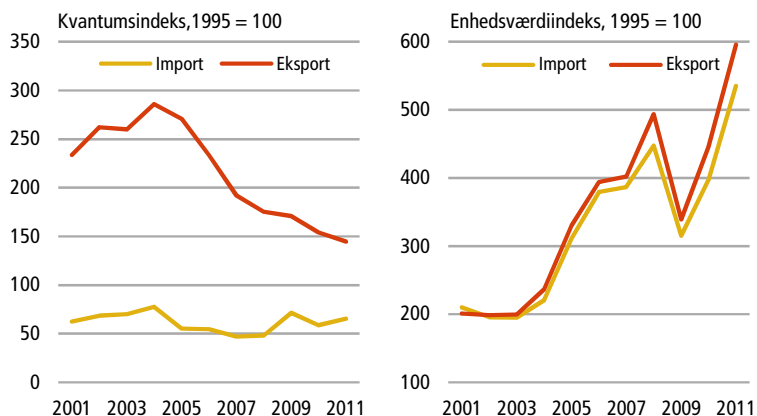
Stigningen i råolieeksporten i 2011 dækker over et fald i mængderne på 6,2 pct., mens priserne (enhedsværdien) omvendt steg med 33,6 pct. I importen steg mængden af importeret råolie med 11,2 pct. i 2011, men en prisstigning på 35,0 pct. medførte, at værdien af olieimporten som tidligere nævnt steg med 38 pct. Siden 2004 er mængden af eksporteret råolie blevet mere end halveret, men værdien af råolieeksporten er i samme periode øget takket være prisstigninger.

*Sverige er
hovedaftager
af dansk råolie*

I 2011 aftog Sverige og Storbritannien over to tredjedele af den danske råolieeksport. Andre aftagerlande er Nederlandene, Frankrig, Canada og Tyskland. Importen af råolie til Danmark kommer i overvejende grad fra Norge og Storbritannien og sker primært med henblik på raffinering.

Figur 4.9

Kvantumindeks og enhedsværdiindeks for udenrigshandel med råolie. 2001-2011

Kilde: Særkørsel

4.1.3 Udenrigshandel med varer fordelt på brancher

*Handelsvirksomheder
står for størstedelen
af vareimporten*

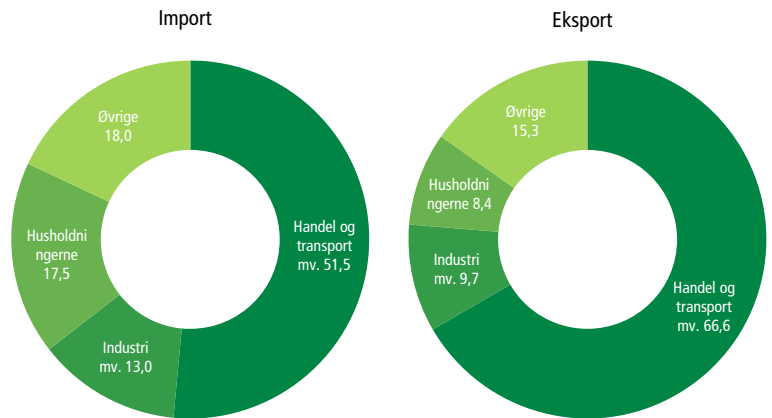
Opdeler man udenrigshandlen med varer på brancher, fremgår det, at store dele af udenrigshandlen foretages af egentlige handelsvirksomheder. Tendensen er særlig tydelig i importen, hvor handelsvirksomheder står halvdelen, mens de står for en fjerdel af den samlede eksport.

*Industri
repræsenterer
størstedelen af
eksporten*

Industri repræsenterer mere end halvdelen af eksporten, men kun en fjerdel af den samlede vareimport. Eksporten foretages altså i høj grad af virksomheder, der selv producerer varerne, mens importen i stort omfang foretages med henblik på videresalg.

Figur 4.10

Udenrigshandel med varer fordelt på brancher (procentvis fordeling) 2011

Kilde: Særkørsel

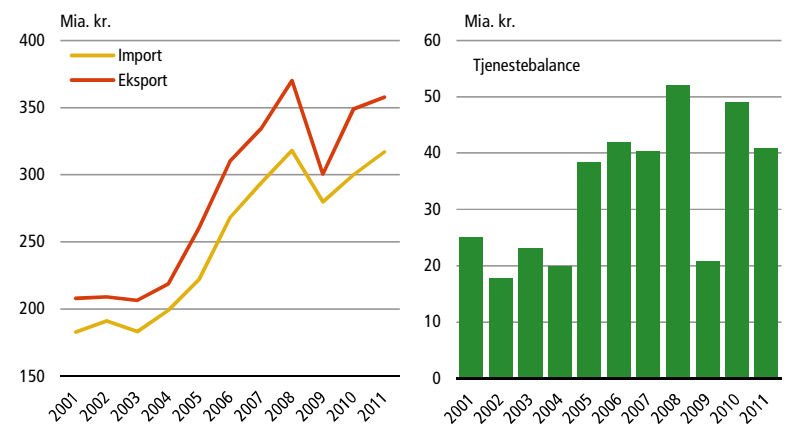
4.2 Udenrigshandel med tjenester

Importen tilbage på niveauet før krisen, mens eksporten fortsat ligger under i 2011

I 2011 eksporterede Danmark tjenester for 357,8 mia. kr., mens importen af tjenester var på 317,0 mia. kr. I forhold til 2010 svarer det til en stigning i eksporten på 2,5 pct. og en stigning i importen på 5,7 pct. Importen er dermed tilbage på niveauet i 2008, hvor både eksporten og importen toppede, mens eksporten fortsat halter lidt efter.

Både eksport og import af tjenester har været stigende indtil 2008. I 2009 faldt importen og især eksporten kraftigt, hvilket førte til et stort fald i overskuddet på tjenestebalancen, fra 52,1 mia. kr. i 2008 til 20,8 mia. kr. i 2009. I 2010 steg overskuddet på tjenestebalancen, mens der var et fald i 2011, hvor overskuddet blev på 40,9 mia. kr.

Figur 4.11 Udenrigshandel med tjenester. 2001-2011

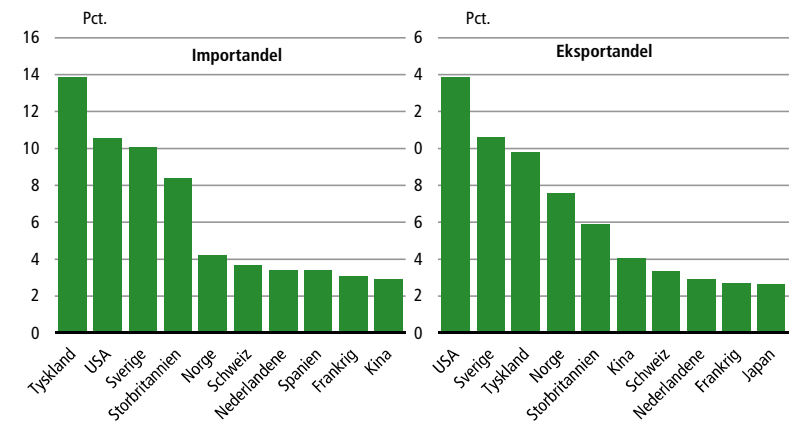
Kilde: www.statistikbanken.dk/BET6 og www.statistikbanken.dk/BOP6

4.2.1 Samhandelspartnere

Tjenestehandlers sammensætning

Ligesom med varer har Danmark stor udveksling af tjenester med udlandet. Figur 4.12 viser, at Danmarks vigtigste eksportmarked i 2011 var USA, hvilket især skyldes, at amerikanske kunder aftager mange tjenesteydelser inden for søtransport. Det forhold, at megen søtransport er knyttet til USA, er ikke nødvendigvis et udtryk for, at den fysiske søtransport foregår fra og til USA. Det afgørende i opgørelsen af tjenestehandlen er, at de danske rederier sejler for amerikanske kunder. På importsiden var Tyskland den vigtigste handelspartner i 2011. Søtransport er også i forhold til Tyskland en dominerende tjenestegruppe, men også rejser og vejtransport udgør en væsentlig del af den danske import af tjenester fra Tyskland.

Figur 4.12 Udenrigshandel med tjenester, top 10 partnerlande. 2011

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

For den samlede tjenestehandel er Sverige og Tyskland efter USA vores største samhandelspartnere. For disse to lande spiller søtransporten også en meget væsentlig rolle, men samhandlen med disse lande dækker en bred vifte af tjenesteydelser, såsom luft- og vejtransport, rejser og andre forretningstjenester. Generelt kan man konstatere, at når man ser bort fra søtransporten, spiller det geografiske nærmarked en væsentlig rolle for dansk tjenestehandel.

Tabel 4.7 Udenrigshandel med tjenester, største partnerlande. 2011

Land	Import			Land	Eksport		
	2011	Ændring	Andel		2011	Ændring	Andel
	mia. kr.	pct.			mia. kr.	pct.	
I alt	317,0	5,7	100,0	I alt	357,8	2,5	100,0
Tyskland	43,8	15,6	13,8	USA	49,5	5,2	13,8
USA	33,5	-5,5	10,6	Sverige	38,0	6,3	10,6
Sverige	31,8	6,5	10,0	Tyskland	34,9	3,1	9,8
Storbritannien	26,6	11,9	8,4	Norge	26,9	-4,5	7,5
Norge	13,4	7,3	4,2	Storbritannien	21,1	-3,4	5,9
Schweiz	11,6	18,4	3,7	Kina	14,4	3,4	4,0
Nederlandene	10,8	13,0	3,4	Schweiz	12,0	19,2	3,4
Spanien	10,7	-0,2	3,4	Nederlandene	10,5	-10,3	2,9
Frankrig	9,8	10,6	3,1	Frankrig	9,6	-5,8	2,7
Kina	9,3	9,6	2,9	Japan	9,4	40,0	2,6

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

Anm.: Ændring er i forhold til 2010, og andel er i forhold til den samlede eksport eller import.

*Overskud overfor
USA, underskud
overfor Tyskland*

Det danske overskud på tjenestehandlen i 2011 på 40,9 mia. kr. skyldes især overskud over for USA og Norge på henholdsvis 16,0 mia. kr. og 13,5 mia. kr., mens handlen med Tyskland og Storbritannien gav underskud på henholdsvis 8,9 og 5,6 mia. kr. Overskuddet over for Japan steg med 3,5 mia. kr. i forhold til 2010, mens de største fald i overskuddet var over for Tyskland og Storbritannien, som faldt med henholdsvis 4,9 mia. kr. og 3,6 mia. kr. Det stigende overskud over for Japan skyldes

især en stigning i eksporten på 22,7 mia. kr., mens importen i samme periode faldt med 0,8 mia. kr. Generelt er importen fra otte ud af de 10 største partnerlande steget i 2011, men for USA er den faldet med 5,5 pct., og for Spanien er den næsten uændret med et fald på 0,2 pct.

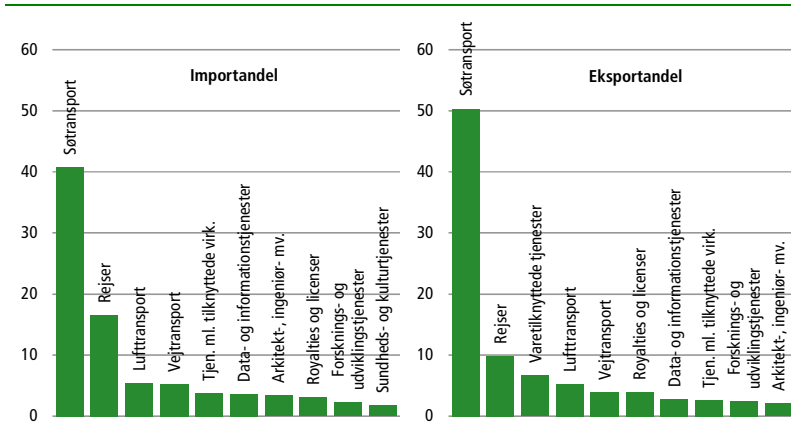
4.2.2 Typer af tjenester i udenrigshandlen

Søtransport dækker næsten halvdelen af tjenestehandlen

Søtransport er Danmarks suverænt vigtigste tjenestehandelsaktivitet. I 2011 kom omtrent halvdelen af Danmarks tjenesteeksport og lidt over 40 pct. af Danmarks tjenesteimport fra denne tjenestegruppe.

Figur 4.13

Udenrigshandel med tjenester fordelt på tjenestegrupper. 2011

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

Søtransport ikke synonymt med rederierne

Søtransporttjenesterne udføres først og fremmest af rederierne, men man skal dog være opmærksom på, at det meget store overskud på denne tjenestetype ikke er synonymt med overskuddet i rederierne. For det første kan tjenesteydelser inden for søtransport foretages af andre aktører end rederier, bl.a. speditører og skibsmæglere. For det andet har rederier andre indtægter og udgifter end til søtransport. Det drejer sig bl.a. om løn til udenlandsk ansatte, udenlandske renteudgifter og -indtægter, operationel leasing, køb af forsikringstjenester, juridisk bistand mv. Dertil skal lægges køb og salg af skibe. Sidst, men ikke mindst, har rederierne betydelige udgifter til bunkring (køb af brændstof) og proviantering i fremmede havne.

Andre vigtige tjenester

Ud over søtransport er de største poster på tjenestehandlen rejser, lufttransport og varetilknyttede tjenester, dvs. i forhold til søtransport udgør de relativt små andele af den samlede tjenestehandel, men repræsenterer i absolutte størrelser betragtelige beløb i den samlede opgørelse.

Tabel 4.8 Udenrigshandel med tjenester fordelt på tjenestegrupper. 2011

Tjenestegruppe	Import			Tjenestegruppe	Eksport		
	2011	Ændring	Andel		2011	Ændring	Andel
	mia. kr.	——— pct. ———			mia. kr.	——— pct. ———	
I alt	317,0	5,7	100,0	I alt	357,8	2,5	100,0
Søtransport	129,3	8,3	40,8	Søtransport	180,1	0,7	50,3
Rejser	52,6	3,7	16,6	Rejser	35,3	7,3	9,9
Lufttransport	17,2	4,1	5,4	Varetilknyttede tjenester	23,9	2,2	6,7
Vejtransport	16,6	5,0	5,2	Lufttransport	19,1	2,5	5,4
Tjen. ml. tilknyttede virk.	12,0	20,7	3,8	Vejtransport	14,2	2,9	4,0
Data- og informationstjenester	11,5	3,9	3,6	Royalties og licenser	14,1	13,7	3,9
Arkitekt-, ingeniør- mv.	10,8	143,7	3,4	Data- og informationstjenester	10,1	-12,4	2,8
Royalties og licenser	9,8	1,6	3,1	Tjen. ml. tilknyttede virk.	9,7	5,6	2,7
Forsknings- og udviklingstjenester	7,1	30,2	2,2	Forsknings- og udviklingstjenester	8,8	86,3	2,5
Sundheds- og kulturtjenester ..	5,5	-7,7	1,7	Arkitekt-, ingeniør- mv.	7,5	1,2	2,1

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

Anm.: Ændring er i forhold til 2010, og andel er i forhold til den samlede eksport eller import.

Stor stigning i eksporten af forsknings- og udviklingstjenester

Af tabel 4.8 fremgår det, at eksporten af Forsknings- og udviklingstjenester er steget med 86,3 pct. fra 2010 til 2011. Dette skyldes hovedsagelig stigende eksport indenfor medicin industrien. Importen af arkitekt-, ingeniørtjenester mv. steg i samme periode med 143,7 pct., hvilket skyldes rådgivning til et større anlægsprojekt i Danmark.

Varetilknyttede tjenester hænger sammen med øget globalisering

Varetilknyttede tjenester er en tjenestegruppe, der ligesom varehandlen er afhængig af den stigende globalisering. Størstedelen af tjenestegruppen dækkes på eksportsiden af merchanting. "Merchanting" kendes som begreb også under betegnelsen "trekantshandel" og omfatter køb og salg af varer i udlandet, som foretages af en dansk resident (virksomhed), hvor varerne i forbindelse med handlen ikke undervejs passerer en dansk grænse. Ved denne form for handel er det alene gevinsten (salgspris fratrukket købspris), der medregnes ved opgørelsen af tjenestebalancen. Gevinsten indregnes i eksporten til salgslandet.

Søtransport bidrager mest til overskuddet på tjenestebalancen, mens rejser og vejtransport trækker ned

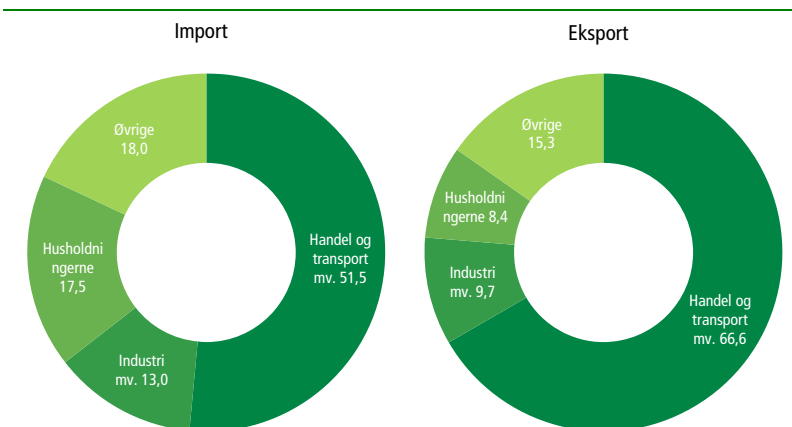
Af tabel 4.8 fremgår det endvidere, at eksporten af søtransport fra 2010 til 2011 er steget med 0,7 pct., mens importen er steget med 8,3 pct. Det betyder, at overskuddet på søtransport faldt en smule i 2011. Overskuddet fra søtransport var på 50,8 mia. kr. i 2011, mens rejser og vejtransport trækker den anden vej med underskud på henholdsvis 17,3 mia. kr. og 2,4 mia. kr.

4.2.3 Udenrigshandlen med tjenester fordelt på brancher

Få brancher dominerer tjenestehandlen

Den danske tjenestehandel opgøres fordelt på lande- og tjenestegrupper. Imidlertid er det også muligt at foretage en branchefordeling af størstedelen af tjenestehandlen. Af figur 4.14 kan det udledes, at den danske tjenestehandel i 2011 for både importens og eksportens vedkommende er domineret af hovedbranchegruppen *handel og transport mv.*, som bl.a. indeholder transportsektoren.

Figur 4.14 Udenrigshandel med tjenester fordelt på brancher (procentvis fordeling). 2011

Kilde: Særkørsel

Husholdningernes udgifter kan ikke tilskrives en branche

Branchen *industri mv.* går igen som den næststørste branche i både importen og eksporten, når der ses bort fra *husholdningerne*. *Husholdningerne*, dækker primært over danskerenes forbrug i udlandet i forbindelse med rejser og udlændinges forbrug i Danmark, og regnes efter definitionerne ikke som en branche.

5. Hvordan statistikken produceres

I dette kapitel gives et overblik over nogle af de vigtigste forhold bag produktionen af statistik over udenrigshandel med varer og tjenester samt betalingsbalancen. En mere detaljeret gennemgang kan findes i den elektroniske publikation *Udenrigshandel og betalingsbalance - Kilder og metoder 2012*, som kan hentes på www.dst.dk/boghandel.

5.1 Udenrigshandel med varer

To kilder Danmarks udenrigshandelsstatistik for varer udarbejdes på baggrund af to kilder: *Intrastat*, som dækker handel med EU-lande og *Extrastat*, som dækker handel med ikke-EU-lande.

Lovgivning Lovgrundlaget for statistikken er Lov om Danmarks Statistik samt en række EU-forordninger.

5.1.1 Indsamling og kontrol af oplysninger

Extrastat I Extrastat er de statistiske oplysninger en integreret del af de oplysninger, som virksomhederne meddeler SKAT i forbindelse med told- og udførselsbehandling af de importerede og eksporterede varer. Danmarks Statistik modtager oplysningerne fra SKAT dagligt.

Intrastat Siden indførelsen af EU's indre marked i 1993, har Intrastat været anvendt til opgørelsen af udenrigshandlen med varer mellem EU-landene. Der indsamles kun de mest nødvendige oplysninger i Intrastat, hvilket er langt færre oplysninger end virksomhederne tidligere skulle afgive på tolddokumentet.

I Intrastat er virksomheder med en lille årlig EU-handel fritaget for pligten til at indberette til statistikken. Fritagelsestærskelen fastsættes årligt og fastsættes således, at 95 pct. af importen og 97 pct. af eksporten indberettes til Intrastat. I 2011 var grænsen for indberetning af import og eksport henholdsvis 3,4 mio. kr. og 4,5 mio. kr.

Den kreds af virksomheder, der skal indberette til Intrastat, bestemmes bl.a. ud fra oplysninger om varekøb og -salg fra momsblankettens rubrikker om EU-handel (rubrik A og B). Indberetninger foretages elektronisk via særlige programmer eller via en elektronisk blanket på internettet.

Kontrol af oplysninger Når oplysningerne er indsamlet kontrolleres de dels for, om de er indberettet på gyldige koder, og dels om de forekommer korrekte/sandsynlige. Handel indberettet på ugyldige koder medtages ikke i statistikken før de er rettet. I kontrollen for om en indberetning forekommer korrekt udtages poster, der markant afviger fra tidligere indberetninger (fx forskel i enhedspris). Der skelnes mellem fejl, som væsentligt vil påvirke statistikken, og fejl, som kun i mindre omfang vil påvirke statistikken.

Væsentlige fejl bliver rettet hurtigt ved telefonisk kontakt til virksomheden, mens de øvrige indgår i statistikken, også mens undersøgelserne foretages.

5.1.2 Statistikkens omfang

Opgørelsesmetode Udenrigshandlen kan principielt opgøres på grundlag af to forskellige principper, generalhandelsprincippet og specialhandelsprincippet.

Generalhandelsprincippet medtager alle varer, der passerer grænsen, såfremt der ikke gælder særlige regler. I importen indgår således alle importerede varer, herunder også varer, der er bestemt til senere genudførel eller faktisk bliver genudført. Eksporten omfatter tilsvarende alle varer, uanset om varerne er fremstillet i landet, eller om de tidligere er importeret (genudførel).

Specialhandelsprincippet omfatter ikke transaktioner mellem udlandet og danske toldoplag. En vare, der importeres til et dansk toldoplag indgår således ikke i specialhandelsprincippet. Først når varens eventuelt fortoldes til dansk område, indgår den i statistikken.

Danske udenrigshandelstal offentliggjort af Danmarks Statistik opgøres efter generalhandelsprincippet, mens EU-kommissionens statistikkontor, Eurostat, offentliggør udenrigshandelsstatistik for medlemslandene efter et tillempet specialhandelsprincip.

Varer udeladt af statistikken En række varer indgår ikke i udenrigshandelsstatistikken. Det drejer sig bl.a. om varer der er omfattet af diplomatisk immunitet, varer der ikke er genstand for en erhvervsmæssig transaktion, eller varer der udveksles midlertidigt. Også handel med fx specialudviklet software er udeladt, men dette indgår i stedet i opgørelsen af tjenestehandlen.

Varer til forarbejdning Varer til og fra forarbejdning indgår i statistikken med deres fulde værdi. Forarbejdning forudsætter en egentlig videreforarbejdning, mens reparation blot genskaber en vares tidligere karakteristika. Reparationsvarer medtages ikke i udenrigshandelsstatistikken med varer (reparationsyndelser indgår i betalingsbalancens varebegreb, jf. afsnit 5.2).

Returvarer Returvarer medtages i udenrigshandelsstatistikken med varer med deres fulde værdi. Eksporterede varer, der returneres, medtages som import. Importerede varer, der returneres, medtages som eksport (returvarer indgår ikke i betalingsbalancens varebegreb, jf. afsnit 5.2)

Særlige varer En række varer opgøres efter særlige retningslinjer, bl.a. elektricitet, skibe og fly (se også *Udenrigshandel og betalingsbalance - Kilder og metoder 2012*).

Opregning til 100 pct. Danmarks Statistik opregner handlen under tærskelgrænserne i Intrastat, og for manglende indberetninger, ved hjælp af virksomhedernes angivelser i rubrik A og B på momsblanketten. Disse opregninger forde-

les på vare/landkombinationer og offentliggøres på lige fod med de indsamlede oplysninger. Den offentliggjorte statistik udgør således den totale handel.

5.1.3 Den offentliggjorte statistik

Danmarks Statistik offentliggør månedligt statistik over udenrigshandlen med varer. De primære offentliggørelsesmedier er *Statistikbanken.dk* samt *Nyt fra Danmarks Statistik*.

Vareopdeling Udenrigshandelsstatistikken på det mest detaljerede niveau opgøres på grundlag af vareopdelingen i EU's Kombinerede Nomenklatur (KN).

Ved offentliggørelser anvendes desuden forskellige varegrupperinger – FN's Standard International Trade Classification (SITC) og Broad Economic Categories (BEC), samt den danske gruppering efter produktionsgrene (KONJ).

Landefordeling For handel med ikke-EU-lande benyttes oprindelseslandet for importen, mens EU-handlen fordeles efter afsendelsesland. I eksporten benyttes kun bestemmelsesland.

Ved oprindelsesland forstås det land, i hvilket varen er fremstillet eller, hvis fremstillingen er foregået i to eller flere lande, det land, hvori den sidste egentlige forarbejdning har fundet sted. Ompakning, sortering eller blanding betragtes normalt ikke som forarbejdning.

Afsendelsesland er det land, hvorfra varerne er afsendt med Danmark som bestemmelsesland. Såfremt varen under transporten til Danmark har været genstand for opbevaring eller handelsmæssige transaktioner, der ikke vedrører med varens transport, fx opmagasinering mv., er afsendelseslandet det sidste land, hvor sådan opbevaring eller transaktion har fundet sted.

Ved bestemmelsesland forstås det sidst kendte land, som varen på eksport tidspunktet sendes til.

Værdiangivelser Værdien af udenrigshandlen offentliggøres som den såkaldte statistiske værdi. For importens vedkommende er det værdien af varen ved den danske grænse eller havn inklusiv de tjenesteomkostninger, der er forbundet med levering af varen frem til den danske grænse, fx transportomkostninger og forsikring. Denne værdi kaldes Cif-værdi (*cost, insurance, and freight*).

For eksportens vedkommende er det ligeledes værdien af varen ved det danske udførselssted inklusiv de omkostninger, der er forbundet med at transportere varen fra eksportøren til udførselsstedet på den danske grænse eller havn. Denne værdi kaldes Fob-værdien (*free on board*).

I Extrastat fremgår den statistiske værdi af de indberettede oplysninger på tolldokumentet. I Intrastat skal virksomhederne indberette fakturaværdien af deres handel til Danmarks Statistik. Den indberettede fakturaværdi korrigeres derefter af Danmark Statistik, således at der offentliggøres en estimeret statistisk værdi.

<i>Mængdeangivelser</i>	Mængden af de importerede og eksporterede varer opgøres på en hovedenhed og eventuelt på en supplerende enhed (fx styk eller liter). Hovedenheden er i langt de fleste tilfælde nettovægt uden emballage angivet i kg. For alle varekoder med supplerende mængdeangivelse er angivelsen af nettovægt frivillig.
<i>Hemmeligholdelser i den offentliggjorte statistik</i>	For enkelte varekoder sker der – af fortrolighedshensyn over for de indberettende virksomheders konkurrencesituation – indskrænkning i offentliggørelsen af oplysninger. En fortegnelse over disse varekoder findes i <i>Udenrigshandel og betalingsbalance - Kilder og metoder 2012</i> . Ved udgangen af 2011 var 46 KN-varekoder i importen og 111 i eksporten berørt af hemmeligholdelse. I alt 150 KN-varekoder var berørt. Disse tal indgår kun i udenrigshandelsstatistikken på aggregeret niveau. De hemmeligholdte varekoder udgjorde 1,6 pct. og 8,4 pct. af henholdsvis den samlede import og den samlede eksport i 2011.
<i>Indeks i varehandlen</i>	Udviklingen i udenrigshandlen kan opdeles i ændringer i mængder og priser. Danmarks Statistik offentliggør kvantumindeks og enhedsværdiindeks for udenrigshandlen med varer. Indekset for enhedsværdierne tilsigter at udtrykke den ændring i værdien af de importerede og eksporterede varer, der fremkaldes af prisændringer (ændringer i enhedsværdierne). Udover ændringer i værdien pr. enhed som følge af egentlige prisændringer påvirkes enhedsværdiindekset også af mængdeforskydninger mellem varerne samt af kvalitative ændringer af de enkelte varer. Sigtet med kvantumindekset er at udtrykke den ændring i værdien af de importerede og eksporterede varer, der fremkaldes af mængdeændringer. Udover påvirkninger som følge af forøgelse eller reduktion af de omsatte mængder påvirkes indekset også af mængdeforskydninger mellem varerne. Bytteforholdet beregnes som forholdet mellem enhedsværdiindekset i eksporten og enhedsværdiindekset i importen. Tal for bytteforholdet offentliggøres også af Danmarks Statistik.

5.1.4 Kvaliteten af statistikken

<i>Offentliggørelsestider</i>	Danmarks Statistik offentliggør inden 40 dage efter udgangen af referencemåneden aggregerede tal for varehandel med EU-lande (udvalgte lande og overordnede varegrupperinger) og detaljerede tal for varehandel med ikke-EU-lande. Inden 70 dage offentliggøres desuden detal-
-------------------------------	--

jeret statistik over EU-handlen. Dette er i overensstemmelse med kravene fra EU.

- Revision* Udenrigshandlen revideres hver måned og nye tal for tidligere måneder offentliggøres samtidig med tal for en ny måned. Ved offentliggørelsen i oktober afsluttes revisionen af det foregående år. Året efter i oktober revideres året igen, mens den endelige version af statistikken offentliggøres efter yderligere et år, samtidig med at nationalregnskabet for det pågældende år opgøres endeligt.
- Kvaliteten af statistikken* Ved de første offentliggørelser er tallene behæftet med nogen usikkerhed på grund af især Intrastat. Oplysningerne i Extrastat er generelt meget pålidelige allerede ved første offentliggørelse.

Især forsinkede eller manglende indberetninger er en kilde til usikkerhed i Intrastat. Danmarks Statistik opregner (og fordeler på vare-land kombinationer) for virksomhedernes manglende indberetninger. Særligt i de første måneder efter første offentliggørelse, erstattes disse estimater med faktiske indberetninger, hvilket bl.a. giver anledning til forskydning af handel mellem dels forskellige varer og dels mellem forskellige lande.

Beregningen af handlen for de mindste virksomheder under tærsklerne bidrager ligeledes til, at statistikken på det mest detaljerede niveau er forbundet med nogen usikkerhed.

5.2 Udenrigshandel med varer i betalingsbalancestatistikken

Både udenrigshandlen med varer og udenrigshandlen med tjenester indgår ved opgørelsen af betalingsbalancestatistikken. Men det er kun tjenestehandelsstatistikken, der opgøres specifikt efter principperne i betalingsbalancestatistikken. For varehandlens vedkommende er der i de internationale manualanbefalinger mindre forskelle mellem udenrigshandels- og betalingsbalancestatistikernes opgørelse af den internationale handel med varer.

For at kunne lægge varer og tjenester sammen – uden dobbeltregninger og mangler – er det nødvendigt at foretage nogle korrektioner i udenrigshandelsstatistikens vareimport og -eksport. Dette gøres for at supplere udenrigshandelsoplysningerne med udgifter til varer, der ikke passerer dansk grænse, fx proviantering og bunkring i udenlandsk havn. Derudover foretages der både indtægts- og udgiftskorrektioner for reparationer og returvarer. Sluttelig flyttes nogle udgifter fra varehandlen til tjenestehandlen, da en del af vareimportudgifterne efter betalingsbalancemanualen betragtes som tjenesteydelser i form af transport- og forsikringsudgifter.

Tabel 5.1 Overgang fra en varehandelsopgørelse til betalingsbalanceopgørelse. 2011

Udgifter (debit)		Indtægter (kredit)	
	mia. kr.		mia. kr.
Udenrigshandlens vareimport (cif) . .	513,1	Udenrigshandlens vareeksport (fob)	597,0
+ proviantering og bunkring	42,3	+ reparationer mv.	3,6
+ reparationer mv.	4,6	– returvarer	7,2
– returvarer	7,2		
= Import i alt (cif)	552,7		
– fragt mv. på indførslen	14,6		
= Import af varer i alt (fob)	538,1	= Eksport af varer i alt (fob)	593,4

Kilde: www.dst.dk/bopdok

5.3 Udenrigshandel med tjenester

Danmarks udenrigshandel med tjenester indsamles hovedsagligt ved en spørgeskemaundersøgelse, som suppleres med forskellige interne og eksterne opgørelser og datasæt, fx til rejsekontoen. Spørgeskemaundersøgelsen er hovedsagligt rettet mod private virksomheder, mens de andre kilder supplerer med oplysninger om husholdninger og den offentlige sektor.

Transaktionerne indberettes som indtægter hhv. udgifter for den danske virksomhed og angives fordelt på tjenesteart og partnerland. Ved udarbejdelsen af statistikken over udenrigshandel med tjenester følges EU's forordning 184/2005.

5.3.1 Indsamling af oplysninger

Indberetninger Der indsamles oplysninger månedligt fra de omkring 330 største virksomheder, mens omkring 1200 virksomheder er udvalgt i en stikprøve til at indberette årligt. De månedlige indberetninger dækker 70 pct. af tjenestehandlen, mens de 1.200 årlige indberetninger, der i princippet repræsenterer over 40.000 mindre og mellemstore virksomheder, dækker de resterende 30 pct. af tjenestehandlen. Virksomhederne i stikprøven er stratificeret efter branche og størrelse for at sikre, at alle typer af tjenester og virksomheder bliver repræsenteret i statistikken.

I princippet skal en tjenestehandel knyttes til transaktionstidspunktet, hvilket betyder at indrapporteringen er uafhængig af faktureringsdatoen – men i praksis er faktureringsdatoen dog det oftest benyttede periodiseringstidspunkt.

5.3.2 Tjenestegruppering

Manual- anbefalinger

Danmarks udenrigshandel med tjenester opgøres på grundlag af FN's tjenestehandelsnomenklatur EBOPS (Extended Balance of Payments Services Classification), som fremgår af den internationale tjenestehandelsmanual (Manual on Statistics of International Trade in Services, MSITS), der er udgivet af FN m.fl. i 2002. EBOPS er indbygget som nomenklatur i EU's forordning om betalingsbalance mv., jf. ovenfor.

EBOPS omfatter omkring 50 tjenesteposter, der kan aggregeres til forskellige niveauer. Bag EBOPS ligger nomenklaturen i IMF's betalingsbalancemanual fra 1993, som omfatter omkring 25 tjenesteposter. Denne nomenklatur blev udbygget i 1996 til et mere detaljeret niveau i et samarbejde mellem OECD og Eurostat til brug af deres medlemslande. EBOPS, der er en videreudbygning af denne fælles nomenklatur, er etableret navnlig for at imødekomme de krav om oplysninger om tjenestehandel, som følger af GATS (the General Agreement on Trade in Services).

5.3.3 Landefordeling

I indsamlingen af data om udenrigshandel med tjenester og i de supplerende kilder er handlen indberettet på samhandelsland. Udenrigshandlen med tjenester kan derfor opgøres med en geografisk fordeling, som i al væsentlighed svarer til den, der benyttes for udenrigshandel med varer.

Tjenestehandelsstatistikken viser dog ikke, i hvilket land tjenesten er endeligt anvendt, men alene det rent økonomiske mellemværende. Man kan således forestille sig, at en engelsk kunde betaler en dansk advokat for at bistå i en sag i Tyskland. Tjenesteydelsen (den juridiske bistand) foregår fysisk i Tyskland, men i økonomisk forstand foregår tjenestehandlen mellem Danmark og Storbritannien. Der findes ingen statistik over, hvor anvendelsen af tjenesteydelsen foregår. Det antages dog, bortset fra for transportydelser, at der er et stort sammenfald mellem kundens geografiske tilhørssted og det sted, hvor anvendelsen af den udførte tjenesteydelse finder sted.

6. Korttidsstatistik

*Årlige
udenrigshandels-
statistikker
tilbage til 1836*

Statistik om udenrigshandel med varer er blevet offentliggjort siden 1836. Så der kan i sagens natur ikke findes mange statistikker, der kan føres længere tilbage i tid. Det skyldes helt sikkert, at disse statistiske oplysninger har været yderst nyttige for myndighederne i deres bestræbelser på at vurdere landets vareforsyning samt ikke at forglemme toldgrundlaget.

*Kvartalsstatistik
fra 1865,
og månedlige
opgørelser fra 1910*

Statistikkenes nødvendighed kan også aflæses af, at der meget hurtigt opstod et behov for at få statistiske data så hurtigt som muligt. Allerede i 1865 påbegyndtes offentliggørelser i Handelsstatistiske Meddelelser af den kvartalsvise udenrigshandelsomsætning. Denne udvikling blev yderligere udbygget fra og med 1910, hvor de første månedsopgørelser så dagens lys.

*I dag også en
konjunkturstatistik*

I dag er statistikken over udenrigshandel med varer en vigtig konjunkturbelysende statistik, som med sine månedlige offentliggørelser er med til at belyse den aktuelle tilstand af dansk økonomi. Det samme er tilfældet for de månedlige offentliggørelser af betalingsbalancestatistikken og de kvartalsvise statistikker over udenrigshandel med tjenester. Men såvel års- som kvartals- og månedsstatistikkerne har deres styrker og deres svagheder.

*Årsstatistikkenes
styrker og svagheder*

Årsstatistikernes styrke er, at de er meget detaljerede, og at der har været tid til at kontrollere og validere de bagvedliggende indberetninger, der ligger til grund for statistikken. Derudover bliver materialet sandsynlighedsafstemt med øvrig økonomisk statistik og informationer. Ulempen er, at dette afstemnings- og kontrolarbejde tager tid at gennemføre, så den endelige årsopgørelse foreligger først sidst på det efterfølgende år.

*Månedsstatistikkenes
styrker og svagheder*

Månedsstatistikernes styrke ligger i, at man allerede 40 dage efter månedens afslutning har et relativt detaljeret overblik over hovedlinjerne i den danske udenrigshandel. Dermed giver de nyttig information til de politiske beslutningstagere om den seneste økonomiske udvikling. Svagheden i månedsstatistikkerne er, at det ikke er muligt at indsamle alle relevante oplysninger så hurtigt, hvilket gør det nødvendigt at opregne for de manglende informationer. Det er heller ikke muligt at kontrollere og validere alle indberettede oplysninger – om end der i de senere år, qua it-teknologien, er sket væsentlige forbedringer på dette område. Statistikkerne skal efter sagens natur tolkes med en vis forsigtighed ved første offentliggørelse, da erfaringen viser, at der i den efterfølgende periode sker en del revisioner – især på det detaljerede niveau.

*Kvartals-
statistikkenes
anvendelsesområde*

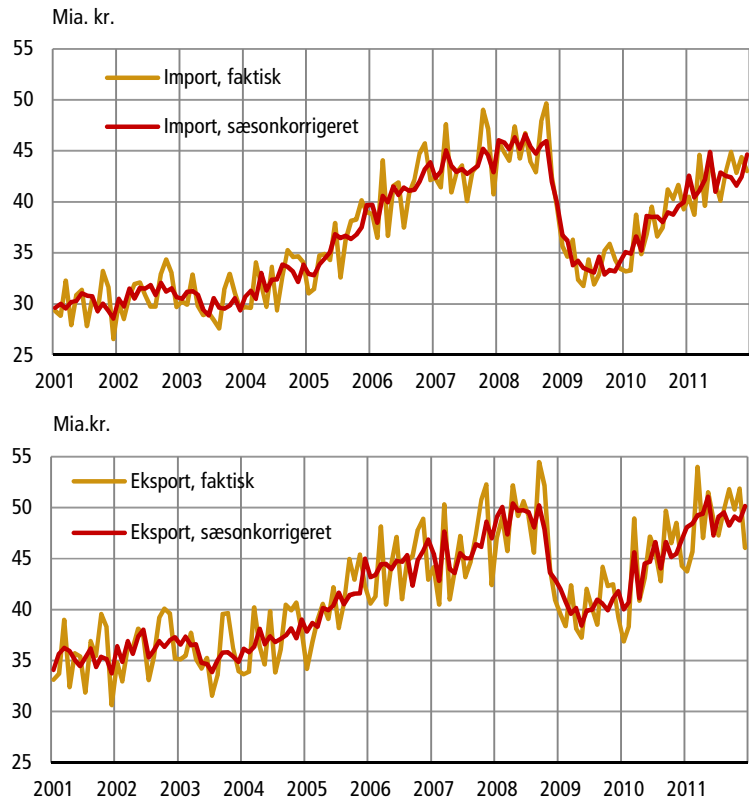
Lidt forenklet kan man sige, at kvartalsstatistikkerne indtager en mellemposition mellem års- og månedsstatistikkerne. De er meget detaljerede, og i forhold til månedsstatistikkerne er mange flere af de bagvedliggende informationer blevet kontrolleret og valideret – især for de måneder, der er ældst i kvartalet. Samtidig virker sammenlægning af tre

måneders statistikker altid udjævnende på de tilfældige – og ofte uforklarlige – månedsudsving, som alle statistikker indeholder. Dertil skal lægges, at kvartalsstatistikkerne meget ofte kan sammenlignes eller sammenstilles med anden økonomisk statistik – især nationalregnskabsstatistikkerne, som også offentliggøres kvartalsvis.

*Sæsonkorrektion
udjævner
regelmæssige
periodiske udsving*

For månedsstatistikernes vedkommende er der andre udsving end dem der kan henføres til tilfældige og uforklarlige udsving. Mange udenrigshandelsdata følger et sæsonmønster, som man ved hjælp af en sæsonkorrektion udjævner, således at det i princippet bliver den bagvedliggende konjunkturudvikling, der slår igennem i statistikken. Når man sæsonkorrigerer en statistik, vil fx en stigning i en måneds handelstal repræsentere en stigning *ud over* den stigning, man ville have kunnet forvente i den pågældende måned som følge af sæsonudsving. På samme vis vil en faktisk stigning i en måneds handelstal resultere i et fald i den sæsonkorrigerede statistikopgørelse, dersom den faktiske stigning er mindre end den forventede stigning i den pågældende måned som følge af sæsonudsving.

Figur 6.1 Faktisk og sæsonkorrigeret udenrigshandel med varer. 2001-2011

Note: Statikken er opgjort ekskl. skibe, fly og boreplatforme

Kilde: www.statistikbanken.dk/UHV1

*Ingen
sæsonkorrektion
på årsbasis*

Det giver kun mening at sæsonkorrigere måneds- og kvartalsstatistikkerne, da sæsonudsvingene forventeligt skal svinge omkring nul på årsbasis.

*Korrektion for
skibe og fly*

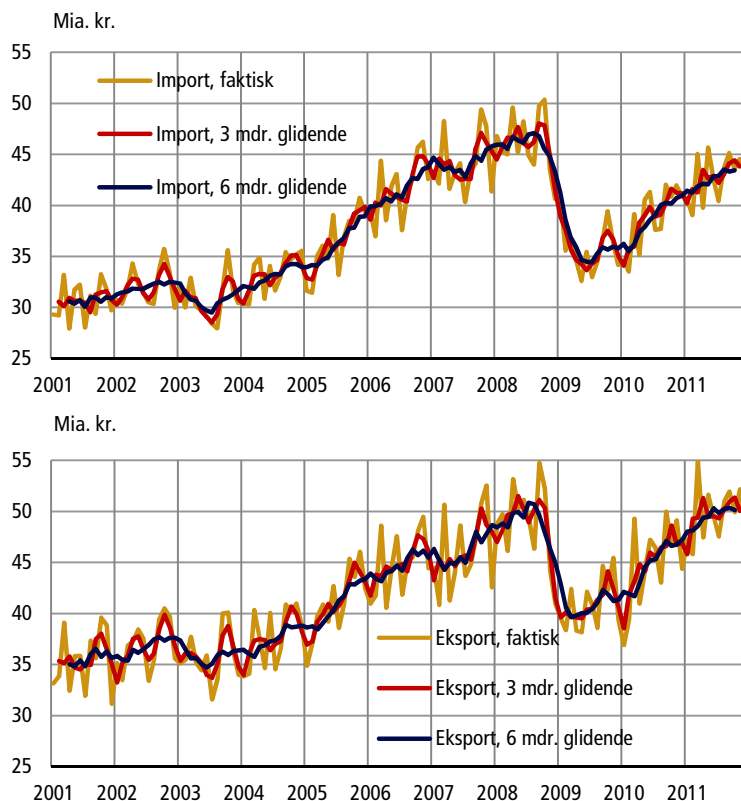
I udenrigshandelstatistikken er der en mangeårig tradition for, at der også korrigeres for import- og eksport af skibe og fly, da disse meget store import- og eksportværdier har et meget aperiodisk handelsmønster, der kan være med til at forstyrre det bagvedliggende konjunkturbillede af den danske udenrigshandel.

*Udjævning af
handelsmønstrene
er tydelige*

Figur 6.1. viser grafisk, hvilken betydning sæsonkorrektionen har på udenrigshandelstallene. Det fremgår, at der sker en betydelig udjævning af tallene ved at foretage en sæsonkorrektion. Alligevel er der stadig små udsving i kurverne, hvilket bl.a. kan henføres til nogle såkaldte aperiodiske handelsmønstre, såsom periodeforskydninger i vareleverancerne, særligt store eller små leverancer osv. En del af udenrigshandelen kan slet og ret ikke indpasses i et typisk sæsonmønster.

Figur 6.2

Forskellige glidende gennemsnit af udenrigshandel med varer. 2001-2011

Anm.: Statistikken er opgjort ekskl. Skibe, fly og boreplatforme

Kilde: www.statistikbanken.dk/UHV1

<i>Simple udjævninger af udsvingene</i>	Man behøver ikke nødvendigvis at sæsonkorrigere udenrigshandelsstatistikken for at få et bedre overblik over konjunkturerne. For at kunne danne et lidt bedre billede af konjunkturerne kan man anvende nogle meget enkle metoder. En ofte benyttet metode er, at udarbejde et glidende gennemsnit af månedstallene. I figur 6.2 er dette vist ved et tre- og seks-måneders glidende gennemsnit (hhv. kvartals- og halvårsgennemsnit). I begge tilfælde bliver de mere eller mindre tilfældige udsving i handelstallene udjævnet, samtidig med at tallene er bedre egnede til sammenligninger med andre økonomiske informationer.
<i>Hele tiden nye og opdaterede månedstal</i>	Man skal være opmærksom på, at der hele tiden kommer nye og reviderede tal for de seneste måneder. Den bedste – og mest aktuelle – måde at følge med på, er ved løbende at foretage opslag i www.statistikbanken.dk
<i>Lette opslag i Statistikbanken</i>	Der er flere opslag, der umiddelbart er lige til at gå til, og hvor man løbende kan følge med i den seneste udvikling. Det gælder statistikbanktabellerne: www.statistikbanken.dk/UHV1 www.statistikbanken.dk/UHV2 www.statistikbanken.dk/UHV3 www.statistikbanken.dk/UHT4S1 www.statistikbanken.dk/UHT4S2 www.statistikbanken.dk/BOP2 www.statistikbanken.dk/BOP3 www.statistikbanken.dk/BOP6
<i>Nyt fra Danmarks Statistik</i>	Opdaterede og kommenterede tal for både varer og tjenester, samt for betalingsbalancen kan også findes i <i>Nyt fra Danmarks Statistik</i> , hvor nye tal offentliggøres omkring den 9.-10. i hver måned.

7. Supplerende tabeller

Tabel 7.1 **Danmarks betalingsbalance**

	2007	2008	2009	2010	2011
	mia. kr.				
Indtægter	1 091,6	1 171,9	949,0	1 055,3	1 133,7
Varer (fob)	547,9	583,0	486,6	533,2	593,4
Tjenester	334,2	370,0	300,7	349,0	357,8
Transport	217,3	238,1	173,0	213,8	215,7
Søtransport	172,0	194,4	139,3	178,9	180,1
Lufttransport	20,7	20,5	18,8	18,7	19,1
Anden transport	24,6	23,2	14,9	16,3	16,5
Rejser	32,5	32,0	30,1	32,9	35,3
Øvrige tjenester	84,4	99,9	97,6	102,3	106,8
Aflønning af ansatte	4,5	6,6	6,5	6,8	6,8
Formueindkomst	183,7	188,7	130,7	144,6	151,8
Løbende overførsler	21,4	23,7	24,4	21,7	23,8
EU's institutioner	9,0	9,2	10,2	8,7	8,8
Andre	12,4	14,5	14,3	13,0	15,0
Udgifter	1 068,5	1 121,4	892,4	951,7	1 032,5
Varer (fob)	545,7	578,8	439,3	479,8	538,1
Tjenester	293,8	317,9	279,9	300,0	317,0
Transport	157,7	171,9	143,5	154,2	165,5
Søtransport	126,7	137,4	111,2	119,4	129,3
Lufttransport	10,8	12,1	16,2	16,5	17,2
Anden transport	20,2	22,4	16,1	18,3	19,0
Rejser	48,1	49,4	48,6	50,7	52,6
Øvrige tjenester	88,1	96,6	87,8	95,1	98,9
Aflønning af ansatte	16,3	20,2	18,3	16,0	16,9
Formueindkomst	162,1	152,1	101,6	102,4	105,1
Løbende overførsler	50,5	52,4	53,3	53,4	55,4
EU's institutioner	18,3	19,0	19,8	19,2	19,6
Andre	32,2	33,4	33,5	34,2	35,8
Overskud på løbende poster	23,0	50,5	56,5	103,6	101,2
Kapitaloverførsler mv. fra udlandet, netto ..	0,3	0,4	-0,3	0,5	4,7
Fordringserhvervelse, netto	23,3	50,9	56,3	104,1	105,9
+ Finansielle transaktioner	-22,5	60,6	134,3	25,9	-31,7
+ Fejl og udeladelser	-1,0	-67,1	-18,5	-103,8	-18,3
Forøgelse af valutareserven	-0,2	44,4	172,1	26,2	55,9
	pct. af BNP				
Overskud på løbende poster	1,4	2,9	3,4	5,9	5,6

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6 og Danmarks Nationalbank

Tabel 7.2 Aktiver og passiver over for udlandet (kapitalbalancen)

	2007	2008	2009	2010	2011
	mia. kr.				
Instrumenter					
Aktiver i alt	3 755,5	3 754,1	4 061,4	4 596,7	4 731,8
Aktiver i alt ekskl. reserveaktiver	3 580,9	3 529,8	3 663,0	4 166,0	4 242,1
Direkte investeringer	938,3	1 029,7	1 105,9	1 230,0	1 318,9
Porteføljainvesteringer	1 529,1	1 234,2	1 539,4	1 822,4	1 779,7
Aktier mv.	795,8	450,4	613,0	764,1	736,6
Obligationer mv.	733,3	783,9	926,4	1 058,3	1 043,1
Finansielle derivater, netto	0,0	83,2	21,4	36,9	120,7
Andre investeringer	1 113,6	1 182,7	996,4	1 076,8	1 022,9
Reserveaktiver	174,5	224,2	398,5	430,6	489,7
Passiver i alt	3 853,2	3 843,3	3 988,5	4 365,5	4 233,5
Direkte investeringer	819,5	803,0	799,4	784,6	803,9
Porteføljainvesteringer	1 545,6	1 439,8	1 709,5	1 956,7	1 916,6
Aktier mv.	422,3	241,4	347,6	520,5	449,8
Obligationer mv.	1 123,3	1 198,4	1 361,9	1 436,2	1 466,8
Andre investeringer	1 488,0	1 600,5	1 479,5	1 624,2	1 513,0
Sektorer					
Aktiver i alt	3 755,5	3 754,1	4 061,4	4 596,7	4 731,8
Private selskaber og husholdninger ...	2 240,1	2 182,5	2 486,1	2 932,7	3 072,2
Offentlig forvaltning og service	22,1	23,8	29,7	34,6	37,8
Monetære og finansielle institutioner ..	1 317,3	1 322,2	1 145,8	1 197,1	1 130,3
Danmarks Nationalbank	175,9	225,6	399,9	432,2	491,5
Passiver i alt	3 853,2	3 843,3	3 988,5	4 365,5	4 233,5
Private selskaber og husholdninger ...	1 504,3	1 413,5	1 548,1	1 751,0	1 659,4
Offentlig forvaltning og service	182,2	238,6	266,7	285,0	377,8
Monetære og finansielle institutioner ..	2 161,5	2 070,4	2 168,7	2 324,9	2 191,5
Danmarks Nationalbank	5,2	120,8	5,0	4,6	4,7
Nettoaktiver i alt (aktiver - passiver)	-97,7	-89,3	73,0	231,2	498,4
Private selskaber og husholdninger ...	735,8	769,0	938,0	1 181,7	1 412,8
Offentlig forvaltning og service	-160,0	-214,8	-237,0	-250,4	-340,0
Monetære og finansielle institutioner ..	-844,2	-748,2	-1 022,9	-1 127,8	-1 061,2
Danmarks Nationalbank	170,7	104,7	394,9	427,7	486,8
	pct. af BNP				
Nettoaktiver i alt	-5,8	-5,1	4,4	13,1	27,8

Kilde: Danmarks Nationalbank

Tabel 7.3 Danmarks udenrigshandel med varer – oversigt

	2007	2008	2009	2010	2011
	mio. kr.				
Import i alt	528 959	553 294	429 697	465 509	513 443
Eksport i alt	551 637	586 893	490 067	537 659	597 036
Handelsbalance	22 678	33 599	60 370	72 150	83 593
Transaktionstyper					
EU-handel - import i alt	388 295	397 188	299 540	326 010	360 974
Almindelig import	383 515	392 385	296 143	322 020	356 413
Returvarer	1 622	1 467	1 301	1 368	2 034
Forarbejdning	3 158	3 335	2 096	2 602	2 328
Oplæggelse af varer på lagre	0	0	0	0	17
Andet	0	0	0	20	182
Ikke-EU-handel - import i alt	140 664	156 106	130 157	139 499	152 469
Almindelig import	120 570	134 198	113 267	114 732	123 732
Returvarer	2 657	2 539	2 941	2 797	3 142
Forarbejdning	4 108	4 088	3 560	5 391	5 902
Oplæggelse af varer på lagre	13 329	15 281	10 387	16 579	19 693
Toldindtægter	3 305	3 180	9 215	16 596	23 984
Branchefordelt udenrigshandel - import i alt ..	528 959	553 294	429 697	465 509	513 443
Råstofudvinding	1 585	1 499	1 389	1 688	1 442
Fremstillingsvirksomhed	125 463	134 588	100 712	112 519	137 560
Heraf: fremstilling af næringsmidler	22 335	24 501	19 679	22 655	39 747
kemisk industri	12 142	13 339	11 820	13 202	14 676
maskinindustri	16 826	16 921	10 731	12 887	15 340
El-, gas-, varme- og vandforsyning	3 749	5 821	5 202	4 898	6 964
Bygge og anlæg	1 658	1 885	1 658	1 450	1 721
Handel- og reparationsvirksomhed	294 080	294 734	222 888	242 005	253 713
Heraf: handel med biler mv.	42 255	36 375	21 669	26 654	31 610
Hoteller og restauranter	146	147	122	142	152
Transport mv.	11 749	13 286	16 831	6 346	8 150
Finansering og forsikring	828	1 012	619	525	647
Fast ejendom og forretningsservice	13 722	13 722	12 092	13 096	14 377
Heraf: IT-Service	3 668	3 059	3 976	4 803	5 167
Øvrige	75 980	86 601	68 183	82 840	88 717
	1995 = 100				
Indeks - import					
Enhedsværdiindeks	122	123	115	117	122
Kvantumindeks	181	173	144	156	170

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC42 og særkørsel

Tabel 7.3 (fortsat) Danmarks udenrigshandel med varer – oversigt

	2007	2008	2009	2010	2011
	mio. kr.				
Transaktionstyper					
EU-handel - eksport i alt	378 910	401 158	322 337	345 691	381 754
Almindelig eksport	370 238	391 699	316 200	339 715	373 897
Returvarer	2 431	2 128	1 801	1 444	1 739
Forarbejdning	3 038	3 366	2 513	1 836	2 094
Proviering/bunkring	3 203	3 965	1 823	2 286	3 413
Andet	0	0	0	410	611
Ikke-EU-handel - eksport i alt	172 727	185 735	167 730	191 968	215 282
Almindelig eksport	161 832	173 274	155 903	179 551	199 154
Returvarer	81	92	97	119	308
Forarbejdning	7 796	9 546	9 245	10 066	12 961
Proviering/bunkring	3 018	2 823	2 485	2 232	2 860
Eksportsstøtte	600	534	338	134	31
Branchefordelt udenrigshandel - eksport i alt	551 637	586 893	490 067	537 659	597 036
Råstofudvinding	30 919	34 486	23 647	27 010	33 178
Fremstillingsvirksomhed	294 660	306 480	261 089	276 114	308 137
Heraf: fremstilling af næringsmidler	66 370	69 659	64 655	69 905	82 805
kemisk industri	41 083	42 027	42 396	47 251	50 234
maskinindustri	50 031	51 209	36 057	40 953	44 434
El-, gas-, varme- og vandforsyning	3 099	3 848	2 090	7 322	4 566
Bygge og anlæg	642	609	587	578	645
Handel og reparationsvirksomhed	152 023	156 941	135 764	149 306	155 291
Heraf: handel med biler mv.	8 629	8 596	7 520	6 602	8 104
Hoteller og restauranter	42	29	22	31	29
Transport mv.	5 787	8 431	5 883	3 075	3 813
Finansiering og forsikring	64	207	92	106	185
Fast ejendom og forretningservice	12 150	14 049	13 099	14 416	15 928
Heraf: IT-Service	1 531	1 708	1 541	1 172	1 264
Øvrige	52 250	61 812	47 794	59 700	75 264
	1995 = 100				
Indeks - eksport					
Enhedsværdiindeks	119	123	116	121	125
Kvantumindeks	169	167	149	157	167
Bytteforholdet	98	100	101	103	103

 Kilde: www.statistikbanken.dk/KONJ42 og særkørsel

Tabel 7.4

Udenrigshandel med varer fordelt på SITC-grupper

		Import		Eksport		Handelsbalance	
		2010	2011	2010	2011	2010	2011
		mio. kr.					
I alt		465 509	513 443	537 659	597 036	72 150	83 593
0 Næringsmidler og levende dyr i alt		51 346	56 279	92 512	98 209	41 166	41 930
00 Levende dyr		170	241	4 696	4 861	4 526	4 620
01 Kød og kødvarer		7 967	8 669	29 584	31 158	21 617	22 489
02 Mejeriprodukter og fugleæg		4 387	4 789	14 795	15 520	10 408	10 731
03 Fisk, krebsdyr, bløddyr og varer deraf		10 070	10 893	15 148	16 341	5 078	5 448
04 Korn og kornvarer		4 223	4 909	6 299	6 782	2 076	1 874
05 Frugt og grøntsager		8 892	9 214	2 830	3 196	- 6 062	- 6 018
06 Sukker, sukkerprodukter og honning		1 449	1 761	2 349	2 153	900	391
07 Kaffe, te, kakao, chokolade, krydderier		3 347	3 961	1 333	1 421	- 2 014	- 2 540
08 Foderstoffer (undtagen umalet korn)		7 857	8 670	5 684	6 209	- 2 173	- 2 460
09 Diverse næringsmidler i.a.n.		2 984	3 172	9 794	10 567	6 810	7 395
1 Drikkevarer og tobak i alt		6 285	6 459	5 950	5 748	- 335	- 711
11 Drikkevarer		5 587	5 634	4 391	4 412	- 1 196	- 1 222
12 Tobak og tobaksvarer		698	825	1 559	1 336	862	511
2 Råstoffer, ikke spiselige i alt		14 202	16 084	23 944	27 424	9 743	11 340
21 Huder, skind og pelskind, uberedte		1 509	1 788	7 571	8 889	6 062	7 101
22 Olieholdige frø og frugter		1 339	1 387	274	718	- 1 065	- 670
23 Gummi, rå, herunder syntetisk og regenereret		278	303	174	168	- 103	- 135
24 Træ og kork		4 530	5 392	943	1 010	- 3 587	- 4 381
25 Papirmasse og papiraffald		450	440	731	840	282	400
26 Tekstilfibre og affald		204	278	974	1 186	770	908
27 Gødningsstoffer og mineraler, rå		1 159	1 362	811	771	- 347	- 591
28 Malme og metalaffald		572	752	5 106	5 994	4 534	5 242
29 Animalske og vegetabiliske materialer, rå, i.a.n.		4 161	4 382	7 359	7 847	3 198	3 465
3 Mineral. brændsels- og smørestoffer i alt		38 764	53 478	52 400	60 849	13 636	7 371
32 Kul, koks og briketter		2 564	4 558	52	125	- 2 512	- 4 434
33 Rå mineralolier og produkter deraf		32 824	43 374	41 078	52 111	8 254	8 737
34 Gas		304	1 763	7 084	4 993	6 780	3 230
35 Elektrisk strøm		3 072	3 781	4 186	3 619	1 113	- 162
4 Anim. og veg. olier, fedtstoffer, voks i alt		3 174	4 202	2 818	3 723	- 356	- 479
41 Animalske olier og fedtstoffer		927	1 348	1 266	1 930	339	582
42 Veg. olier og fedtstoffer, rå el. delvis bearb.		1 614	2 077	1 238	1 453	- 375	- 624
43 Anim. el. veg. olier mv. bearbejdede; voks		633	777	313	340	- 320	- 437
5 Kemikalier og kemiske produkter i alt		53 314	59 115	86 551	94 698	33 236	35 583
51 Organiske kemikalier		5 025	5 576	10 136	9 720	5 111	4 144
52 Uorganiske kemikalier		2 373	2 614	792	902	- 1 580	- 1 712
53 Farve- og garvestoffer		3 099	3 524	3 323	3 503	224	- 21
54 Medicinske og farmaceutiske produkter		18 883	20 548	50 397	56 268	31 514	35 721
55 Flygtige olier, parfume, toilet- og rensemidler		4 660	4 790	4 183	4 470	- 477	- 320
56 Gødningsstoffer, bearbejdede		1 253	1 853	157	331	- 1 096	- 1 521
57 Plast, ubearbejdet		7 362	8 449	1 448	1 531	- 5 915	- 6 918
58 Plast, bearbejdet		5 335	5 820	4 720	5 113	- 615	- 706
59 Kemiske materialer og produkter i.a.n.		5 325	5 941	11 395	12 857	6 070	6 916

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

Tabel 7.4 (fortsat) Udenrigshandel med varer fordelt på SITC-grupper

		Import		Eksport		Handelsbalance	
		2010	2011	2010	2011	2010	2011
		mio. kr.					
6	Bearb.varer,hovedsagelig halvfabrikata i alt	66 580	74 935	49 161	56 807	- 17 419	- 18 128
61	Læder og lædervarer i.a.n.; beredte pelsskind	505	545	442	465	- 63	- 79
62	Gummi, bearbejdet, i.a.n.	3 920	4 153	1 144	1 276	- 2 776	- 2 877
63	Træ- og korkvarer, undt. møbler	4 612	4 655	3 307	3 261	- 1 305	- 1 394
64	Papir, pap; varer af papir, pap og papirmasse	9 719	10 475	5 060	5 507	- 4 659	- 4 968
65	Tekstilgarn, tekstilstof og tekstilvarer	6 586	7 296	5 495	5 756	- 1 091	- 1 539
66	Varer af ikke-metalliske mineraler i.a.n.	6 488	6 774	6 458	6 949	- 30	175
67	Jern og stål	13 488	17 333	6 832	8 698	- 6 656	- 8 636
68	Ikke jernholdige metaller	5 961	6 683	2 904	3 457	- 3 057	- 3 226
69	Metalvarer i.a.n.	15 301	17 020	17 519	21 437	2 218	4 417
7	Maskiner og transportmidler i alt	145 393	152 010	133 379	149 460	- 12 013	- 2 550
71	Kraftmaskiner og motorer	7 946	7 436	21 376	21 738	13 430	14 303
72	Specialmaskiner til forskellige industrier	9 781	12 035	17 901	19 093	8 120	7 058
73	Maskiner til metalbearbejdning	882	1 020	1 129	1 239	247	218
74	Maskiner og -tilbehør til industrien i.a.n.	23 208	24 317	35 919	38 730	12 710	14 413
75	Kontormaskiner; databehandlingsmaskiner	17 182	18 575	8 582	9 158	- 8 600	- 9 417
76	App. til telekomm., lydoptagelse/gengivelse	17 583	19 042	9 721	10 395	- 7 862	- 8 647
77	Elektriske maskiner og app. i.a.n., tilbehør	24 667	26 478	19 949	21 852	- 4 718	- 4 627
78	Køretøjer	27 344	33 190	11 909	14 874	- 15 434	- 18 316
79	Andre transportmidler	16 800	9 917	6 894	12 381	- 9 906	2 465
8	Bearbejdede varer i.a.n. i alt	80 372	83 612	84 211	91 232	3 839	7 621
81	Bygge-, sanitets-, varme- og belysningsartikler	3 037	3 251	2 220	2 838	- 818	- 413
82	Møbler og dele dertil	8 445	8 469	11 501	11 880	3 056	3 412
83	Rejseartikler, kuffertyr, tasker o.l.	1 309	1 425	546	643	- 763	- 783
84	Beklædningsgenstande og -tilbehør	24 213	25 952	20 846	23 515	- 3 367	- 2 437
85	Fodtøj	5 314	5 682	3 877	3 835	- 1 438	- 1 846
87	Tekniske og videnskabelige instrumenter i.a.n.	10 314	10 458	15 531	16 959	5 217	6 501
88	Fotografiske og optiske artikler i.a.n.; ure	2 697	2 813	1 652	1 733	- 1 045	- 1 080
89	Diverse forarbejdede varer i.a.n.	25 042	25 563	28 039	29 829	2 997	4 266
9	Diverse varer og transaktioner i.a.n. i alt	6 080	7 270	6 732	8 886	652	1 616
93	Varer, ikke klassificeret efter art	5 981	7 154	6 668	8 594	687	1 440
96	Mønter	5	6	1	1	- 5	- 5
97	Guld, ubearbejdet, halvfabrikata og affald	94	110	64	291	- 30	181

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

Tabel 7.5 Udenrigshandel med varer og tjenester fordelt på landegrupper

	Varer		Tjenester		Varer og tjenester	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Import:	mio. kr.					
Alle lande¹	465 509	513 443	300 037	316 991	779 852	855 068
EU-27	326 010	360 974	158 268	172 717	491 348	545 248
ØMU-lande	207 609	228 169	95 502	104 991	305 885	338 412
EFTA	24 056	28 988	23 510	26 252	46 971	53 876
OECD	374 583	414 386	230 313	245 529	613 854	678 984
G8	180 846	203 140	123 496	131 894	311 703	349 645
BRIK	49 625	56 084	15 180	18 076	62 117	71 116
Europa	363 619	409 340	189 350	208 129	558 671	626 660
Afrika	3 526	3 941	14 211	12 578	17 506	16 371
Nordamerika	19 793	19 437	38 867	37 169	63 264	65 833
Syd- og Mellemamerika	10 186	10 848	9 981	11 098	20 091	21 675
Asien	66 510	67 142	43 365	44 616	114 382	118 290
Oceanien	1 695	2 505	4 251	3 372	5 925	6 023
Eksport:	mio. kr.					
Alle lande¹	537 659	597 036	348 987	357 844	882 174	951 238
EU-27	345 691	381 754	162 727	163 277	505 859	543 217
ØMU-lande	201 934	215 985	94 236	92 906	294 388	306 512
EFTA	41 396	46 703	38 986	39 728	80 231	86 520
OECD	452 076	494 679	271 245	278 775	717 439	769 488
G8	232 137	256 897	134 758	141 268	364 393	396 442
BRIK	28 994	35 023	27 812	30 445	56 787	65 459
Europa	406 365	450 972	211 221	213 649	614 960	662 946
Afrika	6 582	7 732	8 425	8 492	14 928	16 150
Nordamerika	45 085	47 128	50 853	53 478	94 794	99 317
Syd- og Mellemamerika	13 198	13 559	14 393	14 358	27 496	27 603
Asien	60 192	69 512	54 459	58 866	114 327	128 123
Oceanien	6 139	7 982	7 005	7 232	12 993	15 091
Balance:	mio. kr.					
Alle lande¹	72 150	83 593	48 949	40 853	102 322	96 170
EU-27	19 681	20 780	4 459	-9 440	14 511	-2 031
ØMU-lande	-5 675	-12 184	-1 265	-12 086	-11 497	-31 900
EFTA	17 341	17 716	15 476	13 476	33 260	32 643
OECD	77 493	80 293	40 932	33 246	103 586	90 503
G8	51 291	53 757	11 262	9 373	52 693	46 799
BRIK	-20 631	-21 061	12 631	12 369	-5 329	-5 657
Europa	42 746	41 631	21 871	5 520	56 290	36 286
Afrika	3 056	3 791	-5 786	-4 086	-2 578	-221
Nordamerika	25 292	27 691	11 987	16 309	31 530	33 485
Syd- og Mellemamerika	3 012	2 711	4 412	3 260	7 405	5 927
Asien	-6 317	2 369	11 094	14 250	-55	9 833
Oceanien	4 444	5 478	2 754	3 860	7 068	9 067

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y og www.statistikbanken.dk/BOP6

Anm.: Ved sammenlægningen af varer og tjenester er det ikke muligt fuldt ud at tage højde for forskellene i afgrænsningen mellem varer og tjenester, jf. afsnit 5.2.

¹ Inkl. Internationale organisationer og ufordelt handel.

Tabel 7.6

Udenrigshandel med varer fordelt på EU-lande

	Import		Eksport		Handelsbalance	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011
	mio. kr.					
EU-27 i alt	326 010	360 974	345 691	381 754	19 681	20 780
Belgien	14 963	16 317	7 434	8 205	- 7 529	- 8 112
Bulgarien	391	620	527	550	136	- 70
Cypern	169	201	414	702	245	501
Estland	1 479	1 716	1 194	1 320	- 285	- 396
Finland	7 685	8 728	12 873	13 754	5 187	5 027
Frankrig	15 102	16 906	21 914	23 015	6 813	6 109
Grækenland	1 013	930	3 076	3 257	2 062	2 326
Irland	5 449	5 693	5 629	5 184	180	- 508
Italien	16 046	17 840	15 088	16 537	- 958	- 1 303
Letland	1 745	2 280	1 183	1 518	- 563	- 762
Litauen	2 920	2 819	1 815	2 615	- 1 105	- 204
Luxembourg	759	924	296	346	- 463	- 578
Malta	75	85	296	259	222	174
Nederlandene	33 220	36 233	23 774	26 832	- 9 446	- 9 401
Polen	13 927	15 738	13 023	15 719	- 904	- 19
Portugal	2 055	2 167	2 136	1 945	82	- 222
Rumænien	686	1 028	1 651	2 135	965	1 107
Slovakiet	1 903	2 230	1 672	1 993	- 231	- 237
Slovenien	1 329	1 348	521	510	- 808	- 838
Spanien	6 452	7 409	12 661	13 412	6 210	6 003
Storbritannien	27 786	31 937	43 512	55 997	15 726	24 060
Sverige	62 258	68 336	72 254	75 649	9 996	7 313
Tjekkiske Republik	5 342	6 175	4 955	5 698	- 386	- 476
Tyskland	95 599	104 762	89 113	94 803	- 6 485	- 9 959
Ungarn	3 346	3 873	3 010	3 279	- 336	- 593
Østrig	4 311	4 679	3 841	3 910	- 470	- 769
Uoplyst land EU	-	-	1 828	2 608	1 828	2 608

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

Tabel 7.7

Udenrigshandel med varer fordelt på udvalgte lande udenfor EU

	Import		Eksport		Handelsbalance	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011
	mio. kr.					
Argentina	2 879	3 124	855	1 149	- 2 024	- 1 975
Australien	750	1 388	4 767	6 850	4 017	5 463
Brasilien	2 640	2 622	3 186	4 614	546	1 992
Canada	2 405	2 201	6 823	6 337	4 417	4 136
Forenede Arabiske Emirater	736	487	2 200	2 353	1 464	1 866
Færøerne	1 048	998	2 317	2 348	1 269	1 350
Grønland	2 265	2 488	2 949	3 083	684	595
Hongkong	1 053	946	8 022	9 165	6 969	8 219
Indien	4 117	5 320	2 698	3 202	- 1 419	- 2 117
Indonesien	1 256	1 512	807	617	- 449	- 896
Japan	2 215	2 882	10 653	10 438	8 438	7 556
Kina	36 297	36 277	13 390	15 143	- 22 907	- 21 134
Malaysia	1 544	1 415	947	1 128	- 596	- 287
Norge	18 698	23 592	34 368	38 891	15 670	15 299
Rusland	6 571	11 865	9 720	12 064	3 149	198
Schweiz	4 777	4 742	5 084	5 659	307	917
Sydafrika	908	1 259	1 397	1 627	489	368
Sydkorea	2 642	2 093	3 864	3 876	1 222	1 783
Taiwan	2 768	2 752	1 510	1 663	- 1 258	- 1 089
Thailand	4 254	4 011	1 385	1 423	- 2 869	- 2 588
USA	15 123	14 748	35 313	37 708	20 191	22 960

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

Tabel 7.8 Udenrigshandel med varer, kvantumindeks

1995 = 100	2007	2008	2009	2010	2011
Hele importen¹	181	173	144	156	170
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i landbrug og gartneri	113	144	107	115	140
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i bygge- og anlægsvirksomhed	221	210	154	167	189
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i øvrige byerhverv	171	152	120	132	142
Brændselsstoffer, smørestoffer, elektricitet	90	115	111	110	119
Maskiner og andet kapitaludstyr (undt. bore- og produktionsplatforme)	218	196	158	173	193
Transportmidler (undt. skibe over 250 BT og fly)	193	177	107	130	156
Varer fortrinsvis til direkte forbrug	202	208	189	207	218
Hele eksporten^{1,2}	169	167	149	157	167
Animalske landbrugsprodukter	131	133	131	137	142
Vegetabiliske landbrugsprodukter	85	80	82	95	94
Kød- og mælkekonserver	77	77	84	93	94
Industriprodukter (undt. kød- og mælkekonserver, skibe mv.)	189	187	164	176	195
Fisk, krebsdyr og bløddyr	104	102	89	92	91
Rå pelsskind	148	183	196	224	215
Brændselsstoffer, smørestoffer, elektricitet	179	173	160	149	136

¹ Skibe over 250BT, fly, bore- og produktionsplatforme samt fortrolige forsendelser (forsvarsmateriel mv.) og varer ikke klassificeret efter art er ikke medtaget i beregningerne.

² Ved beregning af indeks for eksporten samt bytteforholdet er eksportværdien ikke korrigeret for restitutioner og udligningsbeløb, der udbetales eller opkræves af fødevarerministeriets EU-direktorat.

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC42
og www.statistikbanken.dk/KONJ42

Tabel 7.9 Udenrigshandel med varer, enhedsværdiindeks

1995 = 100	2007	2008	2009	2010	2011
Hele importen	122	123	115	117	122
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i landbrug og gartneri	140	147	141	146	139
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i bygge- og anlægsvirksomhed	107	110	108	103	103
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i øvrige byerhverv	120	119	112	111	113
Brændselsstoffer, smørestoffer, elektricitet	306	373	262	327	414
Maskiner og andet kapitaludstyr (undt. bore- og produktionsplatforme)	110	104	102	102	104
Transportmidler (undt. skibe over 250 BT og fly)	117	117	115	111	113
Varer fortrinsvis til direkte forbrug	111	111	108	108	111
Hele eksporten	119	123	116	121	125
Animalske landbrugsprodukter	103	109	105	106	109
Vegetabiliske landbrugsprodukter	128	134	125	125	140
Kød- og mælkekonserver	126	135	114	128	136
Industriprodukter (undt. kød- og mælkekonserver, skibe mv.)	107	107	105	106	106
Fisk, krebsdyr og bløddyr	120	120	118	127	135
Rå pelsskind	132	143	114	177	216
Brændselsstoffer, smørestoffer, elektricitet	358	459	324	403	513

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC42 og www.statistikbanken.dk/KONJ42

Tabel 7.10

Udenrigshandel med varer, bytteforholdet

1995 = 100	2007	2008	2009	2010	2011
Enhedsværdiindeks for eksporten	119	123	116	121	125
Enhedsværdiindeks for importen	122	123	115	117	122
Bytteforholdet	98	100	101	103	103

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC42 , www.statistikbanken.dk/KONJ42 og www.statistikbanken.dk/BYT22

Tabel 7.11

Danmarks markedsandel i udvalgte landes og landegrupperes vareimport

Andel i pct.	2007	2008	2009	2010	2011
Frankrig	0,68	0,64	0,71	0,71	0,63
Italien	0,64	0,61	0,75	0,58	0,55
Nederlandene	0,93	0,93	0,96	0,73	0,81
Norge	6,39	6,77	6,74	6,21	6,32
Polen	1,48	1,38	1,53	1,34	1,40
Rusland	0,80	0,68	0,80	0,70	0,72
Storbritannien	1,06	1,14	1,13	1,06	1,43
Sverige	9,08	9,35	8,96	8,27	8,10
Tyskland	1,57	1,65	1,75	1,48	1,45
Japan	0,33	0,32	0,40	0,33	0,28
Kina	0,19	0,23	0,23	0,19	0,16
USA	0,31	0,30	0,36	0,31	0,31
EU-15	1,22	1,25	1,29	1,16	1,19
EU-27	1,19	1,21	1,26	1,13	1,15

Kilde: Databankerne COMEXT fra EUROSTAT og COMTRADE fra FN.

Anm.: Andel = 100 x vareimport fra Danmark / total vareimport

Tabel 7.12 Forsyningsbalance for varer

	Dansk produktion	Import	Tilgang	Eksport	Indenlandsk forsyning
	— mio. kr. —				
2008 i alt	634 064	539 434	1 173 499	581 010	592 488
Næringsmidler og levende dyr	112 483	53 770	166 253	90 680	75 573
Drikkevarer og tobak	14 742	6 655	21 397	5 990	15 407
Råstoffer, ikke spiselige (undt brændsel)	11 082	14 802	25 884	20 308	5 577
Mineral, brændsels- og smørestoffer o.l.	94 387	41 598	135 985	56 784	79 201
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	3 663	3 495	7 158	2 892	4 266
Kemikalier og kemiske produkter	63 912	59 247	123 159	75 161	47 998
Bearb. varer, hovedsagelig halvfabrikata	89 814	91 039	180 853	63 760	117 093
Maskiner og transportmidler	129 594	172 181	301 775	149 745	152 031
Bearbejdede, varer i.a.n.	89 913	82 010	171 923	86 310	85 613
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	-	4 988	4 988	10 046	-5 058
2009 i alt	498 694	419 300	917 994	491 300	426 694
Næringsmidler og levende dyr	103 982	47 625	151 608	84 592	67 015
Drikkevarer og tobak	14 303	6 328	20 631	5 831	14 799
Råstoffer, ikke spiselige (undt brændsel)	4 614	11 741	16 355	16 574	- 219
Mineral, brændsels- og smørestoffer o.l.	56 723	27 970	84 693	38 299	46 394
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	2 740	2 745	5 485	2 318	3 168
Kemikalier og kemiske produkter	59 363	50 751	110 114	75 267	34 848
Bearb. varer, hovedsagelig halvfabrikata	68 998	60 688	129 685	49 209	80 476
Maskiner og transportmidler	103 749	127 224	230 973	121 567	109 406
Bearbejdede, varer i.a.n.	65 921	71 837	137 759	77 614	60 145
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	-	5 701	5 701	7 368	-1 668
2010 i alt	525 767	453 023	978 791	532 780	446 010
Næringsmidler og levende dyr	106 082	51 346	157 428	92 512	64 916
Drikkevarer og tobak	13 873	6 285	20 157	5 950	14 208
Råstoffer, ikke spiselige (undt brændsel)	7 194	14 202	21 396	23 944	-2 548
Mineral, brændsels- og smørestoffer o.l.	83 768	38 764	122 533	52 400	70 133
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	3 513	3 174	6 687	2 818	3 869
Kemikalier og kemiske produkter	67 711	53 314	121 026	86 551	34 475
Bearb. varer, hovedsagelig halvfabrikata	64 484	66 580	131 064	49 161	81 902
Maskiner og transportmidler	108 015	132 906	240 922	128 501	112 421
Bearbejdede, varer i.a.n.	71 125	80 372	151 497	84 211	67 286
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	0	6 080	6 081	6 732	- 652
2011 i alt	578 845	507 825	1 086 670	587 368	499 302
Næringsmidler og levende dyr	110 063	56 279	166 343	98 209	68 133
Drikkevarer og tobak	12 416	6 459	18 875	5 748	13 127
Råstoffer, ikke spiselige (undt brændsel)	7 887	16 084	23 971	27 424	-3 453
Mineral, brændsels- og smørestoffer o.l.	105 334	53 478	158 812	60 849	97 963
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	4 336	4 202	8 538	3 723	4 814
Kemikalier og kemiske produkter	72 379	59 113	131 494	94 698	36 796
Bearb. varer, hovedsagelig halvfabrikata	71 022	74 935	145 957	56 807	89 150
Maskiner og transportmidler	120 927	146 392	267 319	139 792	127 527
Bearbejdede, varer i.a.n.	74 480	83 612	158 092	91 232	66 859
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	0	7 270	7 270	8 886	-1 626

Kilde: Særkørsel

Tabel 7.13

Danmarks udenrigshandel med tjenester - eksport

	2007	2008	2009	2010	2011
	mia. kr.				
I alt	334,2	370,0	300,7	349,0	357,8
Transport	217,3	238,1	173,0	213,8	215,7
Søtransport	172,0	194,4	139,3	178,9	180,1
Lufttransport	20,7	20,5	18,8	18,7	19,1
Anden transport (end sø- og luft)	24,6	23,2	14,9	16,3	16,5
Rejser	32,5	32,0	30,1	32,9	35,3
Kommunikationstjenester	5,2	4,5	3,3	3,0	3,4
Bygge- og anlægstjenester	1,5	1,3	1,9	2,1	1,8
Forsikringstjenester	1,7	2,3	1,9	1,4	1,4
Finansielle tjenester	1,2	2,7	3,2	3,6	3,9
Data- og informationstjenester	7,3	8,1	9,2	11,5	10,1
Royalties og licenser	11,0	14,1	15,6	12,4	14,1
Andre forretningstjenester	49,9	59,0	53,3	57,9	64,6
Audiovisuelle tjenester	1,5	1,3	1,8	1,6	1,2
Tjenester ifm. uddannelse, sundhed, kultur og rekreation	1,1	1,5	1,6	1,7	1,8
Offentlige tjenester	4,0	5,1	5,7	7,0	4,4

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

Tabel 7.14

Danmarks udenrigshandel med tjenester – import

	2007	2008	2009	2010	2011
	mia. kr.				
I alt	293,8	317,9	279,9	300,0	317,0
Transport	157,7	171,9	143,5	154,2	165,5
Søtransport	126,7	137,4	111,2	119,4	129,3
Lufttransport	10,8	12,1	16,2	16,5	17,2
Anden transport (end sø- og luft)	20,2	22,4	16,1	18,3	19,0
Rejser	48,1	49,4	48,6	50,7	52,6
Kommunikationstjenester	4,8	4,7	3,7	3,6	4,4
Bygge- og anlægstjenester	0,9	1,4	4,1	4,2	3,2
Forsikringstjenester	3,2	1,3	3,1	3,9	1,7
Finansielle tjenester	1,3	1,7	2,0	2,3	1,9
Data- og informationstjenester	8,8	10,2	9,0	11,1	11,5
Royalties og licenser	7,4	8,9	9,4	9,7	9,8
Andre forretningstjenester	46,9	54,1	44,1	46,6	56,1
Audiovisuelle tjenester	7,4	7,1	4,3	4,4	3,6
Tjenester ifm. uddannelse, sundhed, kultur og rekreation	1,6	1,9	1,8	1,6	2,0
Offentlige tjenester	5,9	5,3	6,4	7,7	4,7

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

Tabel 7.15

Udenrigshandel med tjenester fordelt på EU-lande

	Eksport		Import		Balance	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011
	mio. kr.					
EU-27 i alt	162 727	163 277	158 268	172 717	4 459	-9 440
Belgien	7 459	6 945	4 279	4 812	3 179	2 133
Bulgarien	514	476	600	526	-87	-50
Cypern	567	575	944	631	-378	-56
Estland	621	591	514	644	108	-53
EU-institutioner	1 165	1 075	9	19	1 157	1 057
Finland	6 999	6 890	2 826	3 253	4 173	3 637
Frankrig og Monaco	10 212	9 620	8 828	9 764	1 384	-144
Grækenland	1 821	1 876	3 812	3 984	-1 991	-2 107
Irland	2 213	2 771	2 611	2 725	-398	46
Italien	7 139	7 291	8 397	8 924	-1 258	-1 632
Letland	949	1 023	806	904	143	119
Litauen	1 214	1 192	1 155	1 305	60	-112
Luxembourg	947	922	912	905	35	17
Malta	212	379	322	239	-110	141
Nederlandene	11 739	10 525	9 573	10 820	2 166	-295
Polen	3 497	3 947	2 788	3 013	709	935
Portugal	1 052	1 035	1 030	1 145	22	-111
Rumænien	471	462	302	424	169	38
Slovakiet	513	497	630	617	-117	-120
Slovenien	356	311	175	192	180	118
Spanien	7 155	6 084	10 752	10 729	-3 598	-4 646
Storbritannien	21 795	21 053	23 792	26 623	-1 996	-5 570
Sverige	35 768	38 018	29 884	31 817	5 884	6 201
Tjekkiske Republik	1 070	996	2 192	1 596	-1 121	-599
Tyskland	33 850	34 902	37 937	43 846	-4 087	-8 945
Ungarn	1 425	1 536	725	856	700	680
Østrig	2 003	2 282	2 471	2 405	-468	-122

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

Tabel 7.16

Udenrigshandel med tjenester fordelt på udvalgte lande udenfor EU

	Eksport		Import		Balance	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011
	mio. kr.					
Argentina	793	1 132	381	501	412	631
Australien	4 453	4 683	2 381	2 226	2 072	2 458
Brasilien	4 292	4 034	1 777	2 389	2 515	1 645
Canada	2 904	2 986	1 843	1 924	1 061	1 062
Forenede Arabiske Emirater ..	3 680	3 571	1 629	2 712	2 051	859
Færøerne	482	394	332	315	151	79
Grønland	921	1 020	1 573	1 743	-652	-724
Hongkong	4 181	3 621	3 255	2 685	926	936
Indien	4 423	5 397	2 544	3 161	1 878	2 236
Japan	6 682	9 352	4 894	4 108	1 787	5 243
Kina	13 949	14 423	8 504	9 323	5 445	5 100
Norge	28 209	26 944	12 513	13 423	15 696	13 520
Rusland	5 148	6 591	2 355	3 203	2 793	3 388
Schweiz	10 096	12 038	9 818	11 621	278	417
Sydafrika	1 815	1 740	1 507	1 620	308	121
Sydkorea	5 151	5 470	2 627	1 840	2 524	3 631
Taiwan	1 395	1 176	909	847	486	330
Thailand	1 411	1 350	2 603	3 024	-1 191	-1 674
USA	47 028	49 473	35 450	33 502	11 578	15 971

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6